

RESERVATEN NU!

GREENPEACE

DELPHINUS
YS-14-53

GREENPEACE

GREENPEACE

Toelichting digitaal jaarverslag

Greenpeace presenteert haar verslag van het afgelopen jaar volledig digitaal. Dat heeft veel voordelen voor het milieu, voor het budget van Greenpeace én voor u. U kunt direct doorklikken naar nieuwsberichten, interessante rapporten en filmpjes op internet. Ook kunt u via onderstreepte verwijzingen naar andere plekken binnen dit jaarverslag springen. Wilt u dit verslag afdrukken? Kies dan alleen de pagina's die u echt wilt bewaren.

Gebruiksaanwijzing

U leest dit jaarverslag met behulp van de icoontjes onder in uw beeldscherm. Op welke pagina u ook bent, deze tekentjes helpen u kriskras door het jaarverslag te reizen. Wilt u gewoon pagina voor pagina lezen? Gebruik dan het 'Ga verder'-icoontje . Bent u via een interne link op een andere plek terechtgekomen, klik dan op 'Ga terug' om terug te gaan naar de pagina waar u vandaan kwam. Wilt u tijdens het bladeren een pagina terug, klik dan op . Soms komt u een tabel of een illustratie tegen die u kunt vergroten. Ga met uw muis op de tabel staan. Verschijnt dit teken , dan kunt u met één muisklik de tabel of illustratie groter maken en beter bekijken.

Indeling

Ons jaarverslag is ingedeeld in zes hoofdstukken en twee bijlagen. U kunt via de inhoudsopgave direct naar het hoofd-

stuk dat u wilt lezen. Of u gebruikt de nummers onderin uw beeldscherm. De nummers in de cirkels zijn de hoofdstukken. En de nummers daarnaast, zonder cirkel, zijn de paragrafen van dat hoofdstuk. Via de komt u bij de Samenvatting en via de bij de twee bijlagen. En weet u even niet meer hoe het ook alweer werkt, dan klikt u op de en bent u zo weer terug op deze pagina.

Icoontjes

- Gebruiksaanwijzing/help
- Inhoudsopgave
- Ga verder
- Ga terug
- Vorige pagina
- Vergroten
- Hoofdstuk
- 1 2** Paragraaf
- Samenvatting
- Bijlagen

Inhoudsopgave

Toelichting digitaal jaarverslag	2	5. Organisatie en bestuur	76
Voorwoord	4	Bestuursverslag	94
Samenvatting	7	6. Financieel verslag	99
1. Missie	12	6.1 Financiën	100
2. Campagnes	15	Samenvattend financieel beeld	100
2.1 Klimaat en energie	17	Financieel beleid	105
<i>You turn the earth</i>	26	6.2 Jaarrekening	109
2.2 Bossen	33	Staat van baten en lasten	110
2.3 Oceanen	40	Balans	129
2.4 Giftige stoffen	50	Grondslagen van waardering en waardebeoordeling	143
2.5 Genetische manipulatie	56	Bijlagen	148
3. Communicatie en educatie	61	1. Overige gegevens	149
4. Fondsenwerving	69	Accountantsverklaring	151
		2. Samenwerking	153
		Colofon	154

Voorwoord

Voor Greenpeace en duizenden andere organisaties was 2009 het jaar van ‘Kopenhagen’. Daar moest het gebeuren. De klimaatop leek dé kans om politici de goede kant op te duwen: maak eindelijk harde afspraken om ons klimaat te redden! Miljoenen mensen over de hele wereld zetten zich in voor hetzelfde doel. Een eerlijk, ambitieus en bindend akkoord. Onze gedrevenheid was groot, maar het ging ook ergens om. Onze toekomst stond op het spel.

De verwachtingen waren hoog gespannen toen de Verenigde Staten Barack Obama kozen als hun president. De VS zouden weer meedoen in het klimaatdebat, ze zouden hun gigantische CO₂-uitstoot eindelijk verminderen. Klimaat stond immers hoog op Obama's agenda. Maar helaas: in Kopenhagen werd duidelijk dat – net als bij andere wereldleiders – politieke en economische belangen zwaarder wogen dan de toekomst van onze aarde.

De daadkracht die ministers van Financiën overal tentoonspreidden toen de financiële crisis uitbrak, bleef achterwege toen regeringen de klimaatcrisis moesten bestrijden. Omvallende banken kregen bijna achteloos miljardensteun. Maar armere landen die dreigen te bezwijken door de klimaatcrisis moeten het doen met een Europese fooi. Toch verbleekt de financiële crisis bij de rampzalige gevolgen, wereldwijd, van klimaatverandering

© GP/BEUSKER

door onze decennialange CO₂-uitstoot. Die conclusie, dat de mens fors bijdraagt aan de opwarming van onze aarde, staat als een huis – hoe storend fouten in klimaatrapporten ook kunnen zijn.

Milieuorganisaties zelf stonden ter discussie in 2009. Minister Cramer vond dat milieudebat niet meer nodig was. Iedereen was immers al milieubewust? Maar ze vergat de politici die achterover leunen terwijl de zee wordt leeggevist en onze bossen verdwijnen. En de ondernemers voor wie kwartaalcijfers en bonussen belangrijker zijn dan schoon en groen produceren. Greenpeace heeft in ruim dertig jaar overtuigend aangetoond dat milieuorganisaties bijdragen aan een schone en duurzame wereld: de commerciële walvisjacht is verboden, net zoals de twaalf giftigste stoffen en het dumpen van kernafval in zee.

Greenpeace deed ook in 2009 waar ze goed in is. We droegen concrete oplossingen aan voor milieuproblemen, noemden de vervuilers bij naam en stimuleerden groene initiatieven. We gingen naar de plaatsen van het milieumisdrijf en eisten dat de verantwoordelijken in actie kwamen.

Voor de kust van Zweden beschermden we de kwetsbare onderwaternatuur met natuurstenen tegen de verwoestende bodemsleepnetten, met instemming van veel vissers. Hun kabeljauw staat op uitsterven en zij pleiten al jaren vergeefs voor bescherming. In de Amazone is dankzij Greenpeace weer een stuk regenwoud beter beschermd. We lieten grote

merken als Nike, Timberland en Gucci zien waar het leer voor hun schoenen vandaan kwam: van vee dat graast op ontboste gebieden in de Amazone. De afnemers van leer en vlees zetten de grootste slachterijen van Zuid-Amerika met succes onder druk. Zij besloten geen producten meer af te nemen van veehouders die het Amazone-woud verwoestten!

© BELTRA/GP

Ook regeringsgebouwen en conferentiezalen kunnen plaats van een milieumisdrijf worden. Dat bleek in Kopenhagen.

Miljoenen mensen zetten zich met hart en ziel in voor een goed klimaatakkoord. Technisch kunnen we dit probleem aanpakken en oplossen. Maar onze wereldleiders lieten het afweten en Kopenhagen flopte, tot grote teleurstelling van alle burgers, bedrijven en

lagere overheden die van hun 'leiders' veel meer leiding hadden verwacht.

En nu? Nu gaan we door, natuurlijk gaan we door. Niets doen is geen optie en daarvan zijn gelukkig heel veel mensen overtuigd.

Burgers en politici, dorpen, steden, landen of de EU... ze kunnen zelf kiezen voor efficiënt energiegebruik en schone energiebronnen.

Supermarkten kunnen alleen duurzaam gevangen vis inkopen. Elektronicaproducten kunnen gifvrije apparaten maken. En energiebedrijven kunnen investeren in zon en wind in plaats van in kolen.

We hebben in 2009 opnieuw laten zien wat we samen kunnen bereiken. Onze inzet is ook na Kopenhagen onveranderd. Doen de wereldleiders het niet, dan doen we het zelf. Samen met miljoenen burgers uit de hele wereld, met organisaties, ondernemingen, dorpen, steden... Dit wordt de eeuw van de schone, duurzame energie. Greenpeace gaat ervoor, in 2010. Doet u mee?

Amsterdam, 19 april 2010

Liesbeth van Tongeren

directeur Stichting Greenpeace Nederland

© BUUS/GP

Samenvatting

You turn the earth!

Klimaatverandering blijft het grootste milieuprobleem en heeft dus topprioriteit bij Greenpeace. In december deed zich een unieke kans voor om politici tot actie aan te sporen: de VN-klimaattop in Kopenhagen. We haalden wereldwijd alles uit de kast voor een eerlijk, ambitieus en bindend klimaatakkoord. De werldbollen van *You turn the earth* waren populaire festivalattracties en onze actieoproep trok als een lopend vuurtje door digitaal Nederland. We spoorden politici aan tot de noodzakelijke bosbescherming voor het klimaat. En in Kopenhagen verrasten we de wereldleiders door in gala tot hun rode loper door te dringen.

Klimaatwinst

De strijd tegen klimaatvervuilende kolencentrales ging door. Onze juridische procedures leverden vertraging op voor de bouw van vier nieuwe kolencentrales. We publiceerden een Graadmeter van Nederlandse energiebedrijven. Opnieuw was kolenstroomgigant E.ON de vieste van allemaal, op de voet gevolgd door Delta, dat Zeeland met nóg een kerncentrale wil opzadelen. Voor het Delta-kantoor bouwden we alvast een symbolische opslag voor gevaarlijk kernafval. En na onze jarenlange campagne stopte Urenco eindelijk met de dumping van kernafval in Rusland. Onze *Cool IT*-ranglijst liet zien wat IT-bedrijven maakten van hun belofte om de wereldwijde CO₂-uitstoot met 15 procent te verminderen.

Amazone beter beschermd

Greenpeace heeft lef en is ambitieus. Uiterlijk in 2020 willen we de ontbossing wereldwijd stoppen. Om te beginnen in de waardevolle tropische regenwouden van de Amazone, Congo en Indonesië. Een prachtig succes behaalden we in de Amazone na ons schokkende rapport over ontbossing voor veeteelt. Topmerken als Nike en Geox willen geen leer meer van deze veeboeren en grote Braziliaanse slachterijen nemen het vee niet meer af. De bosvernietiging voor veeteelt is hierdoor flink verminderd. Na acties vanuit ons *Climate Defenders Camp* in Indonesië en onze onthullingen over illegale kap voor palmolie, zegde multinational Unilever zijn miljoenencontract op met palmoliegigant Sinar Mas.

Zeereservaten

Alle grote supermarkten in Nederland voeren een duurzamer visinkoopbeleid, anderhalf jaar na de start van onze campagne *Maak Schoon Schap*. De supers verkopen steeds minder foute vissoorten als paling, maar het blijft goed opletten geblazen voor consumenten. Zweedse vissers noemden Greenpeace een 'geschenk uit de hemel' toen we in het Kattegat een zeegebied écht beschermden door de plaatsing van natuurstenen. Zij zagen al jaren hoe de kabeljauwstand daalde, maar de overheid deed niets. Voor de Nederlandse kust ontvingen we ruim duizend bezoekers op ons lichtschip, waar we lieten zien waarom zeereservaten nodig zijn. Online en via actiekaarten claimden ruim 30.000 mensen een virtueel stukje zeereservaat. En in Japan neemt de kritiek op de walvisjacht toe dankzij onze intensieve publiekscampagne.

© TOLVANEN/GP

Groene elektronica

Apple maakt als eerste elektronicafabrikant apparaten die helemaal gifvrij zijn. Een geweldig resultaat van onze jarenlange campagne tegen gif in elektronica. Onze groene elektronicaranglijst werkt: bedrijven bannen gif uit en zamelen hun oude apparaten zelf in. Computergigant HP dacht zijn belofte om gifvrij te produceren te kunnen breken. Onze actievoerders stonden op de stoep bij HP-kantoren in Nederland, de VS en China om het geheugen van de electronicagigant op te frissen. Gelukkig liet HP zien dat het wel verantwoord kán produceren: het bedrijf bracht een vrijwel gifvrije laptop op de markt. Ook Philips toonde hoe het anders kan, na onze volhardende campagne en 47.000 oproepen uit de hele wereld. Het bedrijf besloot dat het zelf de kosten voor het recyclen van zijn afgedankte elektronica op zich moet nemen.

© GP/LEE

© GP/VAN HOUDT

Power to the Pieper

Duizend kilometer fietspad langs biologische boeren: dankzij Greenpeace en Biologica is Nederland een nieuw langeafstandsfietspad rijker. Wie het Pieperpad fietst, ziet duurzame landbouw in de praktijk. Vierhonderd landbouwwetenschappers concludeerden voor de VN dat gentech geen oplossing biedt voor de honger

in de wereld. Duurzame landbouw wel. Greenpeace ging in 2009 met dit rapport de boer op. En we vochten met succes vergunningen aan voor veldproeven met gentechgewassen, samen met biologische boeren, bijenhouders en natuurbeschermers. Opnieuw ontdekten we besmette producten in supermarkten: broodjes en vogelvoer met illegaal gentechlijnzaad.

Minder donateurs, grotere giften

Na het topjaar 2008 daalden onze inkomsten uit fondsenwerving in 2009, net als bij veel collega-organisaties. Toch vallen de resultaten niet tegen, zeker niet in het licht van de economische recessie. Het aantal donateurs liep terug van 550.000 naar 520.000. Maar gemiddeld gaven onze donateurs meer. Dankzij die grotere giften bleef onze inkomstendaling uit fondsenwerving beperkt tot 2,5 procent. Om minder afhankelijk te zijn van externe wervingsbureaus, kozen we in 2009 voor een eigen straatwervingsteam. Ook richtten we ons nadrukkelijker op onlinewerving. De kosten voor onze eigen fondsenwerving bleven met 18,8 procent opnieuw ruim onder de CBF-norm van 25 procent.

Meer geld voor internationale campagnes

Onze inkomsten vielen in vergelijking met 2008 € 0,9 miljoen lager uit: € 22,7 miljoen. Maar dankzij geld dat we in eerdere jaren opzij hebben gezet, waren we toch in staat meer uit te geven aan het realiseren van onze doelstellingen. De totale kosten zijn gestegen met € 1,1 miljoen naar € 23,6 miljoen. Dat extra geld is vooral besteed aan internationale campagnes. De kosten voor nationale campagnes zijn gedaald, terwijl de kosten voor voorlichting en educatie en de kosten voor fondsenwerving licht zijn gestegen. De continuïteitsreserve blijft op een ruim voldoende peil.

Greenpeace 30 jaar!

Greenpeace Nederland vierde dit jaar haar 30e verjaardag met ruim vijfduizend mensen tijdens een zeer gevarieerd en geslaagd evenement. In 2009 betrokken we een groeiend aantal mensen via digitale media bij ons werk. Meer dan 200.000 mensen wilden onze nieuwsbrieven en actieoproepen ontvangen via e-mails en sociale netwerken. Onze Greenteams haalden honderden handtekeningen op voor de klimaatcampagne *You turn the earth*. Ook onze educatie digitaliseert: we produceerden elf lesbrieven die leerkrachten gratis kunnen downloaden. De service desk van Greenpeace kreeg in 2009 meer e-mails en telefoontjes dan ooit. We zijn blij met die groeiende belangstelling voor ons werk! Om iedereen van dienst te zijn, hebben we de veelgestelde vragen op onze website flink uitgebreid.

Hoe organiseren we ons milieuwerk?

Greenpeace-campagnes zijn succesvol mede dankzij de grote inzet van onze vrijwilligers. Zo'n 480 mensen zetten zich in 2009 betrokken en enthousiast in voor het milieu. Ook de 8 leden van ons onafhankelijke bestuur doen hun werk met plezier onbetaald. Eind 2009 waren bij Greenpeace 99 mensen in dienst: 63 vrouwen en 36 mannen. Meer dan de helft werkte minder dan 35 uur per week. Het managementteam bestond uit 3 vrouwen en 4 mannen. In 2009 voegde Greenpeace haar twee campagneafdelingen samen tot één, zodat alle campagnes op dezelfde manier worden geleid. Eind dat jaar startten we met alle medewerkers een discussie over een nieuwe strategie voor Greenpeace: hoe kunnen we ons milieuwerk het beste blijven doen in een snel veranderende samenleving?

© ARMESTRE/GP

Internationale campagnes

Greenpeace is een van de grootste milieuorganisaties. We zijn actief in 45 landen, van Australië tot Zuid-Afrika. Samen pakken we milieuproblemen wereldwijd krachtig aan en komen we met creatieve oplossingen. Greenpeace-kantoren met meer inkomsten, zoals Nederland, steunen minder draagkrachtige in bijvoorbeeld India en Rusland. Nederlandse donateurs maakten in 2009 ook het werk mogelijk van onze wereldwijde, gezamenlijke activiteiten, zoals de campagne voor een sterk klimaatakkoord in Kopenhagen, ons klimaatonderzoek bij de Noordpool of de campagne voor zeereservaten in de Middellandse Zee. Mede dankzij een bijdrage van de Nationale Postcode Loterij startte in 2009 de bouw van ons nieuwe vlaggenschip de *Rainbow Warrior III*.

Missie

Greenpeace is een internationale milieuorganisatie die door onderzoek, overleg en acties werkt aan een duurzaam evenwicht tussen mens en milieu. In aansprekende,

succesvolle campagnes maken we milieuproblemen én mogelijke oplossingen zichtbaar voor een breed publiek. Greenpeace is vernieuwend en creatief, toont lef en is vasthoudend.

Greenpeace is trots op haar onafhankelijkheid en koestert de – wereldwijd miljoenen – donateurs en vrijwilligers die haar campagnes mogelijk maken.

Dit is onze basis

Onze visie

Greenpeace vindt de vitaliteit van de aarde fundamenteel voor al het leven en strijdt daarom voor een snelle realisatie van een duurzaam evenwicht tussen mens en milieu.

Onze missie

Greenpeace is een onafhankelijke internationale milieuorganisatie. Door geweldloze en inventieve confrontaties stellen we milieuproblemen aan de kaak en stimuleren we oplossingen voor een gezond en duurzaam evenwicht tussen mens en milieu.

Dit willen we bereiken

- Gevaarlijke klimaatverandering tegen gaan door efficiënt energiegebruik en een overgang naar schone energiebronnen, en foute keuzes als kernenergie en CO₂-opslag voorkomen.
- Oerbossen beschermen, vanwege de biodiversiteit én de belangrijke bijdrage die het voorkomen van ontbossing levert aan de oplossing van het klimaatprobleem.
- Onze zeeën en oceanen beschermen, en alles wat daarin leeft.
- Gifvrije productie en producten stimuleren en dumping van schadelijke stoffen in het milieu voorkomen.
- De teelt en verspreiding van genetisch gemanipuleerde gewassen voorkomen: van het veld, uit ons eten en uit het veevoer.

© GP/ÅSLUND

Dit zijn onze kernwaarden

- **Liefde voor onze blauwgroene planeet.**

Dit is de motivatie van al ons handelen.

- **Geweldloosheid.** Greenpeace is principieel geweldloos, onze acties zijn vreedzaam.

- **Onafhankelijkheid.** Greenpeace is politiek en religieus onafhankelijk, en accepteert geen giften van bedrijven of subsidies van de overheid.

- **Internationaal.** Campagnes hebben een internationale basis: milieuproblemen houden zich immers niet aan grenzen.

- **Campagne voeren.** Greenpeace dóet iets om een milieuprobleem op te lossen. We combineren onderzoek, lobbywerk, acties, educatie en communicatie in campagnes met een duidelijk milieudoel.

© GREENPEACE

- **Bearing witness.** Deze manier van actievoeren stamt van het gelijknamige Quakerbeginsel: als getuige aanwezig zijn op de plaats van de misstand om dat publiek te kunnen maken.

- **Betrokkenheid.** We zijn met ons hart én ons hoofd betrokken bij de milieuthema's waarvoor we campagne voeren.

- **Oplossings- en resultaatgerichtheid.** Greenpeace laat zien dat er oplossingen zijn voor milieuproblemen. Met onze campagnes behalen we concrete resultaten.

- **Voorzorgprincipe.** Bij twijfel over mogelijke schadelijkheid voor mens en milieu kiest Greenpeace voor het voorzorgprincipe. Voorkomen is immers beter dan genezen. Kortom: geef het milieu het voordeel van de twijfel.

- **Eerlijke duurzaamheid** (*equitable sustainability*). Iedereen heeft evenveel recht op een schoon en gezond milieu: Greenpeace zet zich in voor een duurzame én eerlijke wereld.

Campagnes

Greenpeace wil dat overheden en bedrijven hun beleid zodanig wijzigen dat het milieu beschermd wordt. Hoe voeren we campagne om dat te bereiken?

- We zetten milieuproblemen op de politieke en maatschappelijke agenda's.
- We maken milieumisstanden zichtbaar (*bearing witness*).
- We dragen schone oplossingen aan: 'het kan anders'.
- We organiseren steun voor onze campagnes in de maatschappij.

© GP/COBBING

Drie hoofdcampagnes

De campagne klimaat en energie was in 2009 opnieuw onze topprioriteit, met als belangrijk doel een sterk klimaatakkoord in Kopenhagen. Ook de bossencampagne stond grotendeels in het teken van de Greenpeace-campagne tegen gevaarlijke klimaatverandering. Belangrijkste speerpunt van onze oceanencampagne was de instelling van zeereservaten.

Onderzoek & oplossingen

Onze campagnes zijn gebaseerd op gedegen onderzoek: we brengen milieuproblemen en de effecten daarvan in kaart. Waar mogelijk dragen we oplossingen en alternatieven aan, zoals ons Energie[r]evolutiescenario dat laat zien dat een schone en klimaatveilige toekomst heel goed mogelijk is. Greenpeace laat regelmatig onderzoeken uitvoeren door erkende wetenschappelijke instituten en beschikt zelf over een onderzoekslaboratorium

binnen de Universiteit van Exeter in Groot-Brittannië.

Lobby

Greenpeace lobbyt veelvuldig in haar campagnes. We willen betrokken politici, organisaties en bedrijven overtuigen van de urgentie van milieuproblemen en oplossingen. Zij zijn tenslotte degenen die schone energie mogelijk moeten maken, zeereservaten instellen en onze bossen beschermen. Greenpeace herinnert hen zo vaak mogelijk aan die verantwoordelijkheden.

Actie

Als het nodig is, vragen we met onze geweldloze acties aandacht van media en publiek voor deze milieuproblemen, en voor de rol die bedrijven of de overheid daarin spelen. Greenpeace is dáár aanwezig waar het milieuprobleem zich voordoet. Om de wereld te laten zien wat er

gebeurt en om de milieuschade daadwerkelijk te stoppen. Wij zetten ons met lijf en leden in voor de zaak waarvoor wij staan.

Internationale campagnes

Greenpeace is een internationale organisatie die wereldwijde campagnes voert. Onze campagnes in Nederland zijn daar vaak onderdeel van: milieuproblemen houden zich immers niet aan grenzen. Wij dus ook niet. We voeren in Nederland campagne, maar ook daarbuiten. In dit hoofdstuk beschrijven we kort de internationale campagnes die in 2009 mede dankzij Nederlandse donateurs mogelijk waren. In [hoofdstuk 5](#) staat hoe de internationale samenwerking binnen Greenpeace is georganiseerd. Daar geven we ook een kort overzicht van onze steun aan andere Greenpeace-kantoren. In de [jaarrekening](#) verantwoorden we de bijdrage van Greenpeace Nederland aan deze internationale campagnes en projecten financieel.

2.1 Klimaat en energie

Klimaatverandering is het grootste milieuprobleem van deze eeuw en heeft daarom de hoogste prioriteit voor Greenpeace. We wijzen al jaren op de oorzaken en de gevolgen, én we komen met oplossingen. Als we gevaarlijke klimaatverandering willen voorkomen, mag de gemiddelde wereldtemperatuur niet meer dan 2 °C stijgen. Om dat voor elkaar te krijgen, moet de mondiale CO₂-uitstoot uiterlijk in 2015 snel naar beneden. In december 2009 deed zich een unieke kans voor om politici tot actie aan te sporen: de VN-klimaatop in Kopenhagen. De wereldwijde campagne van Greenpeace voor een sterk klimaatakkoord bepaalde een groot deel van onze activiteiten.

© GP/ASLUND

Energie[r]evolutie

De CO₂-uitstoot door ons energiegebruik en transport is een belangrijke oorzaak van gevaarlijke klimaatverandering. Dus moet de wereld zo snel mogelijk omschakelen van vervuilende fossiele brandstoffen (kolen, olie en gas) naar schone energiebronnen die géén CO₂ uitstoten. Ook moeten we veel slimmer met onze energie omgaan, zodat we geen stroom en warmte meer verspillen.

Kortom: we hebben een Energie[r]evolutie nodig, het Greenpeace-scenario voor een drastische vermindering van de wereldwijde CO₂-uitstoot. Onze Energie[r]evolutie vereist een fundamenteel andere energiewetgeving: schoon en energiezuinig is de norm. In 2009 heeft Greenpeace talloze documenten en studies gepubliceerd over een drastische daling van broeikasgassen in verschillende sectoren.

© KRUEGER/GP

Cool IT

IT-bedrijven beweerden in 2009 dat hun technologische oplossingen de wereldwijde CO₂-uitstoot met 15 procent kunnen verminderen. Maar de eerste *Cool IT*-ranglijst van Greenpeace liet in mei zien dat ze nog nauwelijks iets deden om dit waar te maken. In oktober brachten we een nieuwe versie van deze ranglijst uit. Die liet zien dat veel IT-bedrijven aan de slag waren gegaan met klimaatoplossingen. Maar om hun claim echt waar te maken, moeten ze nog flink aan de bak.

Strijd tegen nieuwe kolencentrales

De toekomst van ons klimaat ligt voor een belangrijk deel in handen van de energiebedrijven. Het potentieel van schone energie is gigantisch. Technisch kan al enorm veel energie uit zon, wind, aardwarmte en andere schone bronnen worden gehaald. Energiebedrijven moeten hun investeringen verschuiven van kolen naar windparken en zonnepanelen. Maar wat doen ze? Het gros steekt zijn geld in klimaatvervuilende kolen. Eén nieuwe kolencentrale stoot jaarlijks net zoveel CO₂ uit als twee miljoen personenauto's. In Nederland zijn energiebedrijven bezig vier(!) nieuwe kolencentrales te bouwen. Greenpeace vindt dat er geen enkele kolencentrale bij mag komen. We confronteerden energiebedrijven en politiek met de voor de hand liggende conclusie: zo krijgen we de uitstoot van CO₂ natuurlijk nóóit omlaag. En we voerden juridische procedures tegen deze CO₂-monsters.

Bouw opgeschort

Greenpeace tekende bezwaar aan bij de rechter tegen de kolenplannen van Nuon, E.ON, RWE en Electrabel. Volgens Greenpeace gaan de nieuwe centrales meer schadelijke stoffen uitstoten dan door Europa is toegestaan. In maart boekte Greenpeace een belangrijk juridisch succes toen de Raad van State de

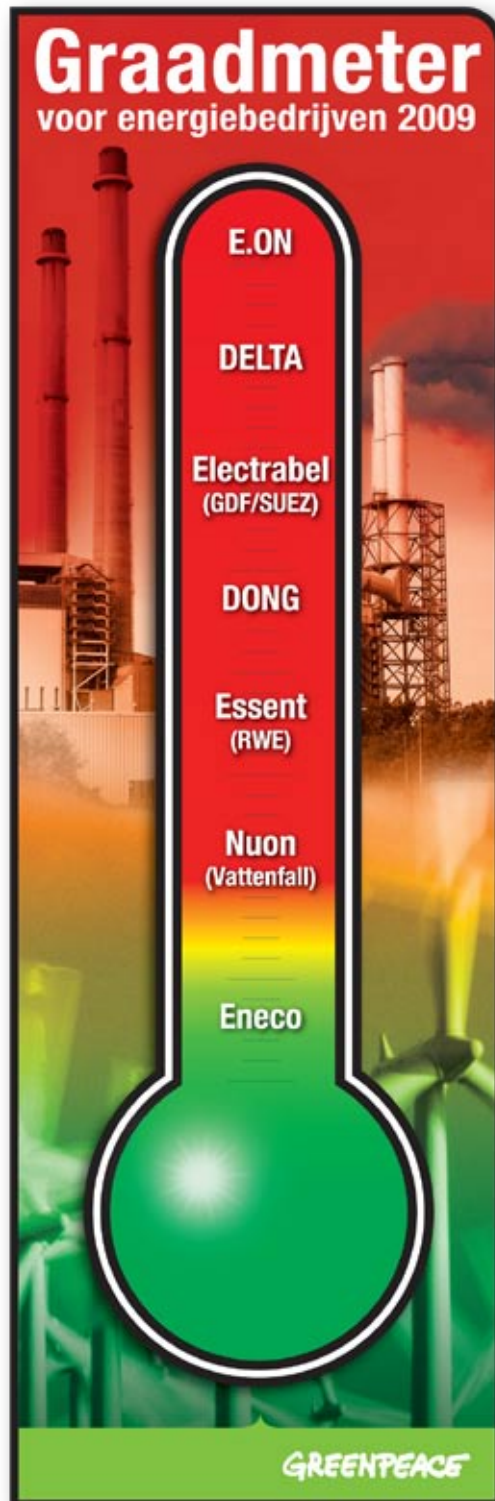
procedures voorlegde aan het Europese Hof. Hierdoor zal de uitspraak over de rechtmatigheid van de centrales nog zeker tot 2011 op zich laten wachten. Het begin dus van nieuwe vertragingen en onzekerheden voor de energiebedrijven die deze ouderwetse, vieze centrales willen bouwen.

© GP/VONK

Ondeugdelijke bouwvergunning

In december won Greenpeace een rechtszaak tegen E.ON. De energiegigant bouwt de eerste grote Nederlandse kolencentrale sinds lange tijd. Maar volgens de rechter was de bouwvergunning die de gemeente Rotterdam had afgegeven in strijd met het bestemmingsplan. Rotterdam moet zijn huiswerk overdoen en de gemeenteraad kan nogmaals naar de vergunning kijken. Greenpeace vindt dat de gemeente deze herkansing moet aangrijpen om 'nee' te zeggen tegen de komst van de vieze megacentrale van E.ON.

© GP/ZENIT

Graadmeter

Greenpeace publiceerde in september voor het tweede jaar een **Graadmeter** van Nederlandse energiebedrijven. Wie investeert in schone energie en wie kiest voor een vervuilende toekomst? De Graadmeter is gebaseerd op een studie van onderzoeksbureau SOMO. De ranglijst laat zien dat energiebedrijven volop blijven investeren in kolen centrales en kernenergie. Net als vorig jaar scoorde Eneco het best. Delta eindigde door zijn kernenergieplannen bijna onderaan, nog net boven de vieste van allemaal, kolenstroomgigant E.ON. Greenpeace overhandigde Delta een fles 'champagne nucleair' om dit te 'vieren'. Duizenden Nederlanders schreven naar aanleiding van de Graadmeter naar hun energiebedrijf. Ze eisten dat de bedrijven stoppen met hun investeringen in kernenergie en kolen, en vroegen ze al hun geld te steken in schone energie.

Kernenergie gevaarlijk en duur

Kernenergie is volgens sommigen onvermijdelijk als we de uitstoot van broeikasgassen willen beperken. Onzin. Kernenergie is gevaarlijk: het blijft 240.000 jaar radioactief. Kernenergie is bovendien duur: bouw, ontmanteling, beveiliging... en de kosten als gevolg van een kernramp zijn helemaal niet te overzien. En kernenergie is overbodig: we hebben immers schone en veilige energiebronnen! Wereldwijd leveren kerncentrales slechts zo'n 4 procent van de energiebehoefte. De meeste kerncentrales zijn bejaard en vergen enorme investeringen om ze aan de praat te houden. Een windpark is bovendien veel sneller gebouwd dan een kerncentrale.

© GP/DITHAJOHN

Atoomstroom niet schoon

Greenpeace diende in januari een klacht in bij de [Reclame Code Commissie](#) over de misleidende reclame van Atoomstroom. Het energiebedrijf beweerde drie dingen die niet kloppen: dat kernenergie schoon is, dat het CO₂-vrij is en dat kernenergie vrij is van subsidies. De klacht en onze actie bij de aandeelhoudersvergadering leverden behoorlijk wat media-aandacht

op. In februari oordeelde de Commissie dat kernenergie inderdaad niet schoon is. Atoomstroom moest per direct stoppen met het misleiden van zijn (potentiële) klanten.

Problemen in Petten

In maart tekende Greenpeace vergeefs bezwaar aan tegen de herstart van de kernreactor in Petten. De reactor was ruim een

halfjaar daarvoor stilgelegd na de ontdekking van een lek in het koelwatersysteem, maar werd nu zónder reparatie weer opgestart. Oud-directeur Saris onthulde in november 2009 dat de Pettense reactor in 2001 nét ontsnapt was aan een [meltdown](#). Greenpeace riep opnieuw op de stoude reactor zo snel mogelijk te sluiten en te kiezen voor de – al beschikbare – alternatieve productie van medische isotopen.

Geen tweede kerncentrale in Zeeland!

Greenpeace kwam veelvuldig in actie tegen energiebedrijf Delta dat in Borssele een nieuwe kerncentrale wil bouwen. Eind maart presenteerden we een Engels-talig [rapport](#) over de financiële risico's van investeren in kernenergie, en een [Nederlandse samenvatting](#). Dit rapport toont aan dat investeren in kernenergie niet rendabel is en dat energiebedrijven hiermee grote financiële risico's lopen. We brachten dit rapport onder de aandacht van Delta én van andere energiebedrijven en banken.

Groen en de Vrede

Aandeelhouders van Delta werden gewaarschuwd door een [1 aprilbrief](#) van advocatenkantoor 'Groen en de Vrede' waarin we het faillissement van Delta aanvroegen. Later bouwde Greenpeace voor het Delta-kantoor alvast een opslag-

plek voor het gevaarlijke afval dat de nieuwe kerncentrale zal produceren. En in juli presenteerden we in Middelburg het rapport '[Werkgelegenheid door kernenergie](#)'. Conclusie: de nieuwe kerncentrale levert amper werk op voor de Zeeuwen.

In september behandelde de Tweede Kamer een wijziging van de kernenergie-wet die de bouw van nieuwe kerncentrales mogelijk maakt. Ondanks een stevige Greenpeace-lobby en een meerderheid in het parlement tegen kernenergie, werd een uitermate slappe wet aangenomen.

Kernafval in Rusland

In november publiceerde weekblad Vrij Nederland dat veel Nederlands kernafval uiteindelijk in Rusland terecht komt. Het artikel was mede gebaseerd op onthullingen van Greenpeace. De SP stelde Kamervragen en Greenpeace verzocht eigenaar EPZ van kerncentrale Borssele om openheid over de bestemming van alle afvalstromen die deze centrale produceert. EPZ weigerde. Ook het Almelose Urenco dumpte jarenlang open containers met verarmd uranium in Rusland. Greenpeace voerde hier al die tijd campagne tegen. In november kondigde Urenco aan te stoppen met deze illegale afvaldump.

Vooruitblik

Greenpeace zet zich in 2010 onverminderd in voor een wereldwijd klimaatakkoord. In Nederland zullen we ons blijven verzetten tegen de bouw van nieuwe kolen- en kerncentrales. Greenpeace wil bovendien dat het Nederlandse subsidie- en belastingstelsel verandert. De overheid moet vervuilende energiebronnen als kolen en kernenergie eerlijk gaan belasten. Schone energie uit wind en zon moet juist goedkoper worden.

© GP/COBBING

Noordelijke IJzee-tour

Al Jazeera, BBC World, ARD, CNN, USA Today: Greenpeace trok wereldwijde aandacht met de [*Arctic Meltdown Expedition*](#), onze onderzoeksexpeditie naar de smeltende gletsjers op de Noordpool. Onafhankelijke en Greenpeace-wetenschappers aan boord van de *Arctic Sunrise* documenteerden de snelle afkalving van de Groenlandse Petermann-gletsjer. Voor de wetenschappers was het een unieke kans om hier onderzoek te doen. Onze spectaculaire beelden gingen de wereld over, en talloze journalisten kwamen aan boord en deden verslag van de bevindingen. Ook konden we vanaf het schip laten zien hoe snel het zee-ijs rond de Noordpool verdwijnt.

© GP/CATON

Energie[r]evolutie

Hoe realiseren we onze Energie[r]evolutie? Door te stoppen met kolen en kernenergie. En door de oplossingen te promoten: schone energie en slim energiegebruik. Dat is precies wat Greenpeace in dit internationale project deed. Het rapport '[The True Cost of Coal](#)' werd vertaald

voor veel kantoren. We prikten de mythes door van CO₂-dumping in de eerste van een serie [Reality Check-briefings](#) en kwamen er onder meer mee in het goed bekeken BBC-programma *Hard Talk*. We onthulden dat kernafval van de [European Pressurised Reactor](#) (EPR), het vlaggenschip van de nucleaire industrie, zeven keer gevaarlijker is dan dat van bestaande kernreactoren. Een

ander schandaal is de spionage van de Franse energiegigant EDF bij Greenpeace. We lieten Europese banken en financiële instellingen zien dat kernenergie onrendabel is in een speciaal op banken toegesneden publicatie. Drie [rapporten](#) dragen bij aan oplossingen: 'Concentrated Solar Power Outlook 2009', 'Working for the Climate' en 'Renewables 24/7'.

Op weg naar Kopenhagen

Maanden vóór de klimaatop in Kopenhagen was Greenpeace al hard aan het werk om wereldleiders naar de Deense hoofdstad te krijgen. En om ze ertoe aan te zetten een sterk akkoord te sluiten. *You turn the earth* was één van de campagnes die we organiseerden. Een kleine greep uit dit internationale project... Onze scheepstour in Brazilië trok veel belangstelling van publiek en politici. Wereldwijd kwamen 1,5 miljoen mensen online in actie via Greenpeace. Toen Obama en Medvedev elkaar ontmoetten, projecteerden we *'Leaders Act. Save Climate'* op het Kremlin.

We luidden een noodalarm tijdens VN-klimaatbesprekingen in Bonn. En we documenteerden indrukwekkende *Pacific Voices*. Duizenden *'Love Letters to the Future'* belandden in een tijdcapsule. De clip *'Human Voices'* werd uitgezonden via MTV en CNN. We publiceerden talloze rapporten, bijvoorbeeld over de gevolgen van klimaatverandering voor wijnland Frankrijk. En halverwege de top, op 12 december, gingen Greenpeace en andere organisaties in Kopenhagen massaal de straat op. Het heeft geen akkoord opgeleverd, maar wel een grote betrokkenheid van mensen wereldwijd bij klimaatverandering.

You turn the earth!

Greenpeace kwam in 2009 wereldwijd in actie voor een sterk klimaatakkoord in Kopenhagen. Overal riepen we, samen met zoveel mogelijk mensen en organisaties, politici op hun verantwoordelijkheid te nemen. Ons doel: een eerlijk, ambitieus en bindend akkoord dat de wereldwijde CO₂-uitstoot in 2020 zou verminderen met 40 procent. In Nederland voerde Greenpeace het hele jaar de publiekscampagne *You turn the earth*, met als symbool de wereldbol. De campagne kreeg enorm veel steun: ruim 210.000 mensen lieten hun stem horen voor een sterk klimaatakkoord. Helaas werd 'Kopenhagen' een flop.

Klimaatsteun

Greenpeace wilde dat rijke industrielanden in Kopenhagen geld op tafel zouden leggen voor klimaatsteun aan ontwikkelingslanden. Een apart bossenfonds moet armere landen helpen hun bossen te beschermen, om enorm veel CO₂-uitstoot te voorkomen. Nederland is een van de rijke industrielanden die hoofdverantwoordelijk zijn voor de decennialange CO₂-uitstoot die het klimaat nu zo sterk verandert. Ook de Nederlandse regering moest dus over de brug komen, vond Greenpeace.

© GP/TOALA OLIVARES

Enorm bankbiljet

In maart hingen we een enorm bankbiljet aan de gevel van het ministerie van Financiën en deelden we nepbriefjes van € 2 uit aan de ambtenaren. Greenpeace wilde dat minister Bos zich volledig inzette voor een Europese bijdrage van € 35 miljard euro. Per Nederlander is dat minder dan € 2 per week: de prijs van één kop koffie. Diezelfde maand blokkeerde

Greenpeace het Brusselse gebouw waarin de Europese ministers van Financiën vergaderden. Ze mochten niet naar buiten voordat ze beloofden geld te reserveren voor klimaatsteun en een bossenfonds voor ontwikkelingslanden.

Europa stelt teleur

Greenpeace en andere organisaties lobbyden flink voor klimaatsteun aan

ontwikkelingslanden. Resultaat was een motie van de Tweede Kamer die de regering opriep binnen Europa aan te dringen op de toezegging van een concreet bedrag vóór juni. Milieuminister Cramer sprak zich, in navolging van de Britse premier Brown, uit voor een bedrag van 100 miljard dollar. Helaas werden de Europese ministers het niet eens.

© GP/BEENTJES

Floortje en de vrijwilligers

‘Ik sta voor 100 procent achter de nieuwe klimaatcampagne van Greenpeace’, zei Floortje Dessing. Als Bekende Nederlander was ze een belangrijk gezicht van onze *You turn the earth*-campagne. Floortje reisde een aantal keren met ons mee naar de vele festivals waar we de campagne onder de aandacht brachten, vergezeld van een gigantische wereldbol. Onze vrijwilligersteams zetten zich enorm in om mensen te overtuigen van het belang van ‘Kopenhagen’. Op 5 mei waren ze in drie steden tegelijk actief, onder meer met een mobiel naaiatelier waar bezoekers zelf de naaimachine aandreven door te fietsen. Veel lokale vrijwilligersgroepen organiseerden hun eigen, gevarieerde en goed bezochte activiteiten. Vrijwilligers haalden duizenden actiekaarten op met oproepen voor een sterk klimaatakkoord.

Wereldbollen

Onze eerste wereldbollen – doorsnee zes meter! – doken in april op in Maastricht, Den Haag en Amsterdam, en naast windturbines bij het IJmeer. Ze bleken een enorme publiekstrekker tijdens alle evenementen waar Greenpeace ze mee naartoe nam. In augustus legden we een nóg grotere wereldbol van vijftien meter doorsnee in de Hofvijver, een actie die veel media-aandacht opleverde. Op Lowlands stonden onze vrijwilligers met wereldbollen op het water. Festivalbezoekers konden erin stappen en zo een heuse poging doen om over water te lopen. We haalden er de voorpagina van NRC Handelsblad mee.

© GP/VAN HOUDT

Hyves

Onze kleine draaiende wereldbol was in de loop van onze campagne op steeds meer Hyves-pagina's te vinden. Via het onlinevriendennetwerk ging de oproep van Greenpeace als een lopend vuurtje door digitaal Nederland. Symbolisch gaven mensen zo de aarde aan hun vrienden door. Hyves zorgde voor meer dan de helft van de 210.313 deelnemers, onder wie Bekende Nederlanders als Ruud de Wild, Alain Clark, Chris Zegers en Ellen ten Damme. Ook de Hyves-pagina van premier Balkenende werd bestookt met krabbels voor een sterk klimaatakkoord.

Ontbossing

Ontbossing is verantwoordelijk voor een vijfde van de wereldwijde CO₂-uitstoot. Bossen beschermen betekent dus een enorme winst voor het klimaat. Daarom pleitte Greenpeace voor de oprichting van een speciaal bossenfonds in Kopenhagen. Landen als Brazilië en Indonesië kunnen met dat geld hun bossen beschermen en overgehaald worden hun landbouw niet verder uit te breiden in bosgebieden.

© INDRICH/GP

Bossenfonds

Greenpeace lobbyde ook in Nederland intensief voor een goede invulling van dit bossenfonds. Waar gaat het geld naartoe, wat zijn de criteria? Landen als Nederland wilden met hun bijdragen ‘bossencredits’ kopen van ontwikkelingslanden: het recht om CO₂ uit te stoten in ruil voor bosbescherming. Maar zo hoeft Nederland zijn eigen CO₂-uitstoot niet te verlagen en dat levert dus niets op voor het klimaat. Greenpeace publiceerde rapporten die deze redenering onderbouwden. We organiseerden debatten met deskundigen en informeerden Tweede Kamerleden, in de hoop dat zij zouden aandringen op wijziging van het Nederlandse standpunt. Dat lukte uiteindelijk niet: het kabinetsstandpunt bleef in de aanloop naar Kopenhagen hetzelfde.

Biodiversiteit beschermen

Succesvoller wist Greenpeace politici ervan te overtuigen dat bescherming van biodiversiteit een belangrijke voorwaarde is voor een effectief bossenfonds. We toonden aan dat houtkap – zelfs als dit wordt bestempeld als duurzaam – veel minder CO₂-winst oplevert dan bosgebieden die helemaal met rust gelaten worden. De bosbouwindustrie zou dus buiten het fonds gehouden moeten worden. Daarmee boeken we simpelweg de grootste CO₂-winst. Een motie van de Tweede Kamer riep de regering op zich hiervoor sterk te maken in Europees verband. Minister Cramer deed dit met verve, waardoor het duurzame beheer en de bescherming van bossen voor Europa belangrijke elementen bleven in de klimaatonderhandelingen.

Op naar Kopenhagen

Ijsschotsen in kolenhaven

Greenpeace blokkeerde de kolenhaven in Rotterdam met grote ijsschotsen waarop een *look-a-like* van premier Balkenende zat. We wilden dat hij alles op alles zou zetten om in een wereldwijd klimaatakkoord een einde te maken aan het gebruik van kolen als energiebron. Diezelfde maand boden we de premier een standbeeld van zichzelf aan: zo wezen we hem op de historische rol die hij kon spelen bij de klimaatonderhandelingen. Bovendien mocht hij op kosten van Greenpeace met de trein naar Kopenhagen, een aanbod met een knipoog. Dat leek te helpen en Balkenende besloot naar de klimaatop af te reizen. Maar hij gaf niet echt het goede voorbeeld: de premier ging met het vliegtuig.

© GP/BEENTJES

Schoen zetten

Als geweldige slotactiviteit in Nederland zette Greenpeace rond Sinterklaas duizenden schoenen op het plein voor de Tweede Kamer. De schoenen stonden er namens alle *You turn the earth*-deelnemers. Op hun verlanglijstje stond: een sterk klimaatakkoord in Kopenhagen! Minister Cramer kwam de schoenen persoonlijk bekijken en de actie kreeg veel aandacht in landelijke kranten en op tv.

© GP/BEENTJES

Beat the Heat Now

Greenpeace werkte in dit speciale klimaatjaar samen met tal van Nederlandse maatschappelijke organisaties. Greenpeace was een van de initiatiefnemers van *Beat the Heat Now*, hét klimaat evenement in Nederland aan de vooravond van 'Kopenhagen'. Ruim 7.500 mensen kwamen naar de Utrechtse Jaarbeurs voor een inspirerende avond vol debat en muziek. Vanaf het evenement vertrok een speciale klimaatrein naar Kopenhagen, met aan boord onder meer Greenpeace-directeur Liesbeth van Tongeren en minister Cramer.

Regeringsleiders

Een probleem van wereldformaat moet worden opgelost door de wereldleiders zelf. Greenpeace wilde zoveel mogelijk regeringsleiders naar Kopenhagen krijgen. Dat lukte: 193 landen namen deel en zo'n 130 staatshoofden schoven aan. Greenpeace bood ze samen met veel andere organisaties 10 miljoen handtekeningen

aan mét een kant-en-klare verdragstekst. In Nederland riepen we premier Balkenende op een voortrekkersrol te spelen in Europa. Nederland deed zijn best in Europa en Balkenende ging naar Kopenhagen. Maar hoe sterk miljoenen mensen zich ook inzetten voor een sterk akkoord: de wereldleiders die ons klimaat konden redden, hebben dat niet gedaan. De top in

Kopenhagen werd een jammerlijke flop. Maar Greenpeace zou Greenpeace niet zijn als ze het erbij liet zitten. We blijven campagne voeren voor vermindering van de wereldwijde CO₂-uitstoot, met of zonder akkoord.

Rode loper

Ook tijdens de klimaatop liet Greenpeace van zich horen. Op de luchthaven van Kopenhagen hingen affiches waarin 'verouderde' wereldleiders zich anno 2020 verontschuldigen voor hun gemiste kansen om het klimaat te redden. Spectaculair was de actie waarbij onze actievoerders in galakleding wisten door te dringen tot de rode loper voor het staatsbanket. Vier mensen werden opgepakt, onder wie de Nederlander Joris Thijssen. Zij brachten de feestdagen door in een Deense cel. Na luide, wereldwijde protesten werden zij begin 2010 vrijgelaten.

© GP/BEENTJES

2.2 Bossen

Bossen zijn van levensbelang voor een gezond klimaat. Ze slaan gigantische hoeveelheden CO₂ op in takken, bladeren, wortels en in de bodem. Greenpeace zet alles op alles om deze bossen wereldwijd te beschermen. Dat is hard nodig, want jaarlijks gaat zo'n 13 miljard hectare bos verloren. Ons doel is ambitieus: wereldwijd een einde aan de ontbossing in 2020. De bosvernietiging in onze waardevolste tropische regenwouden – de Amazone, het Congobekken en de paradijselijke bossen in Zuidoost-Azië – moet al in 2015 gestopt zijn. Daarom concentreert Greenpeace haar wereldwijde bossencampagne de komende jaren op deze drie grote bosgebieden.

© GP/NOVIS

Veeteelt in de Amazone

In 2009 startte Greenpeace een publiekscampagne tegen de grootschalige houtkap voor de veehouderij in de Amazone. Veeteelt is hier verantwoordelijk voor 80 procent van alle ontbossing. Ons rapport **'Slaughtering the Amazon'** sloeg in als een bom. Drie jaar lang onderzochten we undercover de keten van producenten die verantwoordelijk zijn voor de ontbossing van de Amazone. Modehuizen, sportmerken en autofabrikanten dragen door hun inkoop onzichtbaar bij aan de vernietiging van de Amazone. Greenpeace noemde in het rapport namen als Honda, Eurostar, Gucci, IKEA en Nike, en groothandels als Makro en Sligro in Nederland.

© FUNARI/LINEAIR/GP

© FUNARI/LINEAIR/GP

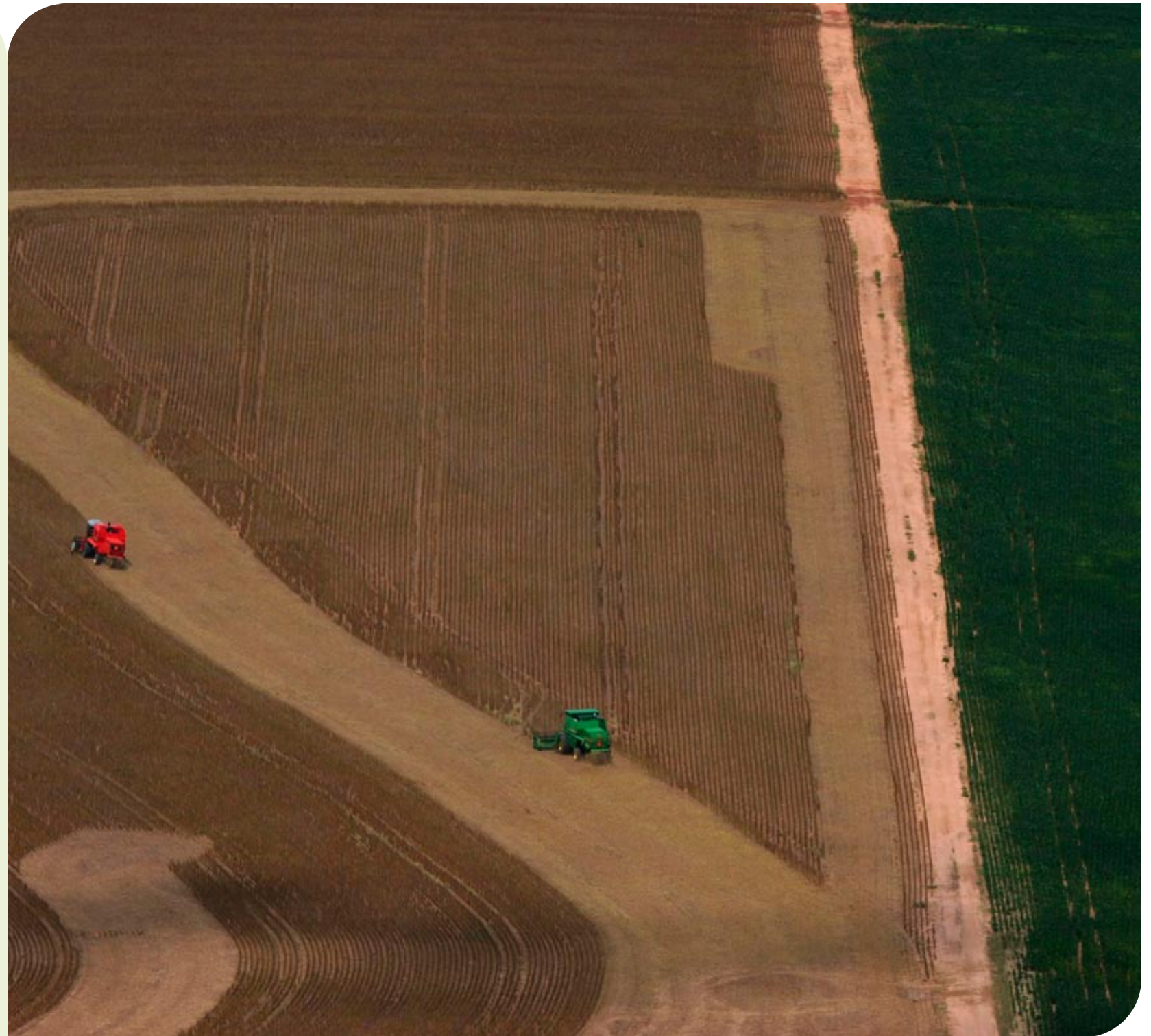
Verbod door slachterijen

Sportmerk Nike besloot in juli geen leer meer in te kopen van veeteeltbedrijven die de Amazone ontbossen. Andere topmerken volgden snel: Adidas, Timberland, Clarks, Geox... In oktober, nog geen vijf maanden na de publicatie van het rapport, was ons belangrijkste doel bereikt. De vier grootste Braziliaanse slachterijen, goed voor 60 procent van de Braziliaanse veeteeltsector, spraken af geen vee meer af te nemen uit nieuw ontboste gebieden in de Amazone. Dit moratorium (tijdelijk verbod) geldt voor onbepaalde tijd en handelt strenge criteria.

Verlengd! Sojamoratorium

In 2006 besloten grote sojahandelaren na onze campagne tot een moratorium op de handel in soja uit ontbost Amazonewoud. Dit tijdelijke verbod werd in 2009 opnieuw met een jaar verlengd en zelfs aangescherpt. Greenpeace confronteerde de sector namelijk met de uitkomsten van recent onderzoek. Daaruit bleek dat gebieden kleiner dan 100 hectare nog steeds – tegen de afspraken in – werden ontbost voor de sojateelt. De handelaren besloten ook hierop toezicht te gaan houden. Het moratorium werd daarmee nog krachtiger!

© BELTRA/GP

Indonesië: ontbossing voor palmolie

Palmolieproductie blijft de hoofdoorzaak van de razendsnelle ontbossing in Zuidoost-Azië. Elk uur verdwijnt hier een bosgebied ter grootte van driehonderd voetbalvelden. Voor het klimaat zijn vooral de kap en het platbranden van veenbossen desastreus: in de metersdikke veenlagen onder deze bossen ligt extreem veel CO₂ opgeslagen. Met de verwoesting van deze bossen komen grote hoeveelheden broeikasgassen vrij. Daarom voerde Greenpeace in Indonesië opnieuw campagne tegen de palmolie-industrie en de afnemers van palmolie.

© GP/BEHRING CHISOLM

Unilever dumpst palmolieproducent

‘De beschuldigingen van Greenpeace zijn zodanig dat we ze niet kunnen negeren.’ Met die woorden verklaarde Unilever in december een ongebruikelijke stap: de multinational verbrak met onmiddellijke ingang zijn banden met het Indonesische palmoliebedrijf Sinar Mas. Unilever is de grootste verbruiker van palmolie ter wereld. Greenpeace had nieuw bewijsmateriaal overlegd waaruit bleek dat Sinar Mas illegaal regenwoud kapte in beschermd gebied. De palmoliegigant ontbost ook leefgebieden van de bedreigde orang-oetan, liet Greenpeace al eerder zien.

Climate Defenders Camp

Dorpsbewoners kwamen in opstand tegen de politie: geen sprake van dat het Climate Defenders Camp van Greenpeace ontruimd zou worden! De politie bond in en de ontruiming was van de baan. Samen met de lokale bevolking vroeg Greenpeace in november internationale aandacht voor de vernietiging van de unieke regenwouden op Sumatra. Politici en journalisten bezochten het kamp, en duizenden online-actievoerders steunden onze oproep: stop deze ontbossing voor palmolie en papier!

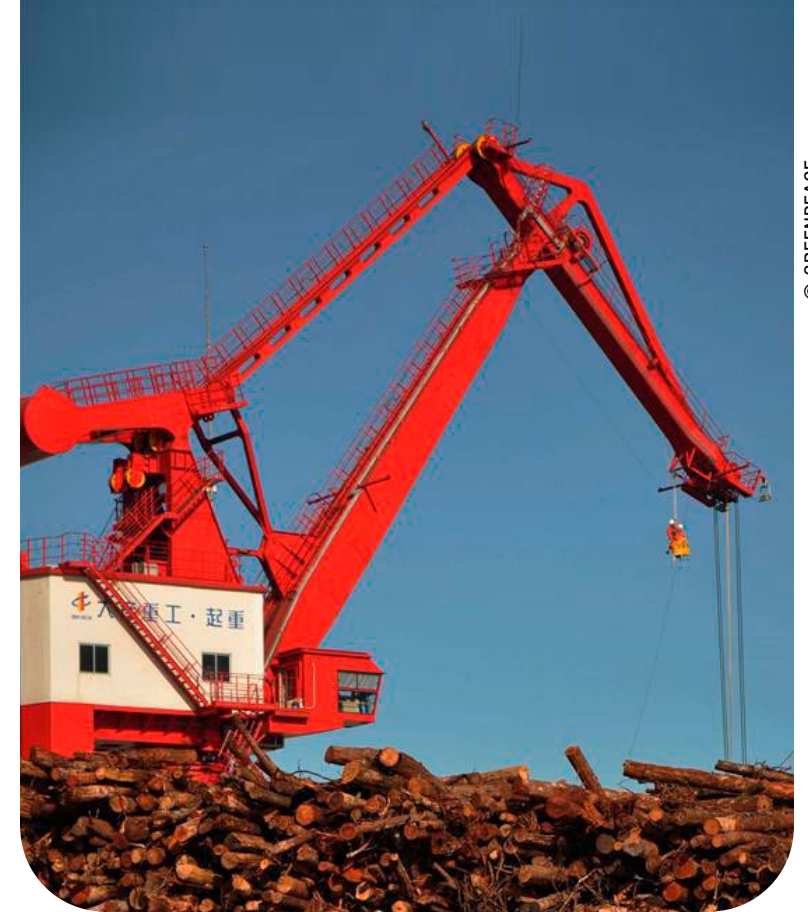
© ROSE/GP

Succes!

Vijftig actievoerders ketenden zich op 11 november vast aan zeven graafmachines van APRIL, een van de grootste papierpulpproducenten van Indonesië. Ook de grote pulp- en papierbedrijven dragen sterk bij aan de ontbossing in Indonesië's tropische regenwouden. Een dag later bleek hoe groot het effect van ons kamp en van deze actie was. Onder invloed van de grote internationale belangstelling voor het actiekamp trok de Indonesische overheid de kapvergunning van APRIL in. Ook een van de grootste papierproducenten ter wereld, het Finse UPM, zegde zijn contracten met APRIL op.

In een hijskraan

Een internationaal actieteam van Greenpeace legde twee weken later de export stil van papierpulp door APP, onderdeel van Sinar Mas. Een van de actievoerders die ruim een etmaal in een van de ha-

© GREENPEACE

venkranen hingen, was de Nederlandse Jetske Nagtglas. Op 30 november droeg Greenpeace het *Climate Defenders Camp* over aan de lokale gemeenschap. Meer dan duizend dorpsbewoners woonden de overdrachtsceremonie bij. Actualiteitenprogramma Netwerk maakte een achtergrondreportage over de strijd van Greenpeace en de lokale bevolking tegen de vernietiging van de oerbossen.

Wetgeving illegaal hout

Al tien jaar doet Greenpeace er alles aan om in Nederland en Europa wetgeving voor elkaar te krijgen die de handel in illegaal hout verbiedt. In 2009 leek het eindelijk zo ver te zijn. Het Europees Parlement had een wetsvoorstel van de Europese Commissie aangenomen én aangescherpt. In het nieuwe voorstel zouden houthandelaren strafbaar zijn als ze handelen in illegaal hout. Ook zouden in Europees verband flinke straffen op overtredingen worden vastgelegd.

Draagvlak voor Europees verbod

Greenpeace vroeg de Nederlandse Landbouwminister Verburg zich sterk te maken voor het cruciale Europese wetsvoorstel over de handel in illegaal hout. Ter ondersteuning publiceerden we het rapport '[Een Europees verbod op de handel](#)

© BELTRÁ/GP

[in illegaal hout](#)'. Dit toont aan hoe tergend langzaam de besluitvorming in Europa in zijn werk gaat. Uit het rapport blijkt ook dat maatschappelijke organisaties, het bedrijfsleven, de Tweede Kamer en consumenten een groot draagvlak vormen voor goede en snelle wetgeving.

Lange adem

Achter de schermen lobbyde Greenpeace stevig om ervoor te zorgen dat het wetsvoorstel aangenomen werd. Maar de

Landbouwministers waren het niet eens met de aanscherpingen van het Europees Parlement. En dus kan het circus opnieuw beginnen: Europees Parlement en Landbouwministers moeten het voorstel nog eens in behandeling nemen. Greenpeace heeft een lange adem en blijft vechten voor een goed wetsvoorstel. Want als Europa haar grenzen sluit voor illegaal hout, verdwijnt een belangrijke afzetmarkt voor de gewetenloze houtkapbedrijven.

Illegaal kappen in Congo

Het indrukwekkende regenwoud van de Democratische Republiek Congo wordt al vele jaren geplunderd door internationale houtkapbedrijven. De Wereldbank dwong in 2002 een moratorium af op de uitgifte van nieuwe kapconcessies in Congo. Veel concessies zijn inmiddels ingetrokken: ze bleken illegaal. Maar het moratorium heeft nog geen einde gemaakt aan de corruptie en de illegale houtkap, toonde Greenpeace aan. Over die kwestie woedde in 2009 een

© GP/OSE

felle discussie in Congo, waarbij Greenpeace zich sterk inzette voor de handhaving van het bestaande moratorium.

Finland: bescherming noordelijke oerbossen

In Nellim, het hoge noorden van Finland, blijft het merendeel van de oerbossen de komende twintig jaar beschermd. Dit is het geweldige resultaat van de campagne die Greenpeace, lokale milieuorganisaties en traditionele rendierhouders sinds 2002 voerden tegen de Finse bosbouwindustrie.

Vooruitblik

Om de ontbossing in de Amazone, Indonesië en Congo te stoppen, willen we in deze regio's moratoria op ontbossing voor elkaar krijgen. Daarmee winnen we tijd om structureel een einde te maken aan de verwoesting van deze bossen. Ook zetten we ons in voor wetgeving tegen illegaal hout en willen we voorkomen dat palmolieplantages voor biobrandstoffen worden gestimuleerd. Greenpeace houdt bovendien nauwlettend in de gaten of het internationale bossenfonds, dat tijdens de klimaatop in Kopenhagen is ingesteld, ook echt gebruikt wordt om ontbossing tegen te gaan.

2.3 Oceanen

Greenpeace heeft een speciale band met de oceanen. Vanaf haar ontstaan heeft ze zich sterk gemaakt voor de bescherming van al het zeeleven. De schoonheid en rijkdom van de onderwaterwereld zijn indrukwekkend, maar de bedreigingen zijn enorm. Overbevissing, gif, opwarming van de aarde... Greenpeace voerde in 2009 gedreven campagne voor een oplossing: zeereservaten en duurzame visserij. In Nederland én Europa. Onze walvissencampagne voerden we dit jaar volledig op land, in het hart van de walvisjacht: Japan.

© GP/ÅSLUND

Overbevissing

Overbevissing staat met stip op nummer één als het gaat om bedreigingen van het zeeleven. Geen enkel visbestand is meer veilig voor de visserij. Dicht bij huis, in de Noordzee, worden negen van de tien kabeljauwtjes opgevist voor ze geslachtsrijp zijn. In de Middellandse Zee vecht de blauwvintonijn voor zijn voortbestaan. Zelfs in de wateren rond Antarctica storten enorme fabrieksschepen zich op het minuscule krill, een zeer belangrijke voedselbron voor walvissen. Ook de vangstmethodes leveren veel onnodige schade aan het zeeleven op. Boven op de vis die legaal uit zee verdwijnt, komt nog eens de enorme illegale visserij. Daarom hamert Greenpeace op de noodzaak tot transparantie: vissers én hun afnemers moeten duidelijk laten zien waar hun vis vandaan komt.

© GP/PULLMAN

Europees visserijbeleid

De komende jaren worden cruciaal voor Europa. De Europese Unie hervormt haar visserijbeleid: een uitgelezen kans om de noodtoestand van de Europese zeeën structureel aan te pakken. Het roer moet om, constateerde ook de Europese Commissie. Greenpeace publiceerde haar visie in 'Pompen of verzuipen', een lobbydocument dat in de Kamercommissie LNV regelmatig geciteerd werd. De Europese vissersvloot moet flink ingekrompen worden en vissers moeten overstappen op duurzame vangstmethodes.

Maak Schoon Schap

Vissoorten die zijn overbevist of worden gevangen met schadelijke technieken horen niet thuis in de supermarkt. Greenpeace riep supermarkten op: Maak Schoon Schap! In 2007 deed geen enkele super het goed, maar in 2009 waren de grote Nederlandse supermarkten duidelijk op weg naar een duurzamer visinkoopbeleid. Supers verkopen steeds minder foute vissoorten als paling, al blijft het opsporen van duurzame vis in de schappen een flinke puzzel voor consumenten.

Natuurparken in zee

Gelukkig is het nog niet te laat om het tij te keren. Maar dan moeten we nu ingrijpen en serieus starten met de instelling van **zeereservaten**: stukken zee waarin alle schadelijke activiteiten verboden zijn. Om onze oceanen de kans te geven écht te herstellen, is een netwerk van zeereservaten nodig dat 40 procent van de wereldzeeën omvat. Buiten deze goed beschermde gebieden zullen vissers moeten overstappen op duurzame en verantwoorde vangstmethodes. Anders vernietigen ze hun eigen toekomst en de winst die de zeereservaten opleveren: rijke zeeën vol gezonde vis.

Zeereservaten nu!

Greenpeace startte een grote publiekscampagne voor zeereservaten in onze Noordzee. We lieten zien dat de Noordzee barst van het leven en onze bescherming meer dan waard is. Op twee plaatsen voor de kust van Nederland legde Greenpeace een lichtschip voor anker waarop iedereen welkom was. Mede dankzij de enorme inzet van vrijwilligers kwamen meer dan duizend mensen deze zomer aan boord. Onze bootbestuur-

ders vervoerden wekenlang bezoekers per rubberboot van Den Helder, Harlingen en de Waddeneilanden naar het lichtschip. Aan boord legden onze campagneleiders uit waarom zeereservaten in de Noordzee noodzakelijk én effectief zijn. Bezoekers reageerden positief op de indrukwekkende **films** en de tentoonstelling over Greenpeace-campagnes voor bescherming van de oceanen. Midden op zee maakten de prachtige beelden nog meer indruk dan op land.

© GP/NEWMAN

Mediastart

Een vliegende mediastart kreeg onze zeereservatencampagne dankzij aandacht in De Zomer Draait Door, Vroege Vogels en het actualiteitenprogramma Netwerk. Ook het Algemeen Dagblad en Metro besteedden aandacht aan de campagne. Ons lichtschip kwam met name in de noordelijke media goed aan bod, met zo'n veertig artikelen waarin de roep om zeereservaten werd vermeld.

Nederland wil zeereservaten

Bureau Intomart Gfk onderzocht voor Greenpeace wat Nederlanders vinden van zeereservaten in de Noordzee. Bijna iedereen (95 procent) sprak zich uit voor bescherming van de Noordzee! Twee derde van de ondervraagden pleit bovendien voor zeereservaten in de Noordzee. Ook wetenschappers in Nederland spreken zich steeds sterker publiekelijk uit voor het beschermen van

© GP/ÅSLUND

de zee door zeereservaten. Dat deden ze onder meer aan boord van ons lichtschip.

Stenen in het Kattegat

Bij Zweden legde Greenpeace in augustus natuurstenen op de bodem van twee – op papier – beschermde gebieden in het Kattegat om zo échte zeereservaten te creëren. We riepen de Zweedse overheid op dit voorbeeld te volgen. Voorafgaand voerde Greenpeace maandenlang overleg met lokale vissers en de overheid. Voorzitter Bengtsson van de Zweedse visserijfederatie noemde de actie 'een geschenk uit de hemel'. Zijn organisatie pleit al jaren voor betere bescherming van de zee. Actualiteitenprogramma NOVA ging mee en volgde de activiteiten van Greenpeace-directeur Liesbeth van Tongeren.

Claim een stukje Noordzee

De Noordzee is van ons allemaal. Met de actie 'Claim je eigen stukje zeereservaat!' riep Greenpeace iedereen op om virtueel een vierkante kilometer Noordzee op te eisen. Op zomerfestivals als het Over het IJ Festival en Concert at Sea eisten duizenden mensen een stukje zeereservaat op. Vrijwilligers ontvingen bezoekers in onze standruimte, die was ingericht als zeereservaat. De respons was groot: ruim 30.000 mensen tekenden via internet of een actiekaart. Binnen zes weken was al 40 procent van de Noordzee als zeereservaat geclaimd door het Nederlandse publiek!

© GP/VAN HOUDT

Telegraaf

Maar de verantwoordelijke LNV-minister Verburg was niet gevoelig voor de grote publieke steun voor zeereservaten. Eind september bood Greenpeace haar het geclaimde zeereservaat aan, samen met

De Telegraaf. Deze Greenpeace-parodie op De Telegraaf beschreef lovend het 'kloeke besluit' van de minister om 'per direct zeereservaten in te stellen'. In *real life* bleek al snel dat minister Verburg de natuur alleen maar op papier wil beschermen.

Juridische stappen

Onder toezicht oog van het ministerie van LNV vissen boomkorvissers in beschermde Noordzeegebieden met vernietigende sleepnetten op schol en tong. En dat terwijl bewezen is dat deze visserij enorm schadelijk is voor de natuur onder water. Greenpeace besloot daarom 'handhavingsverzoeken' in te dienen bij het ministerie. Volgens Nederlandse en Europese regelgeving zijn in beschermde gebieden alleen activiteiten toegestaan die de natuur niet aantasten. Greenpeace wil dat minister Verburg deze regels handhaaft en de boomkorvisserij in deze kwetsbare natuurgebieden verbiedt.

Japan en de walvissen

Greenpeace heeft de [walviscampagne](#) in 2009 volledig op land gevoerd. Jarenlang voeren we naar Antarctica om walvissen te beschermen tegen de Japanse walvisvloot. Dat heeft veel aandacht van de wereld opgeleverd voor deze gruwelijke jacht. Greenpeace besloot zich helemaal te richten op het beïnvloeden van de Japanse publieke opinie, om voor eens en altijd een einde aan de jacht te maken. Die strategie werpt

© GP/VAN HOUDT

haar vruchten af, bleek in 2009: in Japan vragen steeds meer mensen zich af waarom de walvisvloot van hun belastinggeld naar Antarctica vaart. Ook in Japanse media neemt de kritiek op de walvisjacht toe.

Aomori

Greenpeace opende in 2009 tijdelijk een communicatiecentrum in Aomori, het hart van de Japanse walvisjacht. Zo ontdekten Japanners dat we ons ook inzetten voor andere milieuthema's. Dat heeft zeker geholpen de weerstand te verminderen tegen de walviscampagne. Enkele vooraanstaande restaurants in Tokio besloten geen walvisvlees meer op het menu te zetten. En de walvisvloot voer dit jaar uit zonder het ceremonieel dat in het verleden zo vanzelfsprekend was. In Nederland hield Greenpeace haar achterban op de hoogte van de ontwikkelingen door de publicatie van [Indeep](#), een prachtig digitaal magazine.

© GP/HILTON

Vooruitblik

Zeereservaten werken, dat laten talloze voorbeelden zien. Greenpeace zal in 2010 de noodzaak én de voordelen van zeereservaten blijven benadrukken. We zullen de druk op politici opvoeren om de oceanen daadwerkelijk te beschermen. Zo moet Nederland een duidelijke rol spelen bij de aanpak van Europa's overcapaciteit aan vissersschepen. En supermarkten voelen onze adem in hun nek: maak haast met het uitbannen van alle foute vis!

Walvissen en de ‘Tokyo Two’

Greenpeace Nederland steunde de internationale walviscampagne ook financieel. We lobbyden stevig voor handhaving van het verbod op de walvisjacht door de Internationale Walvisvaartcommissie (IWC). En dat lukte! Die vasthoudendheid hebben we ook hard nodig in de verdediging van onze ‘Tokyo Two’. De twee Japanse Greenpeace-actievoerders

Junichi Sato en Toru Suzuki onthulden in 2008 een corruptieschandaal binnen de Japanse walvisindustrie. Nadat zij zelf werden aangeklaagd in plaats van de walvisjagers en in 2009 zelfs tien jaar cel werd geëist, kwam een wereldwijde campagne op gang. Van origamiwalvissen in Zweden en houten reuzenhandboeien in Hong Kong tot gekooide gevangenen in Turkije en een

‘arresteer-mij-dan-ook-maar’-petitie met ruim 300.000 handtekeningen. We organiseerden een sterk team van internationale juristen, kregen de steun van Amnesty International en van 3.000 juristen. Zo wil Greenpeace ervoor zorgen dat de rechtszaak weer over het echte schandaal gaat: de corrupte walvisindustrie. Begin 2010 komt de zaak voor.

Gestolen vis

In de Stille Oceaan en in Afrikaanse wateren halen grote vistrawlers legaal én illegaal enorme hoeveelheden vis uit zee. Vis die de lokale bewoners van inkomen zou moeten voorzien: gestolen vis dus. De trawlers komen uit China en Taiwan, maar ook uit Europa. In Afrika vordert ons lobby- en onderzoekswerk gestaag maar trager dan we willen, met name door gebrek aan menskracht. In de Stille Oceaan voer de *Esperanza* naar de internationale wateren waar piratenvissers vaak ongehinderd hun gang gaan. We documenteerden illegale

visserij, namen verboden vistuig in beslag en lobbyden bij de regionale visserijcommissie voor de instelling van zeereservaten. Om duurzame visserij te stimuleren startte Greenpeace een succesvolle ‘voorverkoopactie’ onder visafnemers: elf bedrijven, waaronder ook Nederlandse, bestelden in totaal 75 miljoen blikjes duurzame gestreepte tonijn uit de Stille Oceaan. Vervolgens brachten we de belangrijkste marktpartijen bij elkaar: zij maakten afspraken over de ontwikkeling van duurzame visserij in het gebied.

© GP/BEHRING CHISOLM

© GP/HILTON

Duurzame vishandel

Als er geen afnemers zijn voor vissoorten die op uitsterven staan of op een schadelijke manier worden gevangen, zullen vissers uiteindelijk kiezen voor duurzame visserij. Daarom overlegt Greenpeace intensief met supermarkketens. In 2009 produceerden we een korte film waarin visafnemers zich positief uitlaten over de verkoop van duurzame vis. Een film die onze kantoren goed kunnen gebruiken om de supers in hun eigen land te overtuigen van de voordelen van duurzaam vis inkopen.

Stap voor stap boekten we daarin vooruitgang in 2009, bij Europese supermarkketens. Met financiële steun van Greenpeace Nederland lobbyde de internationale organisatie bij belangrijke brancheorganisaties en publiceerde ze rapporten als 'Taking stock of tuna'. Een succes was het nieuwe inkoopbeleid van MW Brands, bekend van de blikjes John West. MW Brands beloofde te werken aan het voorkomen van illegale visserij en erkende de noodzaak van zeereservaten.

Zeereservaten

We steunden twee internationale projecten voor de instelling van zeereservaten: in de **Noordzee en de Oostzee**, en in de Middellandse Zee. ‘Als je morgen vis wilt eten, heb je vandaag zeereservaten nodig’, was de pakkende slogan van drie Greenpeace-**animatiefilmpjes**. Twee ervan werden zelfs genomineerd voor de Britse Animations Award. Een

Rainbow Warrior-tour in Noorwegen voor de bescherming van koudwaterkoraal leverde een overdonderende hoeveelheid Noorse handtekeningen op voor onze zeereservatenpetitie. Greenpeace-wetenschapper Paul Johnston kon als ‘gekwalificeerd expert’ de uitkomsten meebepalen van een belangrijke workshop van de Convention on Biological Diversity (CBD).

In de Middellandse Zee voer de *Rainbow Warrior* langs de landen waar we lobbyden en actievoerden voor bescherming van tonijnpaaigronden (Spanje) en zeegrasgebieden (Griekenland), en nieuwe zeereservaten voorstelden (Libanon en Turkije). Greenpeace onthulde dat de Turkse overheid haar vloot adviseert zoveel mogelijk te vangen voordat de vis helemaal op is! Ook betrapten we vissers op heterdaad tijdens de aanlanding van tonnen jonge blauwvintonijn in een Turkse haven. Positief nieuws was de steun van een aantal West-Europese landen, waaronder Nederland, voor een initiatief om deze tonijnsoort op de CITES-lijst van bedreigde diersoorten te krijgen.

© GP/CARE

2.4 Giftige stoffen

Giftige stoffen horen niet thuis in dagelijkse producten als speelgoed, douchegel of computers. Greenpeace komt al jaren in actie tegen producenten die gif in hun producten stoppen en tegen overheden die dit niet verbieden. We vinden dat bedrijven gifvrije producten moeten maken. Dat kán, laat Greenpeace zien in haar campagnes. Neem nou elektronica. Sinds de publicatie van onze eerste 'Guide to Greener Electronics' beloofden steeds meer elektronica-bedrijven gifvrije producten op de markt te brengen. Greenpeace zit ze op de huid: laat zien dan!

© GP/ROSE

Elektronica-afval

We gebruiken steeds meer elektronische apparaten. En die apparaten gaan steeds korter mee, omdat er alweer een nieuwe, snellere of mooiere versie op de markt is. Ieder jaar dumpen rijke landen miljoenen kilo's computers, televisies en andere apparaten in Azië en Afrika. Hier zijn nauwelijks mogelijkheden om dit gevaarlijke elektronica-afval op een veilige manier te recyclen. De meeste apparaten belanden op schroothopen waar ze uit elkaar gepeuterd worden door volwassenen en kinderen, onbeschermd tegen de cocktail van giftige stoffen die vrijkomt uit het afval. Ook het milieu raakt sterk vervuild.

© GP/RIZMAN

Producenten verantwoordelijk

Wie zijn verantwoordelijk voor deze enorme milieuvervuiling en gezondheidsschade?

De producenten van elektronica, vindt Greenpeace. De giftige apparaten komen immers uit hun fabrieken rollen. Dus moeten ze die mobieltjes, tv's en computers ook weer inzamelen en recyclen als ze afval zijn geworden. Greenpeace wil dat producenten zelf de kosten van inzameling en recycling voor hun rekening nemen. Dat stimuleert ze ook om gifvrije elektronica te maken.

Philips gaat apparaten recyclen

Al in 2007 vroegen we Philips te erkennen dat producenten individueel verantwoordelijk zijn voor hun afval. Zij hebben de giftige apparatuur gemaakt en moeten er ook voor zorgen dat het netjes wordt ingezameld en gerecycled. Philips erkende begin 2009 dat het inderdaad zelf verantwoordelijk is voor de kosten en het inzamelen van afgedankte Philips-apparaten. Dat was het resultaat van een volhardende Greenpeace-campagne én van de 47.000 e-mails en kaarten die Philips uit de hele wereld ontving.

Nieuwe ranglijsten

Ook in 2009 publiceerde Greenpeace vier edities van haar succesvolle 'Guide to Greener Electronics'. Doel van deze groene ranglijst is de elektronica-industrie duurzaam maken. De ranglijst werkt: elke editie zetten bedrijven weer nieuwe stappen in de goede richting. Elektronikaproducten die slecht scoren, worden door Greenpeace aangespoord om hun beleid te verbeteren. Een goed voorbeeld hiervan is Philips, dat in 2008 nog laag scoorde op onze ranglijst. Begin 2009 werd het bedrijf de grootste stijger, nadat het zijn afvalbeleid flink verbeterd had.

© GP/BEENTJES

Apple gifvrij

Als eerste fabrikant van elektronica produceerde Apple in 2009 volledig gifvrije apparaten. Een geweldig resultaat van de jarenlange Greenpeace-campagne tegen het gebruik van de hardnekkige gifstoffen pvc en broomhoudende vlamvertragers. Apple laat zien dat het mogelijk is om veilige elektronica te produceren zonder het gebruik van gif. Apple geeft hiermee het groene voorbeeld aan elektronikaproducten én aan weifelende overheden: het kán!

HP: stop gifgebruik!

'Belofte maakt schuld' stond op een foto die Greenpeace aanbood bij het Nederlandse kantoor van Hewlett Packard (HP). HP had drie jaar eerder beloofd dat het voor eind 2009 de gevaarlijkste gifstoffen uit zijn apparaten zou halen, maar trok die belofte weer in! Actievoerders confronteerden HP ook in de VS en China met de enorme vervuiling die zijn apparaten veroorzaken in ontwikkelingslanden. Gelukkig liet HP kort daarop zien dat het wel verantwoord kan produceren: het bedrijf bracht een laptop op de markt die nagenoeg vrij is van pvc en broomhoudende vlamvertragers.

Verplicht schoon produceren

Overheden moeten zorgen voor wetten die producenten verplichten tot het uitbannen van gif. Bovendien moeten producenten zelf hun afgedankte apparaten weer inzamelen en schoon recyclen. De Europese Unie heeft hiervoor wel regelgeving, maar die is nog lang niet goed genoeg. Geen enkele lidstaat heeft de regels namelijk goed in praktijk gebracht, ook Nederland niet. Daarom pleit Greenpeace voor een handleiding bij de richtlijn, die in 2010 wordt herzien, waarin duidelijk staat hoe zo'n inzamelings- en recyclingsysteem er in de praktijk uit moet zien.

Alle giftige stoffen eruit!

In de RoHS-richtlijn (*Restriction of Hazardous Substances*) verbiedt Europa het

© GP/BEENTJES

gebruik van een beperkt aantal schadelijke stoffen in elektronica. Greenpeace wil dat meer stoffen worden verboden, zoals pvc en alle broomhoudende vlamvertragers. Duidelijke criteria moeten juist die stoffen verbieden die in de afvalfase veel vervuiling veroorzaken.

Vooruitblik 2010

Een aantal elektronikaproducten, waaronder Dell, Samsung en Lenovo, beloofde eind 2009 de ergste gifstoffen uit hun apparaten te bannen. Maar die belofte hebben ze gebroken. Greenpeace wil dat deze producenten alsnog werk maken van hun beloftes en snel gifvrije apparaten op de markt brengen. We zullen laten zien dat we deze eis serieus nemen.

Gifdumping in Ivoorkust

In 2006 werd de giftige lading van het schip Probo Koala gedumpt in en rond woonwijken in de Ivoiriaanse havenstad Abidjan. Het schip kon ongehinderd de haven van Amsterdam uitvaren, hoewel de autoriteiten wisten dat er iets mis was. Greenpeace probeert sindsdien gerechtigheid te krijgen voor de slachtoffers in Ivoorkust én de schuldigen voor de rechter te slepen. Greenpeace voerde eerder succesvolle campagnes tegen de – verboden – export van giftig afval naar ontwikkelingslanden, waaronder afgedankte sloopschepen.

Vrijheid van meningsuiting

Greenpeace klaagde de eigenaar van het afval, oliebedrijf Trafigura, én de nalatige Nederlandse autoriteiten aan. Advocaten van Trafigura intimideerden internationale media die over de zaak berichtten en probeerden ook Greenpeace de mond te snoeren. Daarmee stond behalve gerechtigheid ook de vrijheid van meningsuiting op het spel. Greenpeace, de Volkskrant, de Guardian, de BBC, een Noorse omroep en Amnesty International sloegen in 2009 de handen ineen en wisselden hun informatie over de zaak uit.

Voor de rechter

Dat leverde schokkende nieuwe feiten en veel publiciteit op. Duidelijk werd dat Trafigura, inclusief topman Dauphin, wist hoe giftig het afval was én dat export vanuit de EU naar een ontwikkelingsland verboden is. In grote advertenties in de Nederlandse landelijke dagbladen probeerde Trafigura met een [misleidend verhaal](#) zijn straatje schoon te vegen. Greenpeace sloeg terug met een goed onderbouwde klacht bij de Reclame Code Commissie die begin januari 2010 werd ingediend. Ook heeft Greenpeace met een uitgebreid dossier het Haagse gerechtshof verzocht Trafigura te vervolgen voor zijn misdaden in Ivoorkust. Het hof doet naar verwachting uitspraak in april 2010. Wordt vervolgd dus.

Schoon water

Watervervuiling door de industrie is een groot probleem in landen als China, Rusland en Argentinië. Greenpeace International ondersteunde – met een bijdrage van Greenpeace Nederland – kantoren om dit probleem aan te pakken. Campaigners kregen technische trainingen in bijvoorbeeld watermonsters nemen en testen. Hun kennis over schone productiewijzen werd bijgespijkerd. En ze ontwikkelden samen een campagnestrategie. In China onthulden twee Greenpeace-rapporten hoe Chinese en buitenlandse bedrijven milieuregels aan hun laars laptten. Een Argentijnse onderzoeksreis met de *Arctic Sunrise* resulteerde in vijf casestudy's van giflozingen in het Matanza Riachuelo Basin.

© GP/NOVIS

2.5 Genetische manipulatie

Onze campagne genetische manipulatie heeft zich lang geconcentreerd op wat we niet willen: gentechgewassen. Genetische manipulatie is onvoorspelbaar, oncontroleerbaar én onomkeerbaar. Drie redenen dus om gentech strikt binnen de muren van het laboratorium te houden. Natuurlijk bleven we in 2009 campagne voeren tegen de toelating van nieuwe gentechgewassen op onze akkers en op de markt. Maar we richtten ons ook op wat we wél willen: een duurzame landbouw zonder gif, kunstmest en gentech.

© GP/BIOLOGICA/PETERSEN

Gentech geen oplossing

Vierhonderd landbouwwetenschappers publiceerden in 2008 een grondige studie, op verzoek van de Verenigde Naties, naar de stand van zaken in de landbouw: de IAASTD. [Dit rapport](#) is een belangrijk document in de Greenpeace-campagne voor duurzame landbouw en tegen genetische manipulatie. De conclusie van de wetenschappers is heel duidelijk: gentech biedt geen oplossing, duurzame land-

bouw wel. Genetisch gemanipuleerde gewassen horen bij een grootschalige, industriële landbouw die de mensheid niet kan voeden en het milieu vervuult. Met de milieuvriendelijke methoden uit de duurzame landbouw kunnen we in 2050 de hele wereldbevolking voeden. Duurzame landbouw is bovendien goed voor het klimaat: de uitstoot van broeikasgassen wordt sterk verlaagd door slimmer

© RONALD VADER

bodembeheer, betere bemesting en minder gebruik van chemicaliën.

Lobby tegen toelating

Op dit moment worden in Nederland nog geen gentechgewassen commercieel geteeld op de akkers. Maar de biotechnindustrie rammelt aan de toegangspoorten en minister Verburg van LNV zou graag opendoen. In Europa probeert haar ministerie de toelatingsprocedures voor nieuwe gentechgewassen te versoepelen

en te versnellen. Greenpeace nodigde buitenlandse biologische boeren uit om met Nederlandse politici te praten. Twee Spaanse maïsboeren vertelden over de rampzalige gevolgen van de teelt van gentechmaïs in hun land. Biologische maïs raakt besmet door gentechstuifmeel en wordt onverkoopbaar. Een

Thaise rijstboer roemde de voordelen van biologische teelt voor kleine boeren in ontwikkelingslanden. Ze besparen op gif en kunstmest. En hun oogsten zijn vaak hoger dankzij lokaal aangepaste gewassen en eeuwenoude methodes. Helaas was de belangstelling van politici voor hun verhalen minimaal.

Veldproeven

Nederland staat vol proefveldjes, waarop biotechbedrijven met hun genpiepers of gentschmaïs mogen experimenteren. Hun belangrijkste doel is om via de ‘veldproeven’ toelating te krijgen tot Europese en Nederlandse akkers voor hun gentschgewas. Daarom vocht Greenpeace met succes vergunningen aan voor deze veldproeven, samen met biologische boeren, bijenhouders en natuurbeschermers. Voor boeren en bijenhouders die in de buurt van een proefveld werken is het van groot belang dat ze op de hoogte worden gebracht van het genetische experiment. Hun eigen oogsten of honing kunnen immers besmet worden door stuifmeel van het gentschveld.

Zoekplaatje

Maar dit wordt ze niet verteld door het ministerie van VROM dat de vergunningen voor veldproeven afgeeft. VROM publiceert slechts een kaartje waarin een groot vlak is getekend. Daarin moet het proefveld ergens liggen. Zo werkte Greenpeace in 2009 samen met een Friese boer die zijn piepers pootte op een steenworp afstand van een veldproef met gentschaardappelen. Hij wist van niets en was niet voorgelicht over de risico's. Schandelijk genoeg had het ministerie, tegen de regels, ook nog een extra locatie aan de veldproefvergunning toegevoegd.

Geen geheimen!

Naar aanleiding van de rechtszaken van Greenpeace vroeg de Raad van State aan het Europese Hof of de praktijken van VROM legaal waren. Nee, zeker niet, was het antwoord. Het Hof had in een vergelijkbare zaak geoordeeld dat overheden de locaties

© GP/BOER

van proefvelden onder geen beding geheim mogen houden. Twee vergunningen van het bedrijf Pioneer Hi-Bred voor proeven met gentschmaïs verdwenen dankzij Greenpeace in de prullenbak. De vergunning voor gentschaardappelen van BASF en de Universiteit van Wageningen werd voor onbepaalde tijd in de ijskast gezet.

Pieperpad

Greenpeace en Biologica – de organisatie voor biologische landbouw – wilden de successen van duurzame boeren laten zien. Zo werd Nederland in 2009 een nieuw langeafstandsfietspad rijker: het **Pieperpad**. Compleet met ANWB-gids in de Lekker fietsen-reeks. De route is bijna 1.000 kilometer lang en voert langs biologische aardappelboeren, van de Friese naar de Zeeuws-Vlaamse klei. Onderweg valt van alles te beleven, van demonstratievelden met rode, zwarte en gele aardappels tot een overnachting in een heus Fries bed & brochje. Restaurants langs de route serveren een speciaal aardappelgerecht.

© GP/BIOLOGICA/PETERSEN

Brugpiepers

Feestelijk opende Tweede Kamerlid Hein Pieper op 13 mei het Pieperpad op de boerderij van biologische-aardappelteler Niek Vos. Brugpiepers van het Zwolse Carolus Clusius College pootten enthousiast piepers in Vos' demonstratieveld. Intussen maakten Greenpeace-vrijwilligers in diverse steden mensen warm voor de biologische aardappel én voor het Pieperpad. Later fietsten de burgemeesters van Utrecht, Bunnik en Oostflakkee samen met onze campagneleider genetische manipulatie een deel van het traject. Ook Hans Alders, voorzitter van de Taskforce Biodiversiteit, stapte op de fiets voor een goed gesprek over de voordelen van biologische landbouw.

Illegaal lijnzaad

In 2009 trof Greenpeace Duitsland illegaal gentechlijnzaad aan in 40 procent van de supermarktproducten waarin lijnzaad was verwerkt! De teelt van gentechlijnzaad was tot 2001 toegestaan in de VS en Canada. Acht jaar na dato vonden we dit illegale zaad nog steeds terug in veel geïmporteerde partijen lijnzaad. In Nederland ging een verslaggever van het radio-programma Argos in december samen met Greenpeace op onderzoek uit: zijn supermarktproducten ook hier vervuild met gentechlijnzaad? Ja dus. We vonden de **vervuilde zaden** in afbakbroodjes, vogelvoer en broodbakmix. Deze uit de hand gelopen lijnzaadvervuiling toonde opnieuw aan dat de verspreiding van gentechgewassen in feite oncontroleerbaar is – dé reden waarom Greenpeace deze gewassen niet op het veld wil hebben.

© GP/ LEE

Vooruitblik

Greenpeace blijft zich, samen met biologische boeren, inzetten voor een echte oplossing: duurzame landbouw. We zullen er ook in 2010 alles aan doen om proefvelden te voorkomen en we lobbyen creatief en vasthoudend tegen de toelating van gentechgewassen in Europa. En wat het verboden lijnzaad betreft: direct na onze vondst vroegen we de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) de besmette producten uit de supermarkten te halen en zélf te gaan controleren. In januari 2010 liet de VWA weten daartoe geen reden te zien. Genoeg werk aan de winkel dus voor Greenpeace in 2010!

Communicatie en educatie

**180.000 wensen voor een
sterk klimaatakkoord**

GREENPEACE

Greenpeace stelt al tientallen jaren milieumisstanden aan de kaak én komt met oplossingen. Oplossingen waaraan iedereen actief kan bijdragen.

Onze campagnes worden vaak breed gesteund en zijn mede daarom zo succesvol. Samen brengen we een schone wereld een stuk dichterbij.

Om die steun te behouden en te vergroten, vertelt Greenpeace enthousiast over haar werk in Nederland en daarbuiten.

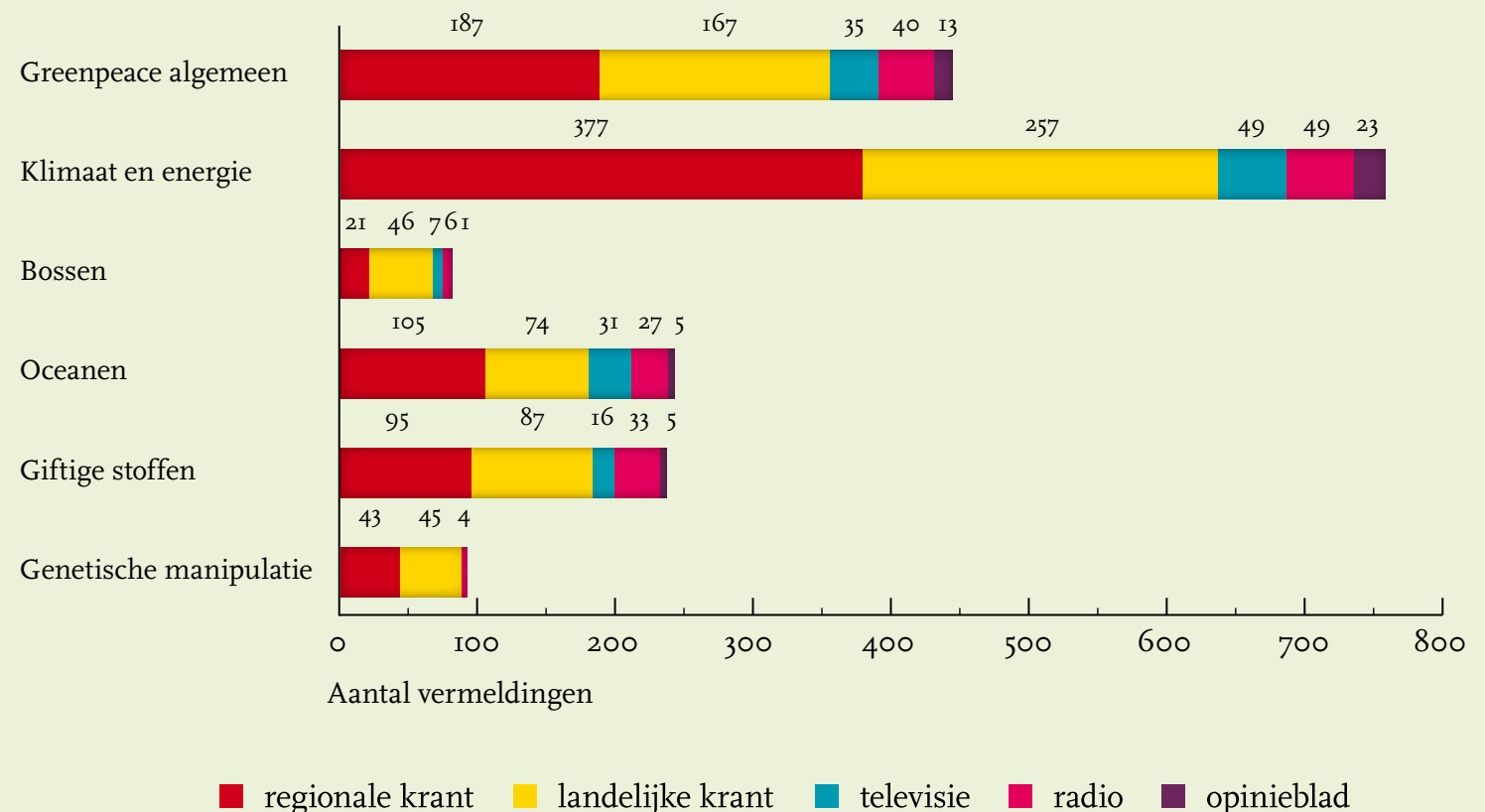

Greenpeace beweegt

We halen vaak het nieuws met verrassende en dappere acties tegen milieuschandalen. Greenpeace kwam in 2009 bijna tweehonderd keer op de radio, ruim honderd keer op tv en we werden vijftienhonderd keer genoemd in kranten en tijdschriften. Ook weten politici, ondernemers en journalisten dat we gedegen onderzoeksrapporten afleveren en actief lobbyen voor oplossingen, voordat we tot actie overgaan. Maar wat we te weinig vertellen, is dat we in ons 30-jarig bestaan al veel hebben bereikt. Juist succesverhalen kunnen mensen ertoe bewegen zich actief in te zetten voor een beter milieu. Daarom lanceerden we in 2009 de campagne *Greenpeace beweegt* op tv en in advertenties. Daarin laten we zien dat Greenpeace door onderzoek, lobby en actie al veel successen heeft behaald. Een walvisreservaat bij Antarctica bijvoorbeeld. En een wereldwijd verbod op de twaalf giftigste stoffen.

Media-aandacht

Om onze campagnes te ondersteunen verstuurd we 82 persberichten en beantwoordden we vele vragen van de media. We werkten mee aan uiteenlopende programma's, van Zomergasten tot Goedemorgen Nederland en BNR Nieuwsradio. Het werk van onze directeur kwam uitgebreid in beeld in de zes afleveringen van het tv-programma Topvrouwen op Net 5.

Communicatie met belanghebbenden

We informeren belanghebbenden open en actief over het werk van Greenpeace. Iedereen kan terecht op onze website, contact opnemen met onze service desk, over ons horen in de media en ons volgen op Hyves, YouTube en Twitter. Donateurs en vrijwilligers ontvangen verder het kwartaalblad en onze elektronische nieuwsbrieven. We nemen deel aan talloze overleggen met politici, bedrijven en wetenschappers, en we publiceren onderzoeksrapporten over belangrijke milieukwesties. Speciaal voor kinderen maken we elk kwartaal een nieuwe Zodiac en maandelijks de e-mail-nieuwsbrief Greenpeace Kids.

Nog slimmer communiceren

In een samenleving die fragmenteert en individualiseert moet Greenpeace nog slimmer communiceren om haar bood-

© GP/VAN HOUDT

schap over het voetlicht te brengen. Of beter: op het scherm te krijgen van mensen die samen met ons voor een schone wereld kiezen. Wij gaan die uitdaging aan. We maken effectief duidelijk wat we doen én waarom we dat doen: we communiceren helder over onze doelen, onze acties en onze oplossingen. Online, in print of mondeling – we stemmen alle communicatiekanalen goed en flexibel op elkaar af. Dankzij een herkenbare communicatie over belangrijke milieuthema's willen we ervoor zorgen dat de steun voor de campagnes van Greenpeace verder toeneemt.

Online actievoeren

Greenpeace informeert en mobiliseert mensen steeds vaker via digitale nieuwsbrieven. In actiemails roepen we op om online actie te voeren, bijvoorbeeld tegen de bouw van nieuwe kolencentrales. Eind 2009 ontvingen meer dan 200.000 mensen onze nieuwsbrieven en actieoproepen via e-mails en sociale netwerken: help mee en beweeg politici en bedrijven tot actie! Hyves en e-mail waren de belangrijkste kanalen voor de ruim **210.000 mensen** die samen met ons de politiek om een sterk klimaat-akkoord vroegen.

Educatie

Kinderen en jongeren kunnen ook actief bijdragen aan een oplossing voor milieuproblemen. Greenpeace gebruikt educatie om helder uit te leggen wat milieumisstanden zijn én te laten zien wat jongeren zelf daaraan kunnen doen. Zo proberen we ook kinderen en jongeren in beweging te krijgen.

Greenteams

Onze Greenteams, enthousiaste jongens en meiden vanaf acht jaar, kwamen in 2009 weer volop in actie voor het milieu. Ze zorgden voor een prullenbak op straat, voorkwamen de kap van bomen in hun buurt en vroegen politici om autovrije dagen. Voor de *You turn the earth*-klimaatcampagne haalden Greenteamers honderden handtekeningen op. Op de jaarlijkse Greenteam-dag gaven ze de aarde een draai in de goede richting: ze maakten

© GP/DEIMAN

zo'n 55 wereldbollen met daarin hun wens voor de toekomst van de aarde. Deze bollen gingen mee naar het klimaat-evenement *Beat the Heat Now* op 12 december in de Utrechtse Jaarbeurs. Greenteamers hingen een aantal bollen in de klimaat-trein waarmee milieuminister Cramer

die avond naar Kopenhagen vertrok. Vier Nederlandse jongeren waren toen al afgereisd naar de klimaat-top om samen met 32 andere Greenpeace-jongeren uit 12 landen wereldleiders in Kopenhagen wakker te schudden: 'Take action!'

Lesbrieven

Ons lesmateriaal gaat regelmatig op de schop: niets verandert zo snel als kinderen jongerenculturen. Begin 2009 schaften we zelfs het hele Greenpeace-lespakket af. Daarvoor in de plaats produceerden we elf leerzame lesbrieven voor het basisonderwijs, die leerkrachten zelf snel en gratis kunnen downloaden. Thema's zijn onder meer afval en giftige stoffen, navigeren op zee, klimaatverandering en walvissen in de Noordzee.

Sirius

Kinderen komen graag aan boord van ons educatieschip de *Sirius* in Amsterdam. Zo'n 2.400 grote en kleine mensen bezochten het schip tijdens open dagen en evenementen als het Over het IJ Festival en het Storytelling Festival. In 2009 volgden 91 schoolgroepen ons educatieprogramma 'Oerbossen' op de *Sirius*. Maar zij behoren tot de laatste groepen

Kids on Board

Kids on Board is onze nieuwe, educatieve spellenkist over Greenpeace en de oceanen. Oorspronkelijk was dit een idee van de bemanning van de *Esperanza*. Zij wilde kinderen die tijdens open dagen aan boord komen, vermaken en iets leren over het milieu. Greenpeace Nederland besloot dit idee uit te voeren. Nu gaat de kist mee met de *Esperanza* naar alle wereldhavens die het Greenpeace-schip aandoet tijdens onze campagnes.

die van onze activiteiten op dit schip kunnen genieten. De *Sirius* wordt met haar 60 jaar te oud en de belangstelling loopt terug. In 2010 ontvangt het educatieteam van Greenpeace de laatste schoolgroepen aan boord.

Vrijwilligers

Vrijwilligers komen elk jaar opnieuw in beweging voor Greenpeace. En ze zorgen ervoor dat anderen mee gaan bewegen! In 2009 zetten zo'n 480 vrijwilligers zich zeer betrokken en met veel plezier in voor het milieu. Ongeveer 30 mensen meldden zich speciaal aan om Greenpeace en haar campagnes te promoten op zomerfestivals en -evenementen. We concludeerden in 2008, bij de herziening van ons vrijwilligersbeleid, dat we nieuwe vrijwilligers voor een specifieke functie moeten werven. In 2009 bleek dat deze aanpak prettiger is voor hen en voor ons: de verwachtingen over en weer zijn helder. Bovendien wordt zo sneller duidelijk of Greenpeace echt de organisatie is die de vrijwilliger zoekt.

© GP/VAN HOUDT

Contact!

Alle vrijwilligers krijgen wekelijks een e-mailnieuwsbrief met nieuws, oproepen, activiteiten en interne vacatures. Vrijwilligers die aan een activiteit meedoen, krijgen daarover gerichte informatie. Twee keer per jaar organiseert Greenpeace een dag waarop vrijwilligers hun vaardigheden trainen en zich in een van de campagnethema's verdiepen.

Nieuwe voorlichters

Tijdens de herziening van ons vrijwilligersbeleid werd ook duidelijk dat het voorlichtingsprogramma aan vernieuwing toe was. Dit jaar hebben we onze training voor voorlichters flink aangepast. Twee nieuwe groepen voorlichters kregen de nieuwe training en waren daar zeer tevreden over. In 2009 bezochten onze 25 voorlichters ongeveer 60 scholen, verenigingen en serviceclubs zoals de Rotary. Ze gaven daar een of meer voorlichtingen over de campagnethema's en de werkwijze van Greenpeace. Met stip de populairste onderwerpen blijven 'klimaat' en 'oceanen'.

Greenpeace 30 jaar!

In maart 2009 vierde Greenpeace Nederland haar **30e verjaardag** met ruim vijfduizend mensen in een weekend dat bol stond van de activiteiten. Ruim veertig vrijwilligers waren drie dagen lang in touw om van ons jubileum een feestelijk succes te maken. Zo konden we groots uitpakken met allerlei workshops: klimmen, varen in een rubberboot of op de *Argus*, en spandoeken schilderen. Wie wilde kon een rondleiding krijgen op de *Sirius*, de *Beluga* of de *Rainbow Warrior*.

Groene Vrede

Ivo de Wijs schreef het prachtige jubileumboek 'Groene Vrede: 30 jaar Greenpeace Nederland'. Hij overhandigde het eerste exemplaar aan de kinderen van Greenteam 'GBJC' uit Amsterdam. De verjaardag was ook voor kinderen een waar feest. Op de

© GP/DEIMAN

Sirius was een knutselhoek ingericht voor de kleinsten en konden grotere kinderen meedoen aan een workshop 'Geweldloos actievoeren'. Greenteamers vertelden jeugdige *Sirius*-bezoekers enthousiaste verhalen over hun activiteiten.

Kortom: ons feest was een zeer gevarieerd en geslaagd evenement! Ook de media-aandacht voor '30 jaar Greenpeace' was zeer positief, in onder meer De Wereld Draait Door, Twee Vandaag, Vroege Vogels, het Algemeen Dagblad en regionale kranten.

Service desk

Donateurs en alle andere mensen die een vraag of een opmerking hebben over Greenpeace, komen terecht bij onze service desk. Het aantal telefoontjes en e-mails groeide in de afgelopen jaren zo sterk, dat we [My Greenpeace](#) in het leven riepen. Dit is een service voor donateurs, waarmee ze zelf hun donateursgegevens kunnen controleren en wijzigen via een beveiligde webpagina. Onze promotie hiervan wierp zijn vruchten af: dit jaar kwamen er bijna 2.900 nieuwe gebruikers bij.

Extra aandacht

Ook breidden we het aantal veelgestelde vragen op onze website flink uit, zowel per [campagne](#) als over [donateurszaken](#). Zo kunnen onze medewerkers meer tijd besteden aan inhoudelijke gesprekken met mensen die ons bellen. Dankzij die extra aandacht konden we 2.930 opzeggende

© GP/HILTON

donateurs ervan overtuigen Greenpeace toch te blijven steunen: een 'behoudpercentage' van 27. Dat is beduidend meer dan de 20 procent van vorig jaar. In 2010 leggen we de lat nog een stukje hoger: op 35 procent. Onze verbeterde klachtenprocedure zorgde ervoor dat we 87 procent van alle 656 klachten afhandelden binnen de termijn van 14 dagen.

Sterke betrokkenheid

De service desk spande zich in 2009 extra in om het groeiend aantal belangstellenden voor Greenpeace van dienst te zijn. Toch konden we de grote hoeveelheid e-mails niet altijd beantwoorden binnen de afgesproken drie dagen. Een 'luxe-probleem', want de sterke betrokkenheid van het publiek bij het werk van Greenpeace is natuurlijk heel positief. Een van de maatregelen die we nemen is de uitbreiding van My Greenpeace, zodat donateurs nog meer online kunnen regelen.

Fondsenwerving

De steun van onze donateurs is onmisbaar voor ons werk. Greenpeace accepteert immers geen geld van overheden of bedrijven. We koesteren onze onafhankelijkheid en zijn trots op alle donateurs die ons al

jarenlang steunen. Hoeveel we samen bereikt hebben, zagen we nog eens duidelijk tijdens de viering van ons 30-jarig bestaan. Prachtige successen en belangrijke mijlpalen in de strijd voor een beter milieu. Hoewel ook

Greenpeace in 2009 te maken kreeg met een dalend donateurs aantal, kunnen we nog steeds rekenen op honderdduizenden trouwe donateurs die onze milieucampagnes structureel steunen.

© COBBING/GP

Daling inkomsten

Ons doel voor 2009 was: het aantal donateurs en de inkomsten uit fondsenwerving ongeveer gelijk houden aan 2008. Dat is Greenpeace, net als veel collega-organisaties, niet helemaal gelukt. De belangrijkste oorzaak daarvoor is zonder twijfel de economische recessie.

Relativering

Toch vallen de resultaten van onze fondsenwerving niet tegen, zeker niet in het licht van de economische malaise. In 2009 daalden de inkomsten uit fondsenwerving met 2,5 procent tot 19 miljoen euro, een ontwikkeling die vergelijkbaar is met andere goededoelenorganisaties.

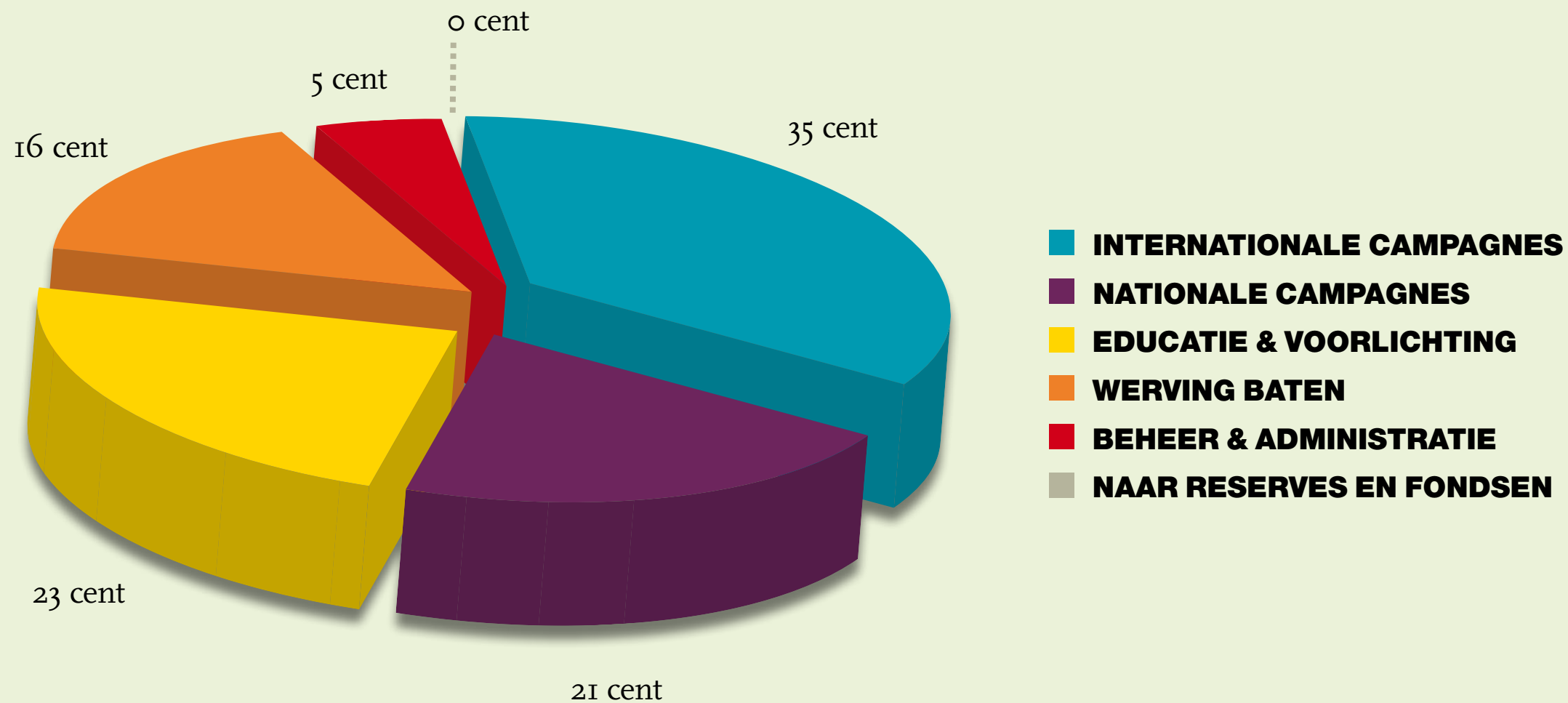
Nog een relativerende opmerking is op zijn plaats: 2008 was een topjaar. Greenpeace heeft in haar geschiedenis nog nooit zoveel inkomsten verworven als in dat jaar. Een prachtig resultaat, maar moeilijk te evenaren in tijden van crisis.

Structurele steun

Positief is ook dat onze trouwe donateurs ons blijven steunen met de doorlopende machtigingen die voor Greenpeace zo belangrijk zijn. Nog steeds kiest 81 procent voor deze structurele en regelmatige donaties, een uitzonderlijk hoog percentage in vergelijking met andere goededoelenorganisaties. Verder is het aantal schenkingen via een notariële akte toegenomen met 20 procent. Deze donateurs hebben vastgelegd dat zij Greenpeace vijf jaar lang zullen ondersteunen. Dankzij die continue steun kunnen wij met meer zekerheid plannen maken voor onze milieucampagnes.

Wat gebeurt er met een donatie van 1 euro?

Aantal donateurs

Onze trouwe donateurs zorgden ervoor dat Greenpeace ondanks de crisis haar milieucampagnes in 2009 goed en effectief kon blijven voeren. Dankzij de verhoging van hun financiële steun steeg de gemiddelde gift per jaar met 2 procent. Zo konden we de daling van het aantal donateurs voor een belangrijk deel opvangen. Dat aantal liep in 2009 terug met 5,5 procent tot 520.000. Greenpeace kreeg dit jaar minder nieuwe donateurs en in vergelijking met vorig jaar zegden meer mensen hun donateurschap op. Vooral het aantal donateurs dat Greenpeace met eenmalige giften ondersteunde, liep terug. In 2009 daalde deze groep met 10 procent.

Oude getrouwen

Het werven van nieuwe donateurs verliep trager dan we wilden. Maar donateurs die ons in het verleden hebben gesteund, blijven zich vaak verbonden voelen met Greenpeace. Een opzegging als donateur kan vele redenen hebben en is vaak geen afwijzing van het Greenpeace-werk. In 2009 intensiveerden we onze pogingen om deze donateurs terug te winnen. Met succes: 15.000 donateurs besloten ons opnieuw te steunen, tegen 11.500 in 2008.

Nationale Postcode Loterij

Een belangrijke bijdrage aan onze milieucampagnes komt van de [Nationale Postcode Loterij](#). Greenpeace is erg blij met het bedrag van € 2,5 miljoen van deze goededoelenloterij. Dankzij deze steun konden wij ons werk voor een schone aarde nog beter aanpakken.

© GP/REZAC

Werven nieuwe donateurs

Nieuwe donateurs werven is in economisch slechte tijden voor elke organisatie moeilijk. Ook voor Greenpeace. Tegelijkertijd doen steeds meer organisaties, verenigingen en festivals een dringend beroep op de bewuste, goedgeefse burger. In 2009 heeft Greenpeace slechts 14.000 nieuwe donateurs geworven, flink minder dan de 22.000 nieuwe aanmeldingen in 2008.

Bel me niet

Greenpeace onderzoekt regelmatig welke wervingskanalen ze het beste kan inzetten. In het afgelopen jaar zagen we een aantal belangrijke veranderingen. De telefonische werving was een van de belangrijkste middelen om nieuwe donateurs aan ons te binden. In 2009 daalde dat aantal sterk (zie figuur pagina 75). Dat heeft te

© GP/TIL

maken met de groeiende aversie van mensen tegen telefonische werving. De druk van fondsenwervers op potentiële donateurs is toegenomen, maar vooral uit commerciële hoek worden mensen meer dan ooit telefonisch lastiggevallen. Om mensen daartegen te beschermen is op 1 september een nieuwe wet van kracht geworden, waarbij iedereen zich kan afmelden voor telefonische werving bij het Bel-me-niet-register. Voor Greenpeace betekent dit dat we minder telefoongesprekken kunnen voeren met onze (potentiële) donateurs.

ANBI

Greenpeace is door de Belastingdienst erkend als algemeen nut beogende instelling (ANBI). Greenpeace voldoet ook aan de aangescherpte criteria die per 1 januari 2010 van kracht zijn. Dit betekent dat we geen successierecht of schenkingsrecht hoeven te betalen over erfenissen en schenkingen die wij ontvangen. Deze komen daardoor volledig ten goede aan het werk van Greenpeace. Bovendien kunnen donateurs hun giften aan Greenpeace aftrekken van de inkomstenbelasting (uiteraard binnen de daarvoor geldende regels).

Eigen straatwervingsteam

We werven ook donateurs op straat en huis aan huis. Eind 2008 constateerden we dat de resultaten van onze wervingsbureaus steeds meer terugliepen. Toch is dit voor Greenpeace een belangrijk kanaal. Ook mensen die geen donateur worden, kunnen we zo vertellen over het werk van Greenpeace voor het milieu. Daarom gingen we begin 2009 van start met een eigen straatwervingsteam. Zo hoopten we nieuwe donateurs te werven die betrokken zijn bij het werk van Greenpeace.

© GP/OCAMPO

© GP/VAN HOUDT

Aanpassingen

Het werven en selecteren van goede 'eigen' straatwerfers in 2009 bleek lastiger en tijdrovender dan we dachten. Ook vielen de resultaten in eerste instantie tegen. Wel gaven de zo geworven donateurs relatief hoge bedragen en bleven ze Greenpeace trouwer dan verwacht. In oktober, een half jaar nadat ons eerste team de straat op was gegaan, besloten we tot forse aanpassingen in ons beleidsplan én in de aanpak op straat. Dankzij deze wijzigingen zijn de resultaten in de laatste maanden van 2009 sterk verbeterd.

Huis aan huis en online

Onze extra investeringen in huis-aan-huiswerving leverden wel goede resultaten op. Het aantal nieuwe donateurs via dit kanaal steeg van 500 naar 4.000. Online-werving wordt voor Greenpeace steeds belangrijker. De resultaten over 2009 bevestigden dit: waar andere kanalen be-
duidend minder donateurs opleverden dan in 2008, bleef het aantal online geworven donateurs op een goed niveau.

Herkomst nieuwe donateurs

Wervingskanaal	2009	2008
Huis-aan-huiswerving	4.000	500
Direct mail	2.500	4.000
Telefonische werving	2.000	10.000
Straatwerving	2.000	4.000
Onlinewerving	3.000	3.000
Diversen	500	500
	14.000	22.000

Kosten besparen

De kosten van fondsenwerving zijn ook dit jaar met 18,8 procent ruim onder de norm van het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) gebleven ([zie hoofdstuk 6](#)). Dit is vooral te danken aan het tijdig aanpassen van de fondsenwervingsstrategie. Greenpeace heeft gekozen voor een eigen straatwervingsteam en besteedt meer aandacht aan de onlinewerving. Bovendien werken we met externe wervingsbureaus op basis van *no cure, no pay*. Vallen de resultaten van hun wervingsactiviteiten tegen, dan kost dit Greenpeace ook minder geld.

Blik vooruit

Het afgelopen jaar was geen topjaar voor de fondsenwerfers van Greenpeace. Maar in de laatste maanden van 2009 leek de situatie licht te verbeteren. Zo bracht onze jaarmailing voor 2010 – die we traditiegetrouw in december 2009 verstuurd – meer op dan de jaarmailing van 2009. Toch blijft het onzeker of deze trend doorzet. Greenpeace zal in 2010 veel energie steken in de werving van nieuwe donateurs, met name via digitale kanalen. Onze verwachting is dat de inkomsten uit fondsenwerving zo min of meer gelijk kunnen blijven aan die in 2009.

Organisatie en bestuur

Greenpeace pakt milieuproblemen wereldwijd krachtig aan. Greenpeace is een van de grootste internationale milieuorganisaties, actief in 45 landen verspreid over alle continenten. Samen

bereiken de Greenpeace-kantoren veel meer voor het milieu: we zijn meer dan de som der delen. We zetten internationaal strategieën uit en organiseren grensoverschrijdende campagnes. En we helpen elkaar

met menskracht, kennis, geld, schepen en nog veel meer. Zo'n 2,6 miljoen donateurs en duizenden vrijwilligers steunen Greenpeace, en wereldwijd zijn de inkomsten € 197 miljoen (2008).

Internationale organisatie

Greenpeace International coördineert de internationale campagnes van Greenpeace. Haar kantoor staat in Amsterdam. Greenpeace International onderhoudt de contacten met onze achterban in landen waar Greenpeace geen kantoor heeft en ze levert een reeks diensten aan Greenpeace-kantoren. Zo is ze bijvoorbeeld verantwoordelijk voor het onderhoud van onze schepen en zet ze nieuwe kantoren op, zoals Greenpeace Afrika in 2008.

Hoe besluit Greenpeace International?

Alle Greenpeace-kantoren hebben een afgevaardigde in de algemene vergadering die één keer per jaar bij elkaar komt. *Trustees* heten deze afgevaardigden, en bij Greenpeace Nederland is dit een lid van het bestuur. Zij kiezen het bestuur van

Greenpeace International, dat drie jaar aanblijft. Dit bestuur benoemt een directeur en houdt toezicht op zijn of haar beleid. In 2009 trad Kumi Naidoo aan als nieuwe directeur van Greenpeace International. De directeuren van alle kantoren komen

twee keer per jaar bij elkaar. Samen stellen ze een *global programme* op met langetermijndoelstellingen voor de campagnes. Jaarlijks maken ze een planning voor de internationale campagnes.

Internationale projecten

Dankzij de steun van veel donateurs is Greenpeace Nederland een van de kantoren met de meeste inkomsten. Dus dragen we ook meer bij aan de internationale campagnes en projecten: ongeveer een derde van onze inkomsten. Daarnaast ondersteunen we andere Greenpeace-kantoren. Met de bijdragen uit Nederland kunnen zij extra activiteiten uitvoeren in hun milieucampagnes. Of ze versterken hun eigen organisatie, zodat ze effectiever campagnes kunnen voeren.

Overeenkomsten

Greenpeace Nederland sluit voor deze bijdragen overeenkomsten met Greenpeace International. Hierin leggen we vast aan welke activiteiten het geld zal worden besteed. Greenpeace International volgt en bewaakt de voortgang en de resultaten van deze projecten. Dat gebeurt aan de hand van projectrapportages, die ook naar de financierende kantoren gaan. Na afloop evalueert Greenpeace International de aanpak en de resultaten, verbetert de projecten waar nodig en past eventueel de campagne strategieën aan.

© NAPCHAN/GP

© GP/IBRAHIM

Wat zijn de resultaten?

In [hoofdstuk 2](#) staan de resultaten van de internationale campagneprojecten waaraan Greenpeace Nederland in 2009 bijdroeg. Welke activiteiten onze donateurs mogelijk maakten voor andere Greenpeace-kantoren beschrijven we in de kaders op de volgende pagina's. En de financiële verantwoording leest u in onze jaarrekening, [tabel B1](#) (paragraaf 6.2).

Greenpeace Afrika

Sinds 2009 heeft het Afrikaanse Greenpeace-kantoor een volledig team. Dat betekent een compleet bestuur met internationale ervaring, training van medewerkers en actievoerders, een netwerk met andere ngo's en een strategie voor de komende drie jaar. In Congo concentreerde Greenpeace zich op de groot-schalige ontbossing, met onder meer workshops over de nadelige 'contracten' die houtkapbedrijven sluiten met lokale bosbewoners. In Senegal en Mauritanië onderzocht Greenpeace schandalen rond de 'gestolen vis' uit West-Afrikaanse wateren door buitenlandse vloten. En in Zuid-Afrika publiceerden we een regionaal Energy [R]evolution scenario.

© GP/DOBSON

Greenpeace Zuidoost-Azië

Dit kantoor ontving een bijdrage voor het verbeteren van de organisatie. In 2009 lobbyde Greenpeace met succes voor sterkere klimaatdoelen in Indonesië, Thailand en op de Filipijnen: aanzienlijke vermindering van de CO₂-uitstoot (Indonesië besloot tot 26 procent) en investeringen in schone energie. Succesvol vertraagden we plannen voor kerncentrales in Indonesië, Thailand en op de Filipijnen.

© GP/PERAWONGMETHA

© GP/CATON

Greenpeace India

Populair infotainment: Greenpeace India zette in 2009 ongebruikelijke kanalen in om zoveel mogelijk mensen actief bij haar klimaatcampagne te betrekken. De GreenIdol-films volgen vijf jonge, actieve en vastberaden Greenpeace-actievoerders die deels in het Engels en deels in hun lokale taal hun verhaal doen. Vier op scholen verspreide kinderkranten legden het klimaatprobleem én de Greenpeace-oplossingen uit. Greenpeace India heeft nog veel andere plannen in gang gezet, zoals een muziekvideo en een Bollywood-productie!

Kantoor Europese Unie

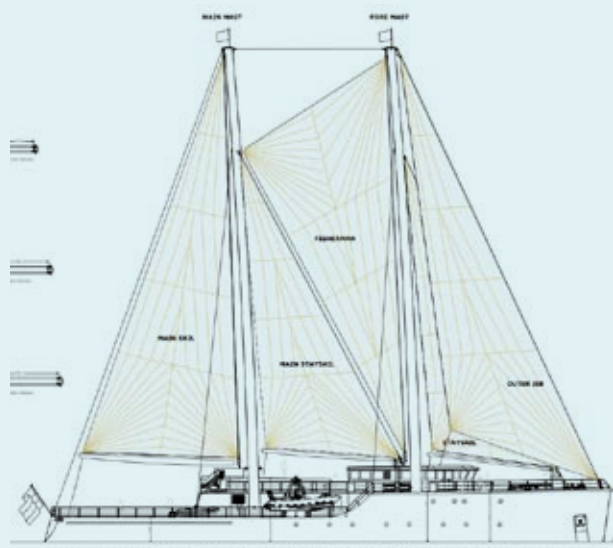
De rol van de EU is cruciaal voor veel Greenpeace-campagnes. Greenpeace Nederland maakte het aantrekken van specifiek personeel mogelijk. Onder meer een specialist op het gebied van duurzame landbouw en gentech, ter ondersteuning van onze campagne tegen de dreigende toelating in Europa van de commerciële teelt van gentechgewassen. Ook financierden we een deel van de ‘post-Kopenhagen’-campagne in 2010 voor onder meer scherpe CO₂-reductiedoelen door de EU. En we droegen bij aan de ‘EU Academy’, waar sinds 2005 al 140 medewerkers zijn getraind in campagne voeren in de EU. Het Europese kantoor zal onze bijdrage in 2010 besteden.

Greenpeace Rusland

Greenpeace Rusland is een van onze kleinste kantoren, met 15.000 donateurs. In 2009 investeerde Greenpeace hier vooral in publiciteit, fondsenwerving en communicatiemiddelen. Onderzoek wees uit dat 14 procent van de Russen bereid is om Greenpeace te ondersteunen, vooral als het gaat om klimaatverandering. Greenpeace Rusland wist het aantal onlineactievoerders te vergroten van 2.500 tot 50.000!

Rainbow Warrior III

In juli 2009 tekende Greenpeace International een contract met de Duitse scheepswerf Fassmer voor de bouw van de nieuwe, groene en energiezuinige *Rainbow Warrior III*. Een droomproject waaraan Greenpeace Nederland een flink deel bijdraagt, mede dankzij een extra gift van € 1 miljoen van de Nationale Postcode Loterij.

We gebruikten 2009 om alles zeer zorgvuldig te plannen en voor te bereiden. Dit jaar verkregen we de noodzakelijke garanties en eind 2009 rolde het definitieve ontwerp van de teken tafels. Net als haar roemruchte voorgangers wordt de *Rainbow Warrior III* een zeilboot, met een dieselelektrische motor. De warmte van de generatoren wordt hergebruikt om de

motor en het water aan boord te verwarmen. Mast en zeilen zijn ontworpen voor maximale snelheid en de romp zorgt voor energiezuinigheid. Volgens planning gaat het schip in 2011 van de helling. Dan kan de *Rainbow Warrior II* op 52-jarige leeftijd met pensioen, na 20 jaar trouwe dienst als Greenpeace-vlaggenschip.

Stichting Greenpeace Nederland

Greenpeace Nederland is een stichting met een eigen bestuur. De directeur voert de dagelijkse leiding over de organisatie. Zij legt verantwoording af aan het bestuur, dat toezicht houdt op haar uitvoerende taken. Ons [bestuursverslag](#) begint op pagina 94.

Hoe zijn we georganiseerd?

In het [organigram](#) op pagina 84 staat schematisch hoe Greenpeace Nederland is georganiseerd. Vijf afdelingen hebben elk een aantal units. Elke unit heeft een coördinator die zorgt voor de dagelijkse afstemming van de werkzaamheden binnen zijn of haar unit. De afdelingshoofden, de directeur en de plaatsvervangend

directeur vormen het managementteam. Samen zijn ze verantwoordelijk voor de planning en de dagelijkse aansturing van de organisatie. De directeur is eindverantwoordelijk en neemt de formele besluiten. De plaatsvervangend directeur is verantwoordelijk voor de internationale en juridische zaken.

Nieuwe ontwikkelingen

In 2009 hebben we van twee campagneafdelingen één afdeling gemaakt, zodat alle campagnes op dezelfde manier wor-

den aangestuurd. Nieuw binnen de afdeling Fondsenwerving is de unit werving. We startten in 2009 met een [eigen team](#)

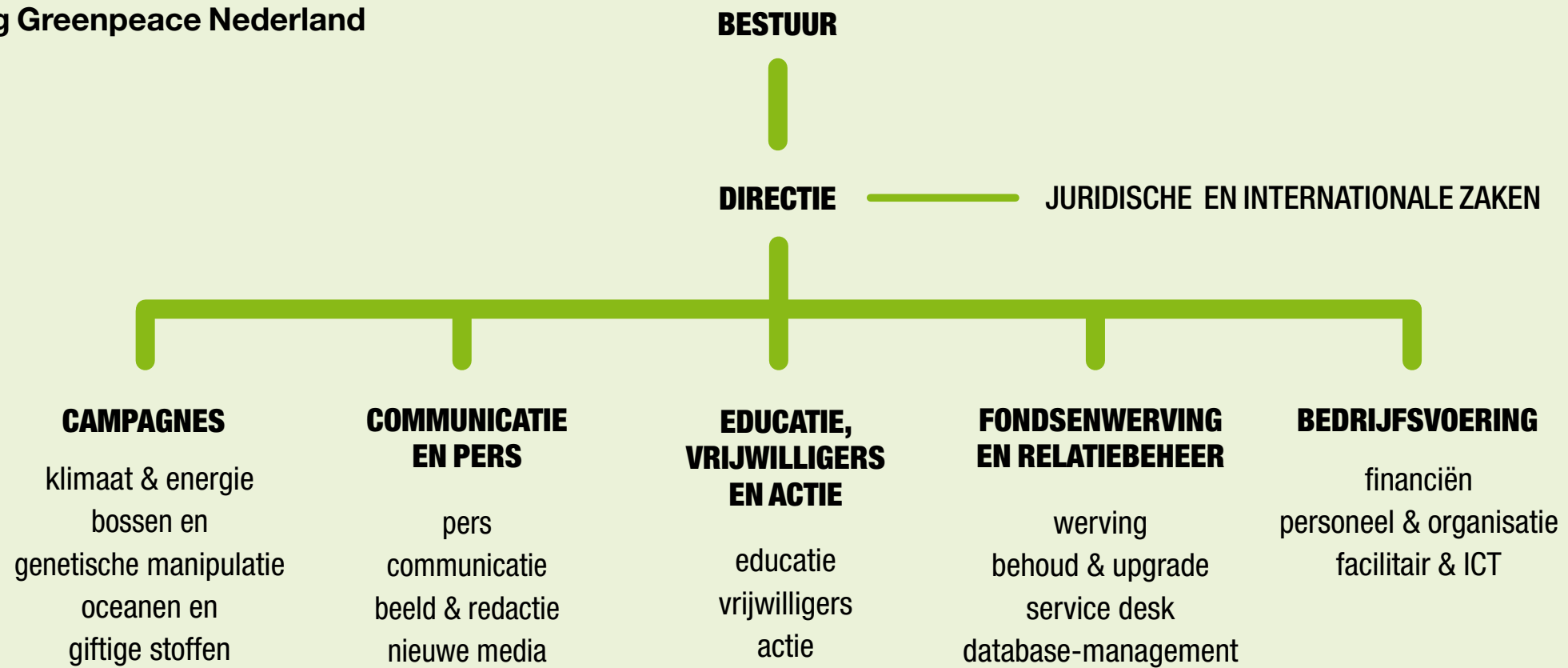

© GP/VAN HOUDT

dat op straat donateurs werft. Daarmee wordt Greenpeace minder afhankelijk van externe wervingsbureaus.

Organigram 2009

Stichting Greenpeace Nederland

Directie

Greenpeace Nederland heeft één directeur, Liesbeth van Tongeren. Zij is directeur sinds 2003. De taken en bevoegdheden van de directeur zijn vastgelegd in het *reglement bestuur – directeur*. De directeur fungeert als titulaire directie. Het salaris van de directeur staat in de jaarrekening, paragraaf 6.2, onder [D1 bestuur en directie](#).

Strategie en vooruitblik

In 2009 startte Greenpeace Nederland met de ontwikkeling van een nieuwe strategie. Gezien de veranderde situatie in Nederland – maatschappelijk, politiek, economisch, media – en de ontwikkelingen binnen Greenpeace wereldwijd, vinden we het verstandig

ons te beraden op onze positionering en strategie. Eind 2009 discussieerden alle medewerkers hierover met elkaar en met externe deskundigen. Wat is de effectiefste aanpak richting bedrijven, overheid, politiek, media, wetenschap en andere sleutelspelers? Hoe dragen we het beste bij aan het realiseren van de internationale milieudoelstellingen en de missie van Greenpeace? In 2010 komt een interne werkgroep met een concreet advies over een nieuwe strategie. Directie en bestuur nemen vervolgens een besluit.

© GP/BEENTJES

Formatie en bezetting

In 2009 steeg het aantal formatieplaatsen (begrote fte's) van 88,25 naar 93,43. Hiervan zijn 83,85 fte's voor vaste formatieplaatsen en 9,58 fte's voor flexibele krachten. Waar deze flexibele fte's worden ingezet, beslist het managementteam in de loop van het jaar. Dit jaar was gemiddeld 81,42 fte bezet. 1 fte is een volledige arbeidsplaats van 40 uur per week.

© GP/VAN HOUDT

© GP/BEENTJES

Het nieuwe team voor werving van donateurs is grotendeels ingevuld met tijdelijk ingehuurd in plaats van flexibele krachten. Het geplande aantal flexibele fte's kan dan ook weer omlaag in 2010: naar 4,5 fte's. De vaste formatie blijft gelijk (totaal 2010: 88,35 fte's).

In 2009 begroetten we 18 nieuwe collega's en 20 mensen vertrokken naar een andere werkplek of een nieuw leven.

Op 31 december 2009 werkten bij Greenpeace Nederland 99 mensen: 63 vrouwen en 36 mannen. Het managementteam bestond uit 3 vrouwen en 4 mannen. De gemiddelde leeftijd van de medewerkers was 39 jaar en ze waren gemiddeld 5,6 jaar in dienst. Ruim de helft (57 procent) heeft een contract van minder dan 35 uur per week.

Meer details en een kostenoverzicht staan in [paragraaf 6.2.](#)

Personeelsbeleid

Onze medewerkers zijn cruciaal voor het realiseren van de Greenpeace-doelstellingen. Gelukkig kan Greenpeace bouwen op gedreven en deskundige mensen die zich met hart en ziel inzetten voor de milieucampagnes. Greenpeace biedt haar medewerkers zinvol werk dat bijdraagt aan een betere wereld. Een dynamische en uitdagende werkomgeving, met ruimte voor creativiteit. Goede secundaire arbeidsvoorwaarden zoals ruime opleidingsfaciliteiten, een OV-jaarkaart en een sabbaticalregeling. Plus een redelijk salaris dat past bij de zwaarte van de functie.

© GP/VAN HOUDT

Arbeidsomstandigheden

Greenpeace wil dat haar medewerkers onder goede en veilige omstandigheden hun werk kunnen doen. We hebben veel aandacht voor de gezondheid en het welzijn van onze medewerkers. En we zorgen voor een goede balans tussen werk en privé.

Ziekteverzuim

Ons doel is het ziekteverzuim te beperken tot maximaal 5 procent. Helaas steeg dit juist van 5,8 procent (2008) naar 6,1 procent (2009). Enkele medewerkers zijn langdurig ziek; dat is de voornaamste oorzaak van het hoge verzuim. Gemiddeld meldden medewerkers zich 2,3 keer per jaar ziek.

Oorzaak en aanpak

Het managementteam heeft de oorzaken en de mogelijke aanpak van het ziekteverzuim besproken met de bedrijfsarts en een adviseur van de arbodienst. We besloten extra aandacht te geven aan medewerkers die vaak ziek zijn. Ook laten we onderzoeken of het binnenklimaat op kantoor een rol speelt. In 2010 zal Greenpeace besluiten of, en zo ja welke, aanpassingen nodig zijn om de arbeidsomstandigheden te verbeteren.

© GP/DEIMAN

Salarisaanpassing

Onze salaristabellen staan in [paragraaf 6.2](#). Dit jaar heeft het bestuur besloten de salarisstructuur licht aan te passen met ingang van 1 januari 2010. Het startsalaris gaat in elke schaal omhoog en er komt een extra salarisschaal bij.

Planning en control

Voor het managementteam is het belangrijk dat de besteding van Greenpeace-middelen goed kan worden gestuurd, bijgestuurd én verantwoord. Daarvoor heeft het team duidelijke plannen nodig en regelmatige verslagen over de stand van zaken. Dit doen we met behulp van de planning- en controlcyclus: een terugkerende 'cyclus' van plannen en rapportages over die plannen. We stellen een meerjarenprogramma op (het ODP) en zetten maandelijks en elk kwartaal de stand van zaken op een rij. In het jaarverslag staan onze doelen, activiteiten en resultaten van het afgelopen jaar.

Plannen

In het *Organisational Development Plan* (ODP) formuleert Greenpeace Nederland haar meerjarenbeleidsprogramma en de

© GP/PORTELLI

concrete doelstellingen voor het komende jaar. Dat doen we op basis van de prioriteiten en de campagnedoelstellingen die we samen met de andere Greenpeace-kantoren hebben vastgesteld. Financieel vertalen we dit vervolgens in een begroting en een meerjarenraming. Het bestuur stelt het ODP en de begroting vast, het managementteam is verantwoordelijk voor de uitvoering. Aan het begin van elk jaar stelt het managementteam de campagnejaarplanning vast. Ook die is voor een belangrijk deel gebaseerd op de internationale campagneplanning. De grootste activiteiten in de campagnejaarplanning worden uitgevoerd als project.

Uitvoering: projecten

Het managementteam bepaalt welke projecten worden uitgevoerd, wijst een projectleider aan en keurt de projectopdracht goed. Het projectteam (medewerkers van verschillende afdelingen) voert het project uit en evalueert dit. Het managementteam bespreekt de conclusies en verbeterpunten, en ziet erop toe dat deze punten worden verwerkt in volgende projecten. In 2009 verhelderden we de rolverdeling binnen projecten en trainden we de projectteams. De projecten die we uitvoerden, zijn beschreven in [hoofdstuk 2](#).

Maandelijks overzicht

Na afloop van elke maand krijgen de budgethouders – afdelingshoofden, coördinatoren en projectleiders – een managementrapportage van de afdeling bedrijfsvoering. Zo'n rapportage geeft een overzicht van de kosten, de resultaten van fondsenwerving (donateurs en inkomsten) en van zaken als ziekteverzuim en personeelskosten. In 2009 verbeterden we twee onderdelen van de managementrapportage: het verloop van donateurs aantallen en de inhuur van personeel.

Kwartaalrapportage

Na afloop van elk kwartaal stellen de leden van het managementteam een uitgebreide rapportage op. Hierin geven ze een overzicht van de inhoudelijke resultaten en activiteiten, de fondsenwervingsresultaten, en de kosten en personele aspecten. Als de kosten afwijken van het budget,

voegen ze een verklaring en een bijgestelde prognose toe. Deze kwartaalrapportage wordt besproken door het managementteam en het bestuur. Na afloop van het jaar verantwoordt Greenpeace Nederland alle resultaten en de besteding van de middelen publiekelijk in haar jaarverslag.

© GP/NOBILI

Risicomanagement

Op basis van een risicoscan houdt Greenpeace Nederland zicht op de belangrijkste potentiële risico's voor de organisatie. Elk jaar actualiseren we deze risicoscan. Gebieden waarop Greenpeace mogelijk risico's loopt, zijn: inkomsten, juridische aansprakelijkheid, imago en bedrijfsvoering. De leden van het managementteam zijn elk verantwoordelijk voor een van deze risicogebieden. Zij zorgen ervoor dat de risico's worden verkleind en de mogelijke gevolgen kunnen worden opgevangen.

© DOTT/GP

Stressscenario's

In 2009 voegen we aan de risicoscan een aantal stressscenario's toe: wat zou er kunnen gebeuren in een zeer negatief scenario? Wat kunnen de gevolgen zijn en welke maatregelen kan of moet de organisatie vervolgens nemen? Denk aan ernstige imagoschade door een schandaal of negatieve publiciteit, of een sterke terugval in onze inkomsten. Hoe reageert Greenpeace op een grote juridische claim, wat doen we als een brand het kantoor verwoest?

Crisisbestendig

De geruststellende conclusie van deze analyse is: de organisatie is crisisbestendig. Greenpeace is in staat om dit soort scenario's op te vangen als die zich onverhoopt voordoen.

De financiële reserves zijn voldoende en de verantwoordelijkheden voor risico's zijn duidelijk verdeeld binnen het managementteam.

Hoe milieuvriendelijk zijn we zelf?

Greenpeace Nederland stelt hoge eisen aan zichzelf als het gaat om milieuzorg. Logisch, want dat vragen we ook van anderen. We beperken ons energiegebruik tot een minimum en nemen groene stroom af. Auto's gebruiken we zo weinig mogelijk: iedere medewerker heeft een OV-jaarkaart. We vliegen in principe niet op afstanden korter dan duizend kilometer en maken zoveel mogelijk gebruik van *teleconferencing* voor internationaal overleg.

Producten

Greenpeace kiest producten en leveranciers zorgvuldig. Ze moeten aansluiten bij de eigen milieucriteria van Greenpeace en dus het milieu niet of minimaal belasten. We beoordelen producten op hun milieubelasting en kopen uiteraard de minst

In een aantal opzichten kan Greenpeace Nederland geen concessies doen. We willen tot over de grenzen campagnes blijven voeren en allerlei vormen van geweldloze acties organiseren. Maar we maken altijd een weloverwogen keuze: het milieuvoordeel dat we willen bereiken met een campagne moet ruimschoots opwegen tegen de milieubelasting en de kosten van schepen, rubberboten, voertuigen en andere uitrustingen of materialen.

belastende. Drukkerijen die voor ons werken, voldoen aan strenge milieucriteria. Zij drukken zonder isoprophylalcohol, dat zeer belastend is voor mens en milieu. Voor ons drukwerk wordt alleen chloorvrij gebleekt en 100 procent gerecycled papier gebruikt. Kan dat niet (bijvoorbeeld bij ansichtkaarten), dan gebruiken we FSC-gecertificeerd papier.

© GP/DEIMAN

Hergebruik

Greenpeace scheidt afvalstromen, in haar kantoor, in de loods van het actieteam en op haar schepen. We gebruiken producten waar mogelijk opnieuw of recyclen ze. In 2009 vervangen we de telefooncentrale door een nieuw, energiezuinig model en hergebruiken daarbij onze toestellen. In de loods wordt de isolatie verbeterd en vervangen we de tl-buizen door nog energiezuiniger led-verlichting.

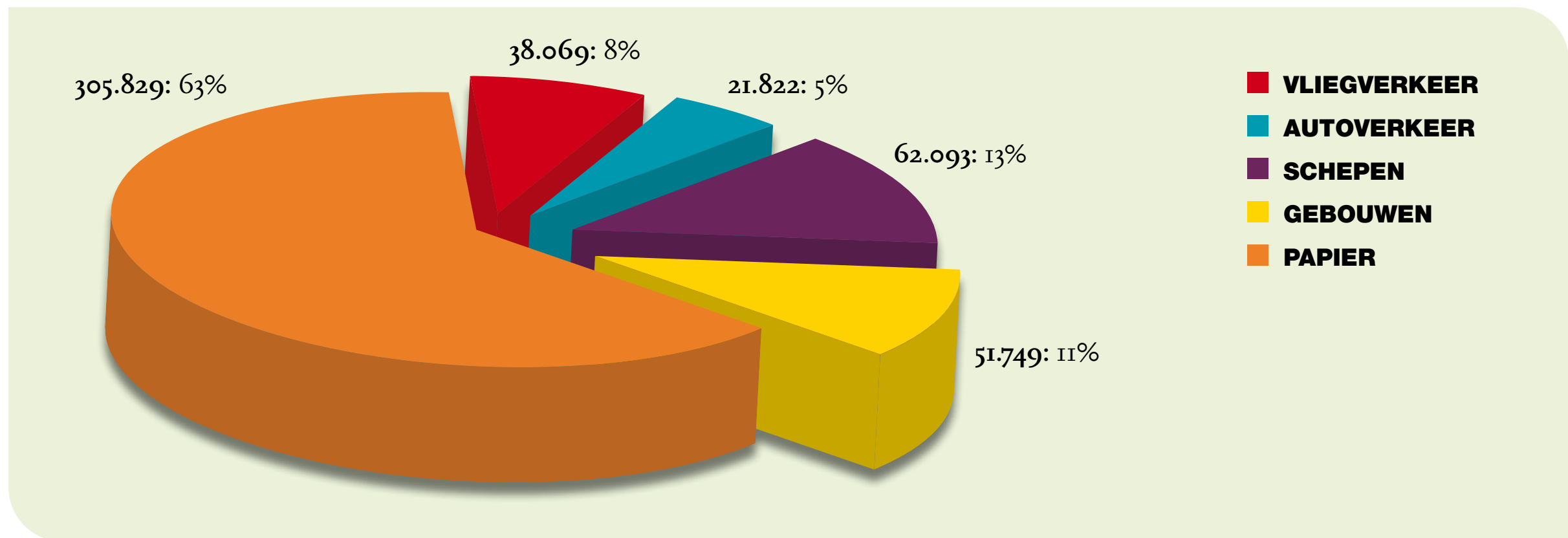

CO₂-uitstoot

In 2009 was de totale CO₂-uitstoot van Greenpeace Nederland 485 ton. Deze uitstoot werd voor zo'n 60 procent veroorzaakt door het papier dat we voor ons drukwerk gebruikten. Dit was vrijwel allemaal extern geproduceerd drukwerk. De bijdrage van vliegreizen (8 procent) en

autoverkeer (6 procent) was niet heel groot. Onze schepen en (rubber)boten droegen voor 13 procent bij en de gebouwen voor 11 procent. Greenpeace beperkt haar CO₂-uitstoot al jaren, maar streeft ernaar CO₂-neutraal te zijn. Bijvoorbeeld door de overstap op een digitaal jaarverslag.

In 2010 stellen we een plan op om deze CO₂-uitstoot nog verder terug te dringen. De CO₂-uitstoot die we niet direct kunnen besparen, compenseren we via [MyClimate](#). Daarmee worden projecten gefinancierd die de uitstoot van schadelijke broeikasgassen echt verminderen.

Bestuursverslag

Greenpeace Nederland heeft een onafhankelijk bestuur. De bestuursleden krijgen niet betaald voor hun bestuurstaken, maar ontvangen een vergoeding voor de kosten die ze daadwerkelijk maken.

© GP/BEENTJES

Verantwoordingsverklaring

Het bestuur onderschrijft de principes van het CBF-Keur en van de Code Goed Bestuur voor Goede Doelen ('Code Wijffels'). Om welke drie principes gaat het?

(1) Scheiding tussen de functies

'toezicht houden' en 'uitvoering'.

Bij Greenpeace Nederland houdt het bestuur toezicht op de uitvoerende taken van de directeur. De verhouding tussen bestuur en directeur is vastgelegd in een *reglement bestuur – directeur*. Het bestuur stelt het jaarplan, de begroting en de jaarrekening vast. De penningmeester vormt met een ander bestuurslid de auditcommissie, die toezicht houdt op de financiële gang van zaken en op de werking van de administratieve organisatie.

Het bestuur is werkgever van de directeur. Bestuursvoorzitter en directeur overleggen regelmatig, en één keer per jaar voeren de voorzitter en een tweede bestuurslid namens het bestuur een functioneringsgesprek met de directeur. Zij vragen hiervoor inhoudelijke bijdragen van de andere bestuursleden en van enkele medewerkers

(2) De organisatie moet haar middelen optimaal besteden.

Voorop staat dat Greenpeace haar doelstellingen bereikt (zie hoofdstuk 1). Het bestuur, de medewerkers en de vrijwilligers spannen zich continu in om ervoor te zorgen dat dit effectief en doelmatig gebeurt. Deze richtinggevende doelstellingen maken we elk jaar concreet in het jaarplan. Het bestuur ziet toe op de uitvoering van activiteiten en de besteding van de middelen, onder meer op basis van kwartaalrapportages van de directeur. Wat Greenpeace in 2009 heeft bereikt, beschrijven we in hoofdstuk 2. Hoe de middelen precies zijn besteed, staat in hoofdstuk 6. De bedrijfsvoering, inclusief de planning- en controlcyclus, de rapportages en het risicomanagement, lichten we toe op pagina 89 tot en met 91.

(3) Goed omgaan met belanghebbenden.

Greenpeace strijdt voor een gezond en duurzaam evenwicht tussen mens en milieu: dat belang staat voorop. Natuurlijk gaan we zo goed mogelijk om met belanghebbenden, zoals donateurs, vrijwilligers, bedrijven, politici, ambtenaren, wetenschappers en het algemene publiek. Essentieel is dat Greenpeace principieel geweldloos is. Acties zijn niet gericht tegen individuele medewerkers van bedrijven of overheden. Greenpeace communiceert uitgebreid met belanghebbenden over doelstellingen en activiteiten. Hoe, dat staat in [hoofdstuk 3](#). Iedereen kan terecht bij de service desk met vragen, wensen en klachten. Greenpeace hanteert een klachtenprocedure die voldoet aan de CBF-eisen. Ons privacy-beleid voldoet aan de eisen van de Wet bescherming persoonsgegevens.

Vergaderingen en overige overleggen

In 2009 vergaderde het bestuur zeven keer samen met de directeur. De bestuursleden bespraken zonder de directeur hun eigen functioneren en dat van de directeur.

Internationaal

Internationale zaken kregen veel bestuurlijke aandacht in 2009. Bijvoorbeeld de internationale investeringen en campagne-prioriteiten. Maar ook de strategische en organisatorische koers van Greenpeace wereldwijd. Het bestuur volgde scherp hoe de financiële bijdragen van Greenpeace Nederland aan de internationale organisatie werden besteed. Het bestuur van Greenpeace Nederland had in 2009 een gesprek met het bestuur van Greenpeace International en maakte kennis met de nieuwe directeur van Greenpeace International, Kumi Naidoo.

© GP/HILTON

Afgevaardigde

Een van de bestuursleden van Greenpeace Nederland is *trustee* (afgevaardigde) in de algemene vergadering van Greenpeace International. In 2009 was dat Greetje Lubbi. Zij woonde de jaarlijkse vergadering bij van de internationale Stichting Greenpeace Council. Vanaf 1 januari 2010 wordt de rol van *trustee* overgenomen door Dina Boonstra. Hoe de internationale organisatiestructuur eruitziet en wat de rol van de afgevaardigde daarin is, beschrijven we op [pagina 77](#).

Op de agenda

Welke onderwerpen behandelde het bestuur nog meer in 2009?

- De economische situatie en de gevolgen daarvan voor onze inkomsten.
- De jaarlijkse update van de risico-analyse, waarbij we door middel van uitgewerkte stressscenario's kijken of de organisatie en de financiële reserves zijn opgewassen tegen mogelijke crises van uitlopende aard.
- De plannen van de regering voor wijziging van het schenkingsrecht (ANBI-regeling).

Gasten en sprekers

Op uitnodiging van het bestuur gaven medewerkers in 2009 presentaties over het vrijwilligersbeleid en over *major donor*-fondsenwerving. Afdelingshoofden lichtten het jaarplan 2010 toe. En de ondernemingsraad besprak de ontwikkelingen in de organisatie met een delegatie van het bestuur. De accountant was aanwezig bij de bestuursvergadering waarin het jaarverslag, de jaarrekening en het verslag van de accountant werden besproken.

Bijeenkomsten

Bestuursleden gingen naar bijeenkomsten voor donateurs en vrijwilligersevenementen, en waren uiteraard aanwezig bij de jubileumfestiviteiten. Voor de nieuwe bestuursleden organiseerde Greenpeace oriëntatiebijeenkomsten met verschillende medewerkers.

Auditcommissie

De auditcommissie vergaderde in 2009 twee keer met het hoofd bedrijfsvoering. Bij de bespreking van de jaarrekening 2008 en het accountantsverslag door de commissie is ook de accountant aanwezig. Verder behandelde de auditcommissie de begroting voor 2010.

Besluiten

In 2009 stelde het bestuur de begroting en het jaarplan (ODP) voor 2010 vast. Dat gebeurde ook met het jaarverslag 2008, inclusief de jaarrekening en de resultaatbestemming (zie [hoofdstuk 6](#)). Het bestuur besloot de afhandeling van nalatenschappen uit te besteden aan Stichting VFI-Diensten. Verder stelde het € 664.000 beschikbaar voor een bijdrage aan de IT-infrastructuur van Greenpeace wereldwijd en € 280.000 voor een publiekscampagne van Greenpeace India in de aanloop naar 'Kopenhagen'. Ook gaf het bestuur opdracht aan de directeur om een nieuwe meerjarenstrategie voor Greenpeace Nederland te ontwikkelen en besloot het tot een kleine aanpassing van de salarisstructuur van de medewerkers.

© GP/DEIMAN

Benoemingen

In het Rooster van Aftreden staat wanneer bestuursleden aftreden: telkens drie jaar nadat hij of zij als bestuurslid is begonnen of herbenoemd. Aftredende bestuursleden kunnen meteen worden herbenoemd. Als er nieuwe bestuursleden nodig zijn, werft het bestuur die op basis van een profiel dat is toegesneden op de vacature. Het bestuur benoemde op 26 januari 2009 Bas Luten en René Jansen als nieuwe bestuursleden. Op 1 januari 2010 treden Greetje Lubbi (voorzitter en *trustee*) en Agnita Twigt (secretaris) af als bestuursleden. Greenpeace bedankt ze heel hartelijk voor hun jarenlange inzet en zeer gewaardeerde bijdragen! Per 15 maart 2010 neemt Dien de Boer-Kruyt het voorzitterschap over van Greetje Lubbi. Per 1 januari 2010 is Dina Boonstra *trustee* en Marieke Rietbergen secretaris. Het bestuur startte de werving van een nieuwe voorzitter via het Nationaal Register Commissarissen en Toezichthouders. De bestuurssamenstelling op 31 december 2009 staat vermeld in [bijlage 1](#).

Vooruitblik 2010

Op de bestuursagenda voor 2010 staan in ieder geval de meerjarenstrategie van Greenpeace Nederland, de campagneresultaten en de jaarlijkse update van de risicoanalyse. Verder bespreken de leden de internationale investeringen. De wereldwijde discussie binnen Greenpeace over het strategische kader voor de internationale organisatie (*global strategic framework*) wordt in 2010 voortgezet. Het bestuur volgt deze discussie nauwgezet en houdt in het bijzonder de consequenties voor Greenpeace Nederland in het oog.

6 Financieel verslag

In dit jaarverslag legt Greenpeace Nederland verantwoording af over haar inkomsten en uitgaven én over de resultaten van onze activiteiten. Greenpeace Nederland is

onafhankelijk en ontvangt dus geen subsidies van overheden of bijdragen van bedrijven. Dankzij onze donateurs kunnen wij ons werk blijven doen. Hun financiële steun besteden we aan milieu-

campagnes in Nederland én wereldwijd. Uit onze inkomsten financieren we ook voorlichting en educatie over onze activiteiten en het milieu.

6.1 Financiën

In dit hoofdstuk geven we een korte samenvatting van de financiële hoofdlijnen over 2009 ('Samenvattend financieel beeld') en beschrijven we ons financieel beleid. In de jaarrekening worden de verschillende onderdelen verder toegelicht.

Samenvattend financieel overzicht

Omschrijving	2008 Realisatie	2009 Begroting	2009 Realisatie	2010 Begroting
Som der baten	23.584.000	22.915.000	22.692.828	21.861.000
Besteed aan doelstellingen	17.967.667	20.705.815	18.839.811	19.551.950
Kosten werving baten	3.327.416	4.228.366	3.619.636	4.136.805
Beheer en administratie	1.195.150	1.163.520	1.129.733	1.151.510
Flexibiliteit/onvoorzien	-	739.710	-	631.574
Som der lasten	22.490.233	26.837.412	23.589.180	25.471.839
Resultaat	1.093.767	-3.922.412	-896.351	-3.610.839

Samenvattend financieel beeld

Zoals bij het opstellen van de begroting werd verwacht, zijn onze inkomsten in 2009 gedaald. Ten opzichte van 2008 is deze daling bijna 4 procent.

De totale kosten bleven achter op de begroting, maar waren wel zo'n 5 procent hoger dan vorig jaar. Dat leidde in 2009 tot een negatief resultaat van bijna € 900.000. Dit komt door bestedingen uit de reserves en fondsen voor een bedrag van € 1,5 miljoen. Het operationele resultaat, exclusief mutaties in reserves en fondsen was bijna € 640.000. Dit bedrag werd toegevoegd aan onze continuïteitsreserve.

Kengetallen

Sinds enkele jaren nemen we in ons jaarverslag kengetallen op voor de bestedingen aan de doelstellingen, de kosten voor eigen fondsenwerving en de kosten voor beheer en administratie.

Deze kengetallen berekenen we als volgt:

1. Dit percentage wordt verkregen door het totaal van de bestedingen aan de doelstellingen te delen door het totaal van de baten.
2. Dit percentage wordt verkregen door de kosten van eigen fondsenwerving te delen door de baten uit eigen fondsenwerving.
3. Dit percentage wordt verkregen door het totaal van de bestedingen aan beheer en administratie te delen door de totale lasten.

NB: De percentages kunnen dus niet opgeteld worden.

Kengetallen

	Omschrijving	Norm	2006 Realisatie	2007 Realisatie	2008 Realisatie	2009 Realisatie
1.	% besteed aan doelstellingen	n.v.t.	78,2%	73,0%	76,2%	83,0%
2.	% eigen fondsenwerving	25%	21,9%	18,7%	16,6%	18,8%
3.	% beheer en administratie	4-7%	5,8%	5,6%	5,3%	4,8%

Het percentage van de inkomsten dat we direct inzetten voor de verwezenlijking van onze doelstellingen steeg in 2009 naar 83. Dit komt vooral door extra bestedingen uit bestemmingsreserves. Greenpeace Nederland bleef ook in 2009 ruim onder de CBF-norm van 25 procent kosten voor eigen fondsenwerving.

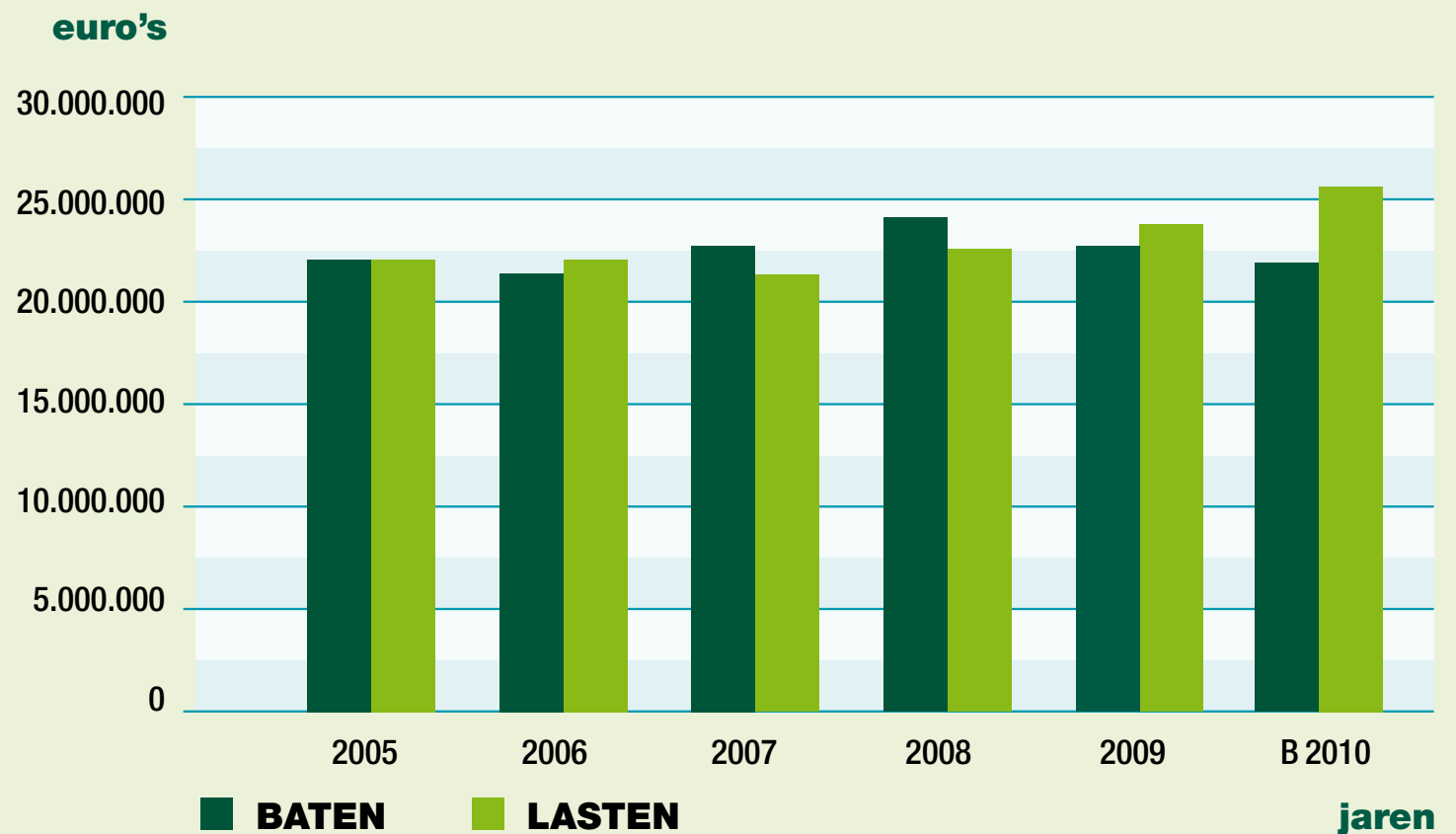
Het percentage beheer en administratie daalt al enkele jaren gestaag. In 2009 was dit minder dan 5 procent, ruim binnen de **norm** die het bestuur heeft vastgesteld. Dit percentage werd mede beïnvloed door de extra bestedingen uit bestemmingsreserves en viel daardoor in 2009 lager uit dan gebruikelijk.

Baten en lasten

In het overzicht hiernaast maken we de ontwikkeling van de baten en lasten in de afgelopen jaren zichtbaar. Ter vergelijking nemen we ook de begroting 2010 op.

Voor het eerst in drie jaar zijn onze baten in 2009 niet verder gestegen. Net als in 2008 bleef het in 2009 lastiger om nieuwe donateurs te werven. Ook de inkomsten uit doorlopende donaties waren dit jaar lager dan in 2008. In de [jaarrekening](#) worden de baten en lasten in 2009 uitvoerig toegelicht.

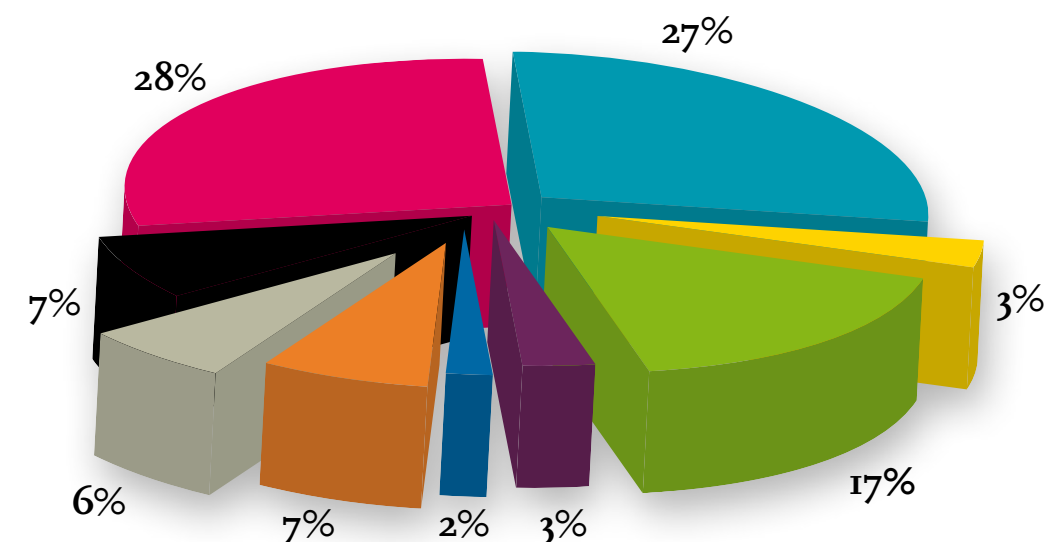
Baten en lasten 2005-2010

Specificatie 'besteed aan doelstellingen'

Op deze pagina laten we zien hoeveel Greenpeace Nederland in 2009 heeft besteed aan de verschillende campagne-thema's en aan educatie en voorlichting.

Besteed aan doelstellingen

Omschrijving	Bestedingen nationaal	Bestedingen internationaal	2009 Totaal	2008 Totaal
Klimaat en energie	1.264.405	3.742.200	5.006.605	4.233.261
Bossen	616.773	-	616.773	1.236.584
Oceanen	705.169	2.466.800	3.171.969	3.579.569
Giftige stoffen	337.364	200.000	537.364	266.380
Genetische manipulatie	354.342	-	354.342	247.941
Campagnecoördinatie en unit actie	1.391.978	-	1.391.978	1.323.175
Ondersteuning Greenpeace-kantoren	-	1.220.333	1.220.333	2.019.000
Internationale investeringen	-	1.260.261	1.260.261	-
Educatie en voorlichting	5.280.185	-	5.280.185	5.061.757
Totaal besteed aan doelstellingen	9.950.217	8.889.594	18.839.811	17.967.667

- **KLIMAAT EN ENERGIE**
- **BOSSEN**
- **OCEANEN**
- **GIFTIGE STOFFEN**
- **GENETISCHE MANIPULATIE**
- **CAMPAGNECOÖRDINATIE EN UNIT ACTIE**
- **ONDERSTEUNING GREENPEACE-KANTOREN**
- **INTERNATIONALE INVESTERINGEN**
- **EDUCATIE EN VOORLICHTING**

Vooruitblik

We begroten de inkomsten voor 2010 lager dan we voor de begroting van 2009 deden. De daling in inkomsten uit eigen fondsenwerving, die in 2009 begon, zet zich waarschijnlijk voort in 2010. Ook de jaarlijkse bijdrage van de Nationale Postcode Loterij loopt iets terug, omdat de loterij heeft besloten geld vrij te maken voor een 'Droomfonds' waaruit innovatieve, baanbrekende projecten gefinancierd worden. We hebben kritisch gekeken naar de kosten en enkele budgetten verlaagd.

Begroot tekort

Voor 2010 begroten we een tekort dat grotendeels wordt onttrokken uit bestemmingsreserves (voor onze bijdragen aan internationale investeringen) en voor een klein deel uit de continuïteitsreserve. Ook voor 2011 verwachten we nog een klein tekort.

Continuïteitsreserve op peil

De continuïteitsreserve van Greenpeace Nederland bevindt zich op een goed niveau, als we kijken naar het [reservebeleid](#). Deze reserve is in de afgelopen jaren geleidelijk gegroeid dankzij een gunstige ontwikkeling van de inkomsten. Nu de inkomsten wat teruglopen, accepteren we voor de komende twee jaar een beperkte daling van de continuïteitsreserve. Voorwaarde is dat deze niet onder het vastgestelde minimum zakt.

Kostenbesparing

Op langere termijn moeten baten en lasten met elkaar in evenwicht zijn. We gaan ervan uit dat de inkomstengroei zich vanaf 2011 zal herstellen. Verder houden we rekening met een structurele stijging van de jaarlijkse afdracht aan Greenpeace International – afgezien van onze incidentele bijdragen aan internationale investeringen – als gevolg van mogelijke nieuwe internationale afspraken binnen Greenpeace. Bij ongewijzigd beleid leidt die mogelijk hogere afdracht tot een structureel begrotingstekort. Om dat te voorkomen onderzoeken we in 2010 op welke kosten we kunnen besparen. Dat doen we op basis van de [nieuwe strategie](#) voor Greenpeace Nederland die in 2010 zal worden vastgesteld. Ook evalueren we in 2010 ons reservebeleid.

Extra bijdrage

In de begroting voor 2010 is nog geen rekening gehouden met de extra bijdrage van de Nationale Postcode Loterij voor de periode 2010-2011. Dit geweldige bedrag van € 1,66 miljoen is bestemd voor onze internationale oceanencampagne *Fighting for sustainable and equitable fisheries*. De bijdrage is in februari 2010 toegekend.

Financieel beleid

Greenpeace Nederland legt in haar jaarverslag zo concreet mogelijk verantwoording af. Iedereen mag ons aanspreken op ons beleid en op onze daden; we vinden transparantie heel belangrijk.

Beperking

Eén duidelijke beperking legt Greenpeace zichzelf wel op: concrete campagnedoelstellingen maken we niet van tevoren bekend. Zouden we dat wel doen, dan kan de campagne al bij voorbaat mislukt zijn. Als een vervuilend bedrijf of een lakse overheid weet waar en hoe wij hun gedrag aan de kaak gaan stellen, is het verrassingseffect verdwenen en bereiken we ons doel vaak niet meer.

Doeltreffend

Greenpeace Nederland wil haar middelen doeltreffend en doelmatig inzetten. Daarom is een **planning- en controlcyclus** opgezet die waarborgt dat de besteding van

middelen goed wordt gestuurd, bijgestuurd en verantwoord. Greenpeace Nederland voert een gedegen financieel beleid, dat de basis is voor haar financiële beslissingen.

Begrotingsbeleid

Greenpeace gebruikt de inkomsten zoveel mogelijk voor de financiering van het realiseren van de doelstellingen. Ons begrotingsbeleid richten we uiteraard op een effectieve en doelmatige besteding van onze middelen, en niet op winst. Schommelingen in inkomsten en uitgaven kunnen een begrotingsoverschot of juist een tekort veroorzaken. Maar op langere termijn moeten baten en lasten met elkaar in

Kosten fondsenwerving en beheer en administratie

De kosten van onze eigen fondsenwerving mogen niet hoger zijn dan 25 procent van de inkomsten uit deze fondsenwerving. Dat is conform de norm van het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF). Ons bestuur heeft bepaald dat de kosten van beheer en administratie tussen 4 en 7 procent van de totale kosten moeten blijven.

evenwicht zijn. We stellen de begroting elk jaar op aan de hand van de prioriteiten in ons jaarplan.

Internationale campagnes

Greenpeace Nederland besteedt een groot deel van haar inkomsten aan internationale campagnes en projecten. Het bedrag dat we afdragen aan Greenpeace International voor internationale campagnes en projecten wordt berekend op basis van de inkomsten uit de afgelopen jaren. Onze bijdragen aan Greenpeace International zijn terug te vinden in de staat van baten en lasten als ‘internationale campagnes’. Voor deze bijdragen sluiten we overeenkomsten met Greenpeace International.

Eigen verantwoording

Greenpeace International heeft een eigen [jaarverslag en jaarrekening](#) waarin ze haar inkomsten en uitgaven verantwoordt en de resultaten toelicht. De jaarrekening van Greenpeace International wordt gecontroleerd door een Nederlandse accountant, die in de afgelopen jaren telkens een goedkeurende verklaring heeft afgegeven. Wij verwachten dat dit ook over 2009 het geval zal zijn. In 2009 heeft Greenpeace Nederland geen betaalde diensten verleend aan of afgenomen van Greenpeace International, afgezien van het detacheren van medewerkers. Een toelichting op de organisatorische en financiële banden met Greenpeace International staat op [pagina 78](#).

CBF-Keur

Greenpeace Nederland heeft het CBF-Keur. Dit is een keurmerk dat door het [Centraal Bureau Fondsenwerving](#) wordt verleend aan fondsenwervende instellingen die voldoen aan de gestelde eisen, vastgelegd in het Reglement CBF-Keur. Greenpeace Nederland heeft in dit jaarverslag de criteria van het CBF-Keur toegepast.

Reservebeleid

In 2006 heeft het bestuur van Greenpeace Nederland een transparant en goed te verantwoorden reservebeleid vastgesteld. Greenpeace Nederland houdt een continuïteitsreserve aan van minimaal 0,75 en maximaal 1,5 maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie. Dat zijn de kosten van eigen personeel, huisvesting, administratie, bestuur en fondsenwerving. Het maximum komt overeen met de richtlijn '[Reserves Goede Doelen](#)' van de VFI.

Toekomst

Deze continuïteitsreserve is bedoeld als dekking van kortetermijnrisico's en moet zekerstellen dat de organisatie ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen. De hoogte van de continuïteitsreserve toetsen we jaarlijks aan onze [actuele risicoscan](#). Voor verwachte toekomstige uitgaven stelt Greenpeace Nederland bestemmingsreserves in. Hoe groot deze zijn en waaraan ze worden besteed, stelt het bestuur elk jaar vast. Het doet dat tegelijk met de bestemming van het resultaat.

Vermogensbeleid

Het primaire doel van het vermogensbeheer van Greenpeace Nederland is: instandhouding van de hoofdsom, om te waarborgen dat de organisatie ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan blijven voldoen. Uiteraard wil Greenpeace Nederland voorkomen dat haar vermogen wordt gebruikt voor de financiering van milieuvervuilende of sociaal onwenselijke activiteiten. Daarom is ons uitgangspunt: duurzaam en risicomijdend beleggen, met een aanvaardbaar rendement dat bij voorkeur de inflatie overstijgt.

Richtlijn 650

Een van de eisen van het CBF-Keur is dat het jaarverslag wordt ingericht volgens de Richtlijn Fondsenwervende Instellingen van de Raad voor de Jaarverslaggeving (Richtlijn 650). In Richtlijn 650 is een afzonderlijke post toegevoegd voor de kosten van beheer en administratie. Dit zijn kosten die de organisatie maakt voor de (interne) beheersing en administratievoering, en die niet worden toegerekend aan de doelstellingen of aan de werving van baten. Voor de [methodiek](#) van kostentoe rekening volgt Greenpeace Nederland de aanbeveling van de VFI.

Duurzaam

In ons [financieel statuut](#) staan alle – financiële én inhoudelijke – voorwaarden waaraan onze beleggingen moeten voldoen. Op basis van dit statuut heeft Greenpeace Nederland een deel van haar vermogen belegd via ASN Vermogensbeheer. Dit vermogensdeel is gelijk aan de [minimale continuïteitsreserve](#). De ASN Bank hanteert uitgangspunten en beleggingscriteria die goed aansluiten bij die van Greenpeace Nederland. Greenpeace kiest voor ondernemingen die een sociaal en milieuvriendelijk beleid combineren met goede financiële prestaties. Bedrijven die bijvoorbeeld actief zijn in de biologische landbouw of in energieopwekking uit zon en wind. Uitsloten zijn onder meer ondernemingen die zich bezighouden met genetische manipulatie, bio-industrie, wapenhandel of kernenergie.

Deposito's

Het overige deel van ons vermogen is naast onze beleggingsportefeuille bij de ASN Bank belegd in deposito's, spaarrekeningen en rekeningen-courant. Ook dit is conform ons financieel statuut hoofdzakelijk belegd bij duurzame banken.

Handreiking

Het vermogensbeleid van Greenpeace voldoet aan de aanbevelingen in de 'Handreiking Verantwoord Vermogensbeheer Fondsenwervende Instellingen'. Deze handreiking, waaraan ook Greenpeace een bijdrage leverde, is in 2009 opgesteld door de [VFI](#).

© TOALA OLIVARES

6.2 Jaarrekening

In de jaarrekening, die onderdeel is van het jaarverslag, doet Greenpeace Nederland (volledig: Stichting Greenpeace Nederland) verslag van de financiën van het afgelopen jaar. De jaarrekening bestaat uit de 'staat van baten en lasten' en de 'balans' – elk met een toelichting – en de 'grondslagen'. De genoemde bedragen zijn afgerond op hele euro's.

Staat van baten en lasten

De staat van baten en lasten geeft een financiële vertaling van alle activiteiten in 2009. Hierin zijn naast de gerealiseerde cijfers van 2009 ook de begroting voor het verslagjaar (2009) en die voor het nieuwe boekjaar (2010) opgenomen. Beide begrotingen zijn goedgekeurd door het bestuur. Ter vergelijking hebben we ook de gerealiseerde cijfers opgenomen van het jaar 2008.

Balans

De balans geeft de financiële positie weer van Greenpeace Nederland per 31 december 2009, na de bestemming van het resultaat. Op de balans staan alle bezittingen en schulden die Greenpeace Nederland op die datum heeft. De balans is een momentopname, want de posten zoals ze worden opgenomen verschillen per dag. Ter vergelijking zijn ook de cijfers per 31 december 2008 opgenomen.

© GP/HILTON

Grondslagen

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van 2008. Alle bedragen zijn afgerond op hele euro's.

Staat van baten en lasten

In onderstaand overzicht is te zien dat het resultaat dat Greenpeace Nederland over 2009 heeft gerealiseerd bijna € 900.000 negatief is. Dit is het saldo van € 22,7 miljoen aan baten en € 23,6 miljoen aan lasten. In deze paragraaf maken we inzichtelijk hoe dit resultaat tot stand is gekomen.

Staat van baten en lasten

	Omschrijving	2008 Realisatie	2009 Begroting	2009 Realisatie	2010 Begroting
A1	Baten eigen fondsenwerving	19.490.714	19.660.000	18.998.517	18.846.000
A2	Baten acties van derden	3.542.571	2.510.000	2.549.451	2.260.000
A3	Baten gezamenlijke acties	25.172	25.000	16.002	20.000
A4	Baten beleggingen	521.193	710.000	1.126.725	725.000
A5	Overige baten	4.350	10.000	2.132	10.000
A	Som der baten	23.584.000	22.915.000	22.692.828	21.861.000
B1	Internationale campagnes	7.730.634	10.771.000	8.889.594	9.545.160
B2	Nationale campagnes	5.175.275	5.060.142	4.670.031	5.156.821
B3	Educatie en voorlichting	5.061.757	4.874.673	5.280.185	4.849.969
B	Besteed aan doelstellingen	17.967.667	20.705.815	18.839.811	19.551.950
C1	Kosten eigen fondsenwerving	3.242.056	4.163.901	3.566.556	4.076.956
C2	Kosten acties derden	54.965	33.465	21.980	28.849
C3	Kosten gezamenlijke acties	838	1.000	-173	1.000
C4	Kosten van beleggingen	29.557	30.000	31.273	30.000
C5	Kosten overige baten	-	-	-	-
C	Kosten werving baten	3.327.416	4.228.366	3.619.636	4.136.805

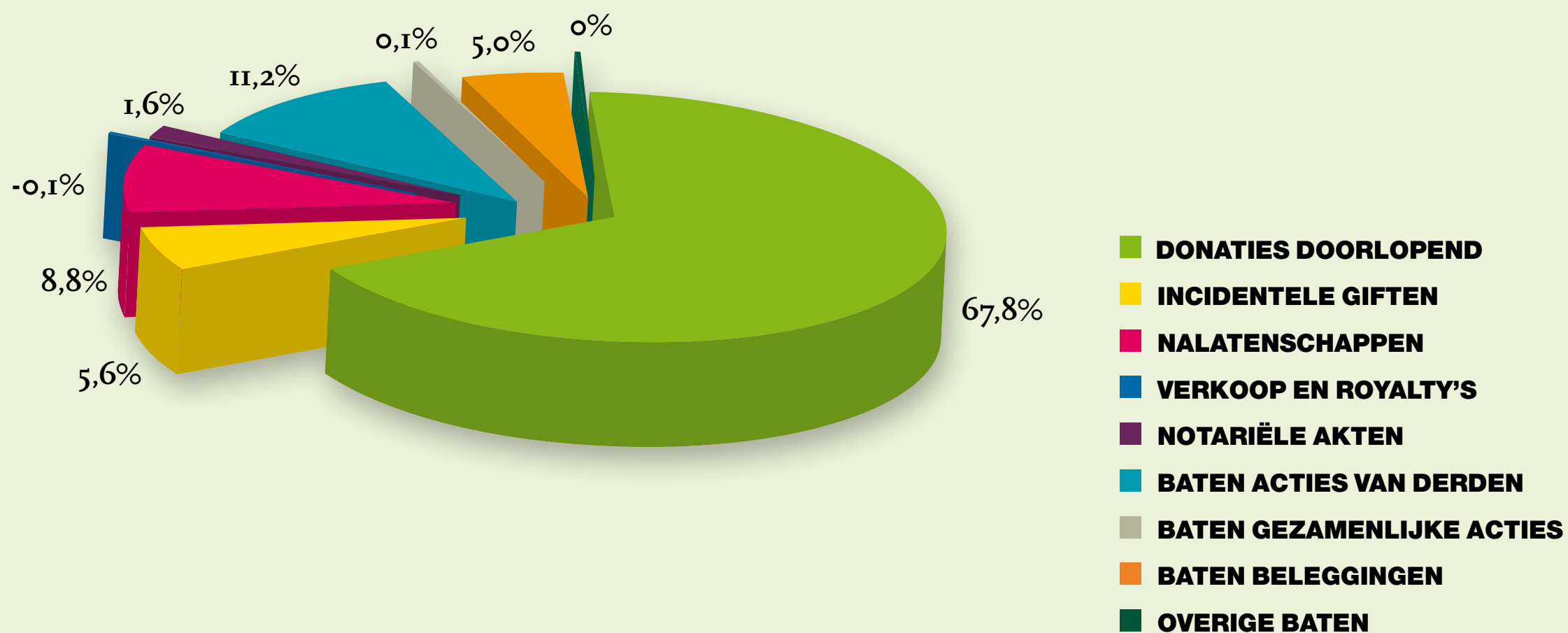
	Omschrijving	2008 Realisatie	2009 Begroting	2009 Realisatie	2010 Begroting
D	Beheer en administratie	1.195.150	1.163.520	1.129.733	1.151.510
E	Flexibiliteit/onvoorzien	-	739.710	-	631.574
	Som der lasten	22.490.233	26.837.412	23.589.180	25.471.839
	Resultaat	1.093.767	-3.922.412	-896.351	-3.610.839
	<i>Toevoegingen/onttrekkingen aan:</i>				
	Continuïteitsreserve	45.514	34.048	639.556	-439.679
	Bestemmingsreserves	74.617	-2.956.460	-535.907	-3.171.160
	Bestemmingsfondsen	1.000.000	-1.000.000	-1.000.000	-
	Herwaarderingsreserve	-26.364	-	-	-
	Overige reserves	-	-	-	-
	Totaal mutaties reserves	1.093.767	-3.922.412	-896.351	-3.610.839

A Totale baten

De totale baten in 2009 bedroegen € 22,7 miljoen. In het taartdiagram 'herkomst baten' laten we zien waar deze baten vandaan kwamen. We geven een toelichting op de verschillende baten.

Herkomst baten 2009

A1 Baten eigen fondsenwerving

Anders dan in voorgaande jaren zijn de baten uit eigen fondsenwerving dit jaar gedaald met ongeveer € 500.000. Dat is een daling van 2,5 procent in vergelijking met 2008. Bij het opstellen van de begroting hebben we deze baten hoger ingeschat. Bijna 84 procent van onze inkomsten is in 2009 afkomstig van eigen fondsenwerving (2008: 83 procent).

Het aantal donateurs daalde in 2009 en daardoor zien we bij de doorlopende (structurele) donaties een sterke verlaging met 4,6 procent. Greenpeace kon deze daling niet compenseren met hogere bijdragen van bestaande donateurs. Ook de incidentele giften zijn in 2009 gedaald.

A1 Baten eigen fondsenwerving

	Omschrijving	2008 Realisatie	2009 Begroting	2009 Realisatie	2010 Begroting
A11	Donaties doorlopend	16.128.051	16.435.000	15.388.305	15.495.000
A12	Incidentele giften	1.409.188	1.570.000	1.276.454	1.200.000
A13	Nalatenschappen	1.822.823	1.500.000	2.003.646	1.800.000
A14	Verkoop en royalty's	-165.989	-135.000	-33.682	16.000
A15	Notariële akten	296.642	290.000	363.794	335.000
A1	Baten eigen fondsenwerving	19.490.714	19.660.000	18.998.517	18.846.000

Nalatenschappen zijn steeds belangrijker geworden als inkomstenbron. Greenpeace wordt steeds vaker genoemd als erfgenaam. In 2009 ontving Greenpeace € 2 miljoen uit 122 nalatenschappen. Omdat we deze stijgende lijn al langer zien, begroten we de post 'Nalatenschappen' in 2010 hoger dan in 2009, ondanks het grillige karakter van nalatenschappen. Ook de donaties via notariële akten stegen in 2009.

Sinds 2008 werkten we samen met een nieuwe partner voor de verkoop van Greenpeace-artikelen (merchandise). Maar in 2009 kwam daaraan een abrupt einde. De partner, Fulfilment XXL, kon in het najaar niet meer aan zijn verplichtingen voldoen en ging failliet. Als gevolg hiervan zag Greenpeace zich genoodzaakt de openstaande vordering van bijna € 5.000 af te boeken ten laste van het resultaat.

A1 Baten eigen fondsenwerving (vervolg)

Anders dan vorig jaar nemen wij in overeenstemming met Richtlijn 650 onze baten en lasten uit verkoop en royalty's gesaldeerd op. In 2008 werden deze baten en lasten opgenomen onder A5 en C5 (Kosten) Overige baten. Dit is ook in de vergelijkende cijfers 2008 aangepast. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de opbouw van het resultaat dat wij hieruit behaalden.

A14 Verkoop en royalty's

Omschrijving	2009 Begroting	2009 Realisatie
Netto omzet	58.377	15.088
Kostprijs	232.994	43.129
Brutowinst (netto omzet -/- kostprijs)	-174.617	-28.041
Royalty's (saldering)	8.628	-5.641
Totaal verkoop en royalty's	-165.989	-33.682

Onder verkoop vallen de hippe laarzen (FishMates) die we ook in 2009 nog bleven verkopen. Ook de kosten en opbrengsten van de fietsgids voor het Pieperpad verantwoordden we als verkoop. Deze

fietsroute langs biologische boeren ondersteunde onze campagne tegen genetische manipulatie en voor duurzame landbouw. Greenpeace gaf de gids uit in samenwerking met de ANWB en Biologica.

A2 Baten acties van derden

	Omschrijving	2008 Realisatie	2009 Begroting	2009 Realisatie	2010 Begroting
A21	Nationale Postcode Loterij	3.500.000	2.500.000	2.500.000	2.250.000
A22	Overige acties van derden	42.571	10.000	49.451	10.000
A2	Baten acties van derden	3.542.571	2.510.000	2.549.451	2.260.000

A2 Baten acties van derden

De Nationale Postcode Loterij droeg ook in 2009 flink bij aan onze mogelijkheden om milieucampagnes te voeren. De inkomstengroep 'Baten acties van derden' bestaat vrijwel volledig uit gelden die Greenpeace Nederland ontving van de Nationale Postcode Loterij. Ook de inkomsten uit 'Overige acties van derden' zijn gerelateerd aan de Nationale Postcode Loterij. Haar tv-programma '1 tegen 100' leverde Greenpeace Nederland bruto bijna € 40.000 op. In de begroting trokken we van deze opbrengsten de kosten voor het inkopen van zendtijd af. Maar in de categorie 'Realisatie 2009' nemen wij die kosten nu op onder B31 Communicatie.

A3 Baten gezamenlijke acties

Ook in 2009 bleef het samenwerkingsverband met de ASN Bank financieel gunstig voor Greenpeace Nederland. Voor elke nieuwe rekeninghouder van ASN Ideaalsparen ontvingen wij een premie. Bovendien maakte een aantal ASN-spaarders gebruik van de mogelijkheid om een deel van hun rente aan Greenpeace Nederland te schenken. Deze inkomsten zijn in 2009 ongeveer gehalveerd ten opzichte van vorig jaar als gevolg van de gedaalde rente.

A4 Baten beleggingen

‘Beleggingen’ is de verzamelnaam van effecten, langlopende deposito’s en liquide middelen. De baten die Greenpeace Nederland hierover verkrijgt, bestaan uit interest, dividend, couponrente (obligaties) en ongerealiseerde koersresultaten.

A4 Baten beleggingen

	Omschrijving	2008 Realisatie	2009 Begroting	2009 Realisatie	2010 Begroting
A41	Interest spaarrekeningen	159.555	175.000	157.042	215.000
A42	Interest deposito's	270.835	320.000	235.432	160.000
A43	Interest rekeningen-courant	77.822	20.000	7.789	10.000
A44	Dividend	31.607	25.000	24.292	30.000
A45	Couponrenten	279.942	170.000	301.265	250.000
A46	Koersresultaten (ongerealiseerd)	-298.567	-	400.907	60.000
A4	Baten beleggingen	521.193	710.000	1.126.725	725.000

In 2008 vielen onze baten uit beleggingen tegen, maar in 2009 stegen ze ver boven onze begroting uit. Belangrijkste reden is het sterk gestegen rendement van onze duurzame beleggingsportefeuille. In 2008 was dit vrijwel 0 procent, maar in 2009 noteerden we een rendement van meer dan 8 procent. Daar staat tegenover dat de rentepercentages op onze spaarrekeningen en deposito’s in 2009 daalden. Hier was ons rendement dus juist lager.

In totaal behaalden wij in 2009 een rendement op onze beleggingen van 5 procent (2008: 2,3 procent). In de jaren 2005 t/m 2009 was dit gemiddeld 3,4 procent.

A5 Overige baten

In 2009 realiseerden wij voor zo’n € 2.000 aan baten die niet voortkwamen uit fondsenwervende activiteiten. Dit zijn bedragen die wij ontvingen voor lezingen en presentaties.

B Besteed aan doelstellingen

We verdelen de lasten die Greenpeace Nederland heeft besteed aan haar doelstellingen in: internationale campagnes, nationale campagnes, en educatie en voorlichting. In de hierna volgende tabellen lichten we deze kosten toe.

B1 Internationale campagnes

Greenpeace Nederland besteedde in 2009 ongeveer € 1,1 miljoen meer aan internationale campagneactiviteiten dan in 2008. Maar in vergelijking met onze begroting voor 2009 besteedden we € 1,9 miljoen minder. Dat komt door vertragingen in internationale investeringsprojecten. Dit verschil blijft beschikbaar voor deze projecten in onze bestemmingsreserves.

In 2009 hebben we de splitsing tussen 'ondersteuning Greenpeace-kantoren' en 'internationale investeringen' administratief verwerkt. Ook de begroting is hierop

B1 Internationale campagnes

	Omschrijving	2008 Realisatie	2009 Begroting	2009 Realisatie	2010 Begroting
B11	Klimaat en energie	2.447.800	-	3.742.200	-
B12	Bossen	740.634	-	-	-
B13	Oceanen	2.523.200	-	2.466.800	-
B14	Giftige stoffen	-	-	200.000	-
B15	Genetische manipulatie	-	-	-	-
B16	Ondersteuning Greenpeace-kantoren	2.019.000	802.000	1.220.333	642.000
B17	Niet toegewezen campagnebudget	-	6.809.000	-	6.565.000
B18	Internationale investeringen	-	3.160.000	1.260.261	2.338.160
B1	Internationale campagnes	7.730.634	10.771.000	8.889.594	9.545.160

aangepast. Bij het opstellen van de begrotingen waren nog geen concrete afspraken gemaakt met Greenpeace International over de toewijzing van budgetten aan campagnethema's. Daarom nemen we de begrote bijdragen op als 'niet toegewezen'.

B1 Internationale campagnes (vervolg)

De belangrijkste activiteiten en resultaten van de hiernaast genoemde projecten staan in de hoofdstukken [2](#) en [5](#).

De ondersteuning voor Greenpeace Afrika (€ 437.000) betaalden we uit de bestemmingsreserve die daarvoor in 2006 en 2007 is gevormd. De bijdrage aan de bouw van ons nieuwe schip *Rainbow Warrior III* bestaat voor het grootste deel (€ 1 miljoen) uit de extra gift die Greenpeace in 2008 kreeg van de Nationale Postcode Loterij. Dit bedrag hebben we toen in een bestemmingsfonds opgenomen. De rest van de bijdrage (€ 260.261) betaalden we uit de bestemmingsreserve die we daarvoor in 2006 hadden gevormd. Zie ook [reserves en fondsen](#).

Het grootste deel van de uitgaven voor internationale campagnes besteedden we

Internationale projecten

Omschrijving	Totaal 2009
Energie [R]evolutie	240.000
Op weg naar Kopenhagen	3.333.400
Noordelijke IJszee tour	168.800
Totaal Klimaat & energie	3.742.200
Zeereservaten	205.200
Zeereservaten in de Middellandse Zee	377.200
Walvissen en <i>Tokyo Two</i>	1.499.100
Duurzame vishandel	60.300
Gestolen vis	325.000
Totaal Oceanen	2.466.800
Schoon water	200.000
Totaal Giftige stoffen	200.000

via een afdracht aan Greenpeace International, op basis van overeenkomsten (*funding agreements*) tussen Greenpeace International en Greenpeace Nederland. Meer hierover staat in [hoofdstuk 5](#).

Omschrijving	Totaal 2009
Greenpeace Rusland	200.000
Greenpeace Zuidoost-Azië	200.000
Greenpeace Afrika	437.000
Kantoor Europese Unie	100.000
Greenpeace India	283.333
Totaal ondersteuning Greenpeace-kantoren	1.220.333
<i>Rainbow Warrior III</i>	1.260.261
Totaal internationale investeringen	1.260.261
Totaal internationale projecten	8.889.594

Een klein deel gaat rechtstreeks naar andere kantoren. In 2009 is dat € 283.333 voor de publiekscampagne van Greenpeace India in de aanloop naar 'Kopenhagen'.

B2 Nationale campagnes

De nationale campagnes hebben dezelfde thema's als de internationale campagnes. Wel ontbreekt hier de post 'ondersteuning Greenpeace-kantoren' en is een apart budget toegevoegd voor campagnecoördinatie en algemene kosten voor de unit actie. Bestedingen in het kader van nationale campagnes voert Greenpeace Nederland in eigen beheer uit. Uiteraard hebben ook de nationale campagnes vaak een grensoverschrijdend karakter!

Uit de verdeling van de campagnebudgetten wordt duidelijk waar de prioriteiten van Greenpeace Nederland lagen in 2009: bij de campagnes klimaat en energie, bossen en oceanen. Bij het opstellen van de begroting is een deel van het campagnebudget (€ 100.000) nog niet toegewezen aan een specifiek campagnethema. Dit budget bleek in 2009 niet nodig. Voor klimaat en energie was in 2009 minder budget nodig

B2 Nationale campagnes

	Omschrijving	2008 Realisatie	2009 Begroting	2009 Realisatie	2010 Begroting
B21	Klimaat en energie	1.785.461	1.234.517	1.264.405	1.246.994
B22	Bossen	495.950	740.152	616.773	755.506
B23	Oceanen	1.056.369	907.786	705.169	899.649
B24	Giftige stoffen	266.380	335.165	337.364	343.907
B25	Genetische manipulatie	247.941	325.417	354.342	340.921
B26	Niet toegewezen campagnebudget	-	100.000	-	100.000
B27	Campagnecoördinatie en unit actie	1.323.175	1.417.105	1.391.978	1.469.844
B2	Nationale campagnes	5.175.275	5.060.142	4.670.031	5.156.821

dan in 2008. Voor de bossencampagne bleken niet alle geplande activiteiten uitvoerbaar, waardoor de kosten lager waren dan begroot. Ook de kosten voor de oceanencampagne vielen lager uit: anders dan in voorgaande jaren besloot Greenpeace in 2009 geen campagne tegen de walvisjacht op zee te voeren.

B3 Educatie en voorlichting

Educatie en voorlichting over Greenpeace en het milieu zijn een wezenlijk onderdeel van onze doelstellingen. Daarom besteden we een groot deel van onze inkomsten aan deze activiteiten.

De overschrijding van de kosten voor zowel communicatie als pers was het gevolg van extra personele inzet voor vervanging tijdens zwangerschap, ziekte en sabbatical. Bij de service desk zijn de kosten gestegen

door de explosieve toename van het aantal telefoontjes en e-mails dat afgehandeld moest worden. In 2008 hebben we groot onderhoud gepleegd aan ons educatieschip de *Sirius*. In 2009 hadden wij deze extra kosten niet. In 2009 vierde Greenpeace feestelijk haar 30-jarige bestaan in Nederland met een driedaags evenement in Amsterdam. Door de enorme belangstelling voor deze jubileumactiviteiten zijn de kosten € 65.000 boven de begroting uitgekomen. Eind 2007 maakte Greenpeace Nederland een reservering voor dit evenement.

B3 Educatie en voorlichting

	Omschrijving	2008 Realisatie	2009 Begroting	2009 Realisatie	2010 Begroting
B31	Communicatie	2.808.284	2.563.938	2.823.282	2.599.954
B32	Pers	518.053	487.325	587.486	516.129
B33	Service desk	648.501	679.303	703.764	667.558
B34	Educatie	555.819	495.020	456.889	484.064
B35	Vrijwilligers en evenementen	531.100	649.087	708.764	582.263
B3	Educatie en voorlichting	5.061.757	4.874.673	5.280.185	4.849.969

C Kosten werving baten

Aan het werven van baten zijn altijd kosten verbonden. Dit varieert van de administratief medewerker die de ontvangen donaties moet registreren, tot het afdelingshoofd Fondsenwerving die de activiteit in goede banen leidt.

C1 Kosten eigen fondsenwerving

De kosten voor onze eigen fondsenwervende activiteiten kwamen een stuk lager uit dan begroot. Vooral de kosten voor donateurswerving waren veel lager. Net als in voorgaande jaren bleek het ook in 2009 niet mogelijk om deze werving uit te voeren op de schaal die we hadden gepland en begroot. Ten opzichte van 2008 zijn de kosten van onze eigen fondsenwerving wel gestegen, vooral door de extra inzet van (extern) personeel.

C1 Kosten eigen fondsenwerving

	Omschrijving	2008 Realisatie	2009 Begroting	2009 Realisatie	2010 Begroting
C11	Werving nieuwe donateurs	1.256.749	2.178.489	1.285.958	1.903.000
C12	Donateursbinding	1.234.650	1.330.000	1.308.053	1.353.000
C13	Nalatenschappen	42.483	45.000	83.734	50.000
C14	Overige kosten eigen fondsenwerving	646.502	545.412	808.955	730.956
C15	Notariële akten	61.672	65.000	79.856	40.000
C1	Kosten eigen fondsenwerving	3.242.056	4.163.901	3.566.556	4.076.956

De werving van nieuwe donateurs gebeurde via verschillende kanalen. In totaal bleven de wervingskosten vrijwel gelijk aan die van 2008. Maar tussen de verschillende kanalen zagen we een verschuiving van telefonische werving en direct mail naar huis-aan-huiswerving en onlinewerving.

C1 Kosten eigen fondsenwerving (vervolg)

Al onze wervingsactiviteiten via externe partijen (zowel direct dialogue als telemarketing) laten we doen op basis van *no cure, no pay*. Als de resultaten tegenvallen, betaalt Greenpeace Nederland ook minder. Deze kosten worden volledig toegerekend aan de kosten werving baten.

Onder donateursbinding (C12) vallen de kosten van mailings en van telefonische contacten met bestaande donateurs. Deze kosten bleven in 2009 binnen de begroting. In 2009 besteedden wij de administratieve afhandeling van nalatenschappen (C13) grotendeels uit aan een bureau van de VFI, omdat we verwachtten dat dit efficiënter is en dus op termijn kostenbesparend. Door de hogere opbrengsten uit nalatenschappen én de uitbesteding aan VFI waren de kosten hoger dan begroot. Onze inkomsten uit notariële

C11 Kosten per wervingskanaal

Omschrijving	2008 Realisatie	2009 Begroting	2009 Realisatie	2010 Begroting
Werving huis aan huis	37.114	250.000	445.558	300.000
Werving direct mail	422.719	350.000	273.113	400.000
Telefonische werving	530.445	517.000	213.286	567.000
Straatwerving	226.595	900.489	229.053	521.000
Werving online	39.876	161.000	124.949	115.000
Totaal	1.256.749	2.178.489	1.285.958	1.903.000

akten (C15) stegen en dus namen ook de kosten voor deze schenkingsvorm toe. De overige kosten voor eigen fondsenwerving (C14) bestonden voornamelijk uit personele kosten.

Onder 'Kosten acties derden' (C2) in de staat van baten en lasten zijn alle perso-

neelskosten opgenomen die wij hebben gemaakt voor acties door derden. De post 'Kosten van beleggingen' (C4) is de beheervergoeding aan onze externe vermogensbeheerder. Zoals eerder aangegeven hebben we met ingang van 2009 de kosten voor merchandise niet meer opgenomen onder 'Kosten overige baten' (C5).

D Beheer en administratie

Greenpeace Nederland heeft in lijn met de aanbeveling van de VFI de volgende onderdelen ondergebracht in de post 'Beheer en administratie':

- Bestuur
- Directie en directiesecretariaat
- Coördinatie bedrijfsvoering/
planning & control
- Financiën

Op [pagina 107](#) gaan we in op de normstelling voor de kosten van beheer en administratie.

D Beheer en administratie

	Omschrijving	2008 Realisatie	2009 Begroting	2009 Realisatie	2010 Begroting
D1	Bestuur en directie	560.826	561.341	566.730	553.941
D2	Bedrijfsvoering en financiën	634.324	602.179	563.002	597.570
D	Beheer en administratie	1.195.150	1.163.520	1.129.733	1.151.510

D1 Bestuur en directie

Onderdelen van deze post zijn de onkostenvergoeding voor het bestuur en de personeelskosten voor de directie. De bestuursleden verrichten hun taken onbezoldigd en ontvangen geen vacatiegelden (aanwezigheidsvergoeding). Wel kunnen zij daadwerkelijk gemaakte onkosten declareren, zoals reiskosten.

In 2009 gaf Greenpeace Nederland € 1.156 uit aan onkostenvergoedingen voor bestuursleden (2008: € 389). In bijgaande tabel staan de gespecificeerde personeelskosten voor de directeur. De zwaarte van de directeursfunctie waardeert Greenpeace

Specificatie personeelskosten directeur

Omschrijving	2008 Realisatie	2009 Realisatie
Salaris	98.748	101.465
Sociale lasten	7.194	7.297
Pensioenlasten	15.564	21.633
Overige personeelskosten	5.395	5.684
Totaal	126.900	136.079

conform de VFI-richtlijn [Beloning Directeuren van Goede Doelen](#) in functiegroep I. Greenpeace wijkt af van de richtlijn waar het gaat om de salarishoogte. Het salaris van de directeur bedroeg in 2009 € 101.465. Dat is ruim onder het maximum voor deze functiegroep volgens de VFI-richtlijn (€ 121.135). In 2009 steeg het salaris van de directeur met 2,75 procent, conform de indexatie die is vastgesteld voor alle medewerkers van Greenpeace Nederland. Overige personeelskosten zijn bijvoorbeeld een OV-kaart en een onkostenvergoeding.

D2 Bedrijfsvoering en financiën

Ten opzichte van vorig jaar zijn de kosten voor bedrijfsvoering en financiën sterk gedaald. Belangrijkste oorzaken zijn een lagere bezetting in 2009 en een flexibel consultancybudget dat niet werd ingezet. Onder deze post zijn ook de kosten opgenomen die we maken voor de accountantscontrole van het jaarverslag, die in 2009 uitkomen op € 36.652 (2008: € 38.968).

E Flexibiliteit

In het jaarlijkse begrotingsproces wijzen we een deel van onze middelen nog niet toe aan de doelstellingen. Dit budget houden we achter, zodat we kunnen inspelen op actuele ontwikkelingen en zo onze slagkracht kunnen vergroten. Dit budget van € 739.710 heeft Greenpeace Nederland organisatiebreed ingezet en de kosten zijn geboekt op de betreffende onderdelen. Met het oog op een verwachte daling in de inkomsten hebben we voor het flexibele budget in 2010 ruim een ton minder begroot dan in 2009.

Personeelslasten

In de staat van baten en lasten verdelen we de personeelslasten over de verschillende hoofdgroepen volgens een vaste verdeelsleutel. In het overzicht hiernaast specificeren we deze lasten.

Doorbelaste personeelskosten zijn de kosten van medewerkers van Greenpeace Nederland die zijn gedetacheerd bij andere Greenpeace-kantoren. Onder de overige personeelskosten staan onder meer de kosten van de OV-jaarkaarten die alle personeelsleden krijgen. Ook administreren we hier de tegemoetkomingen van het UWV voor zwangerschapsverlof en ziekingelden. In de begroting nemen we als overige personeelskosten bovendien de kosten op die we bij de realisatie verantwoordt onder 'Sociale lasten'.

De totale personeelskosten bleven binnen de begroting. De lonen en salarissen

Specificatie van de personeelskosten

Omschrijving	2008 Realisatie	2009 Begroting	2009 Realisatie	2010 Begroting
Lonen en salarissen	3.435.473	3.991.642	3.695.306	4.042.632
Sociale lasten	496.822	564.724	510.291	609.107
Pensioenlasten	258.905	314.343	326.637	335.128
Doorbelaste personeelskosten	-15.842	-	-25.775	-
Overige personeelskosten	129.947	202.713	192.165	220.185
Extern personeel	706.531	585.750	835.076	489.500
Personeelskosten	5.011.836	5.659.172	5.533.700	5.696.552

waren lager dan begroot als gevolg van openstaande vacatures (zie ook formatie- en bezettingsoverzicht). Ten opzichte van 2008 stegen de personele lasten met 10 procent. Oorzaken zijn onder meer: de extra inzet van extern personeel voor projecten en voor het nieuwe straatwervings-team, gestegen salarislasten, een verbeterde pensioenregeling en een toevoeging aan de **voorziening** voor personele kosten.

In 2009 scherpten we het onderscheid tussen extern personeel (onder personeelslasten) en uitbesteed werk aan. Hierdoor verschillen de personeelslasten over 2008 in bovenstaand overzicht met de personeelslasten zoals we die presenteerden in het jaarverslag 2008. Het verschil van € 141.553 betreft extern personeel voor de unit databasebeheer.

Salarisschalen 2009

Hieronder staan de bruto maandsalarissen in 2009 op een rij. Ze zijn ingedeeld naar salarisschaal en gaan uit van een aanstelling voor 40 uur per week. Achter elke schaal staan een minimum- en een maximumsalaris (afhankelijk van de werkervaring) en een aantal voorbeeldfuncties. Daarnaast ontvangt iedereen 8,33 procent vakantiegeld; dat is evenveel als een maandsalaris.

Schaal II	Schaal III	Schaal IV	Schaal V
€ 1.413 – 2.194	€ 1.557 – 2.516	€ 1.804 – 2.802	€ 1.990 – 3.338
receptionist, medewerker repro	afdelingsassistent, medewerker service desk	medewerker educatie, facilitair beheerder	actieleider, communicatiemedewerker, fondsenwerver
Schaal VI	Schaal VII	Schaal VIII	
€ 2.302 – 3.867	€ 2.797 – 4.510	€ 3.715 – 5.317	
campaigner, coördinator (van een aantal units)	coördinator (van andere units)	afdelingshoofd	

Formatie- en bezettingsoverzicht

In onderstaand overzicht is het aantal medewerkers weergegeven per afdeling en unit, omgerekend in volledige arbeidsplaatsen. Daarnaast staan de bijbehorende kosten. Het organisatieschema van

Greenpeace Nederland staat [op pagina 84](#). De begroting van de personeelskosten is gebaseerd op de formatie zoals het bestuur die heeft vastgesteld. De realisatie van aantallen fte's was in 2009 lager omdat de pilot voor donateurswerving op straat voor-

al met extern personeel is uitgevoerd. Het vervolg van deze pilot wordt in 2010 dan ook voornamelijk begroot met extern personeel (zonder fte). Onder 'Realisatie' staat de gemiddelde bezetting in een jaar.

Personeelsoverzicht

alle bedragen x 1.000 euro

Unit / afdeling	2008 Realisatie*		2009 Begroting		2009 Realisatie*		2010 Begroting	
	fte	kosten	fte	kosten	fte	kosten	fte	kosten
Directie en staf	3,22	359	3,40	345	3,23	318	3,40	347
Databasemanagement	1,90	254	3,00	340	2,43	317	3,00	234
Behoud en upgrade	-	-	2,40	131	3,26	176	2,90	161
Werving	5,48	329	8,33	384	2,97	317	3,50	389
Service desk	4,40	201	4,50	199	4,06	227	4,50	209
Coördin. fondsenw. en relatiebeheer	1,60	119	1,80	139	1,60	153	1,60	172
Fondsenwerving en relatiebeheer	13,38	904	20,03	1.194	14,31	1.190	15,50	1.164
Oceanen en giftige stoffen	4,71	236	4,30	244	4,27	238	4,30	240
Bossen en genetische manipulatie	5,63	223	4,70	227	5,12	250	4,70	253
Klimaat en energie	4,96	255	5,80	302	5,48	295	5,80	308
Coördinatie campagnes	4,75	281	5,10	278	4,31	261	5,10	293
Campagnes	20,05	995	19,90	1.052	19,19	1.045	19,90	1.095
Communicatie	3,40	168	3,30	183	3,23	197	3,30	192
Nieuwe media	2,53	252	2,70	145	2,60	240	3,10	173
Pers	3,15	305	4,25	236	4,55	287	4,25	258
Redactie en beeld	4,14	238	4,45	232	3,28	304	4,20	235
Coördinatie pers en communicatie	1,81	158	1,60	117	1,30	143	1,60	114
Pers en communicatie	15,03	1.121	16,30	913	14,96	1.171	16,45	972

alle bedragen x 1.000 euro

Unit / afdeling	2008 Realisatie*		2009 Begroting		2009 Realisatie*		2010 Begroting	
	fte	kosten	fte	kosten	fte	kosten	fte	kosten
Actie	5,27	303	5,80	307	5,53	304	5,80	347
Educatie	3,65	171	3,40	179	3,43	170	3,40	176
Vrijwilligers	5,37	243	5,17	261	4,91	229	4,90	258
Coördinatie EVA	2,33	123	2,40	129	2,20	123	2,40	136
Educatie, Vrijwilligers en Actie	16,62	841	16,77	877	16,07	825	16,50	917
Facilitair en ICT	6,16	318	6,80	351	6,28	355	6,80	374
Financiën	4,04	192	3,60	189	3,23	164	3,60	194
Personeel en organisatie	2,30	146	2,85	159	2,60	160	2,60	156
Coördinatie bedrijfsvoering	1,55	107	1,60	119	1,55	111	1,60	121
Bedrijfsvoering	14,05	763	14,85	817	13,65	790	14,60	845
Flexibiliteit/onvoorzien	-	29	2,18	462		195	2,00	358
Greenpeace Nederland	82,35	5.012	93,43	5.659	81,42	5.534	88,35	5.697

* De realisatie is de gemiddelde bezetting per unit in 2008 / 2009

Kostenverdeelstaat

In de kostenverdeelstaat worden de directe en de indirecte kosten toegewezen aan de internationale of de nationale campagnes, aan educatie en voorlichting, aan de werving van baten of aan de post 'Beheer en administratie'. Conform bijlage III van Richtlijn 650 hebben we onze kosten gegroepeerd in negen clusters.

Kostenverdeelstaat conform Bijlage III Richtlijn 650

Omschrijving	Internat. campagnes	Nationale campagnes	Educatie en voorlichting	Werving baten	Beheer en administratie	2009 Realisatie	2008 Realisatie	2009 Begroting	2010 Begroting
1 Subsidies en bijdragen	-	151.821	-	-	-	151.821	105.339	-	-
2 Afdrachten	8.889.594	-	-	-	-	8.889.594	7.730.634	10.771.000	9.545.160
3 Aankopen en verwervingen	-	273.440	159.638	17.391	89	450.559	374.344	156.000	172.500
4 Uitbesteed werk	-	1.628.065	1.193.655	2.137.344	218.129	5.177.192	5.521.172	6.915.900	6.647.700
5 Publiciteit en communicatie	-	138.893	991.590	655.504	4.596	1.790.583	2.186.143	1.642.840	1.778.500
6 Personeelskosten	-	1.862.166	2.284.724	666.019	720.791	5.533.700	5.011.836	5.659.172	5.696.552
7 Huisvestingskosten	-	357.023	376.283	87.085	112.034	932.424	912.776	901.500	944.200
8 Kantoor en algemene kosten	-	134.795	146.721	29.097	37.165	347.777	330.152	417.400	372.000
9 Afschrijving en rente	-	123.829	127.576	27.196	36.929	315.529	317.837	373.600	315.227
Totaal	8.889.594	4.670.031	5.280.185	3.619.636	1.129.733	23.589.180	22.490.233	26.837.412	25.471.839

Kostenverdeelstaat (vervolg)

Afwijkend van vorig jaar zijn de kosten voor internationale campagnes volledig ondergebracht bij afdrachten. De post 'Subsidies en bijdragen' reserveren wij vanaf 2009 volledig voor bijdragen aan niet-Greenpeace-organisaties. De presentatie van de cijfers 2008 zijn op deze nieuwe verdeling aangepast. In 2009 droegen wij voor ongeveer € 152.000 bij aan een zevental organisaties: Species Survival Network, The Antarctic and Southern Ocean Coalition, Studium Generale TU Delft, A SEED Europe, NGO Platform on Shipbreaking, Stichting Kopenhagen Coalitie (*Beat The Heat Now!*) en Groene II.

De indirecte kosten zijn kosten voor personeelszaken (inclusief de ondernemingsraad), huisvesting, ICT en facilitaire zaken. De verdeling van deze indirecte kosten gebeurt op basis van het aantal medewerkers dat direct werkt voor de nationale campagnes, voor educatie en voorlichting, voor de werving van baten, en voor beheer en administratie.

© GP/PARSONS

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is een overzicht van de geldmiddelen die in het afgelopen jaar beschikbaar zijn gekomen én van het gebruik dat we hebben gemaakt van deze geldmiddelen. Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Ter vergelijking nemen we ook het kasstroomoverzicht voor 2008 op.

In 2009 was er een negatieve kasstroom uit operationele activiteiten van bijna € 1 miljoen. Daarnaast zetten we € 0,1 miljoen in voor de financiering van investeringen. Uit de financiële activa kwam € 2,5 miljoen vrij door de vrijval van een langlopend deposito. Onze effectenportefeuille steeg € 0,7 miljoen in waarde door koersstijging, dividend en renteopbrengsten.

Kasstroomoverzicht

Omschrijving	2008	2009
Resultaat	1.093.767	-896.351
<i>Aanpassing voor</i>		
Afschrijvingen materiële vaste activa	317.837	315.529
Mutatie in vorderingen	-257.247	155.283
Mutatie in kortlopende schulden	-282.727	-678.402
Mutatie in voorzieningen	109.515	140.250
Kasstroom uit operationele activiteiten (A)	981.146	-963.691
Investeringen in materiële vaste activa	-222.022	-105.616
Kasstroom uit investeringsactiviteiten (B)	-222.022	-105.616
Mutaties in langlopende deposito's	-40.000	2.458.400
Mutaties in effecten	116.885	-697.139
Kasstroom uit financieringsactiviteiten (C)	76.885	1.761.261
Mutatie liquide middelen (A + B + C)	836.009	691.954
Liquide middelen per 1 januari	8.941.579	9.777.588
Liquide middelen per 31 december	9.777.588	10.469.542
Mutatie liquide middelen	836.009	691.954

Balans

De balans geeft de financiële positie van Greenpeace Nederland weer per 31 december 2009, na de bestemming van het resultaat. Ter vergelijking zijn ook de cijfers per 31 december 2008 opgenomen.

In totaal daalde de waarde van de activa met bijna € 1,5 miljoen. Dit is een daling van 5,3 procent. De belangrijkste oorzaken van deze daling zijn: de uitgaven uit een bestemmingsfonds en het voldoen van een openstaande schuld aan Greenpeace International.

Balans Greenpeace Nederland

	Activa	31 december 2008	31 december 2009
A	Materiële vaste activa	1.041.602	831.688
B	Financiële vaste activa	6.140.160	3.681.761
	<i>Totaal vaste activa</i>	<i>7.181.762</i>	<i>4.513.449</i>
C	Vorderingen	3.008.234	2.852.951
D	Effecten	8.235.176	8.932.315
E	Liquide middelen	9.777.588	10.469.542
	Activa totaal	28.202.761	26.768.258

	Passiva	31 december 2008	31 december 2009
F	Reserves en fondsen		
F1	Reserves	19.606.766	19.710.415
F2	Fondsen	1.000.000	-
	<i>Totaal reserves en fondsen</i>	<i>20.606.766</i>	<i>19.710.415</i>
G	Vorzieningen	198.373	338.622
H	Kortlopende schulden	7.397.622	6.719.221
	Passiva totaal	28.202.761	26.768.258

Samenstelling beschikbaar vermogen

Eind 2009 was de samenstelling van ons beschikbare vermogen als volgt:

Totaal beschikbaar vermogen Greenpeace Nederland

	Activa	31 december 2008		31 december 2009	
		€	%	€	%
	Obligaties	7.260.263	30%	7.489.066	32%
	Aandelen	765.342	3%	1.411.115	6%
	Liquiditeiten (vast)	209.571	1%	32.134	0%
D	Totaal effecten	8.235.176	34%	8.932.315	39%
B1	Langlopende deposito's	6.140.160	25%	3.681.761	16%
	Kortlopende deposito's	2.500.000	10%	-	0%
	Spaarrekeningen	5.946.988	25%	9.538.340	41%
	Rekeningen-courant	1.326.067	5%	925.809	4%
	Kas	4.532	0%	5.394	0%
E	Totaal liquide middelen	9.777.588	40%	10.469.542	45%
	Totaal beschikbaar vermogen	24.152.925	100%	23.083.618	100%

Het totaal beschikbare vermogen is een optelling van alle financiële middelen waarover Greenpeace Nederland eind 2009 kon beschikken. Als gevolg van enkele grote investeringen daalde ons vermogen ten opzichte van eind 2008 met ongeveer € 1 miljoen.

‘Liquiditeiten (vast)’ zijn onderdeel van de effectenrekening bij ASN, net als de obligaties en een deel van de aandelen: [zie D effecten](#). De langlopende deposito's vallen onder [B financiële vaste activa](#) en de kortlopende deposito's, spaarrekeningen, rekeningen-courant en kas vallen onder [E liquide middelen](#).

A Materiële vaste activa

De materiële vaste activa verdelen we naar activa ten behoeve van de bedrijfsvoering en activa ten behoeve van de doelstelling. Het overzicht geeft inzicht in de aanschaf (investeringen) en de afschrijvingen in 2009. In de laatste kolom geven we de afschrijvingstermijn in jaren.

A Materiële vaste activa

		Boekwaarde 31-12-2008	Desinvesteringen 2009	Investeringen 2009	Afschrijvingen 2009	Boekwaarde 31-12-2009	Afschrijvings- termijnen
A1	<i>Materiële vaste activa t.b.v. bedrijfsvoering</i>						
A11	Verbouwing	558.179	-	2.975	101.291	459.863	10 jaar
A12	Inventaris	96.084	-	21.325	38.323	79.086	5 jaar
A13	Computerhardware	196.433	-	51.164	129.174	118.423	3 jaar
A14	Computersoftware	49.506	-	20.084	26.206	43.384	3 jaar
	<i>Totaal</i>	<i>900.203</i>	<i>-</i>	<i>95.548</i>	<i>294.994</i>	<i>700.756</i>	
A2	<i>Materiële vaste activa t.b.v. doelstelling</i>						
A21	Campagnes	-1	-	-	-1	-	2 jaar
A22	Schepen	141.400	-	10.068	20.536	130.932	10 jaar
	<i>Totaal</i>	<i>141.399</i>	<i>-</i>	<i>10.068</i>	<i>20.535</i>	<i>130.932</i>	
	Totaal materiële vaste activa	1.041.602	-	105.616	315.529	831.688	

A Materiële vaste activa (vervolg)

De totale waarde van de materiële activa daalde in 2009. Het totaal aan afschrijvingen was namelijk hoger dan de investeringen. De investeringen waren fors lager dan begroot (€ 424.000). Dit komt doordat we enkele investeringen schraptten en twee investeringen vooruitschoven naar 2010 (€ 150.000). In 2009 verkochten we geen materiële vaste activa. Eind 2009 had Greenpeace Nederland twee schepen in haar bezit: het actieschip de *Argus* en het educatieschip de *Sirius*. In 2009 hebben we zonnepanelen geïnstalleerd op de *Argus*.

Inclusief de vooruitgeschoven investeringen uit 2009 verwachten we in 2010 voor ongeveer € 376.000 te investeren in materiële vaste activa. Dit zijn investeringen in een milieuvriendelijkere vrachtwagen en de vervanging van computerapparatuur.

A Specificatie boekwaarde vaste activa

		Aanschafwaarde eind 2008	Cumulatieve afschrijvingen eind 2008	Aanschafwaarde eind 2009	Cumulatieve afschrijvingen eind 2009
A1	<i>Materiële vaste activa t.b.v. bedrijfsvoering</i>				
A11	Verbouwing	1.010.366	452.187	1.013.341	553.478
A12	Inventaris	750.721	654.637	772.046	692.960
A13	Computerhardware	642.577	446.144	671.124	552.701
A14	Computersoftware	750.411	700.905	770.495	727.111
	<i>Totaal</i>	<i>3.154.075</i>	<i>2.253.872</i>	<i>3.227.006</i>	<i>2.526.249</i>
A2	<i>Materiële vaste activa t.b.v. doelstelling</i>				
A21	Campagnes	23.381	23.382	23.381	23.381
A22	Schepen	202.000	60.600	212.068	81.136
	<i>Totaal</i>	<i>225.381</i>	<i>83.982</i>	<i>235.449</i>	<i>104.517</i>
	Totaal materiële vaste activa	3.379.456	2.337.854	3.462.455	2.630.766

In 2009 is voor een bedrag van € 22.617 aan activa buiten gebruik gesteld. Deze activa waren volledig afgeschreven. De boekwaarde van de activa eind 2009 bedroeg € 831.688: het verschil tussen de aanschafwaarde van € 3,46 miljoen en de afschrijvingen van € 2,63 miljoen.

B Financiële vaste activa

Het vermogensbeleid van Greenpeace Nederland is gericht op instandhouding van de hoofdsom, waarbij we het vermogen duurzaam en risicomijdend beleggen. Een deel van onze reserves hebben we vastgelegd in langlopende deposito's. Dit zijn deposito's die een looptijd hebben van langer dan één jaar. Zoals verderop staat in de grondslagen moeten deze langlopende deposito's worden verantwoord als 'financiële vaste activa'.

In 2009 viel een van onze langlopende deposito's vrij. Vanwege de onaantrekkelijke rentestanden brachten we dit bedrag niet opnieuw in deposito. Al onze deposito's met een looptijd van langer dan één jaar waren eind 2009 ondergebracht bij de ASN Bank.

B Financiële vaste activa

		Looptijd	Nominale waarde per 31 december 2008	Nominale waarde per 31 december 2009
B1	<i>Langlopende deposito's</i>			
	ASN-deposito 2009	2 jaar	2.500.000	-
	ASN-deposito 2010	3 jaar	1.040.000	1.081.600
	ASN-deposito 2012	5 jaar	2.495.791	2.495.791
	ASN-deposito 2015	10 jaar	104.369	104.369
	Totaal financiële vaste activa		6.140.160	3.681.761

B Verloop financiële vaste activa

	Nominale waarde
Stand 1 januari 2009	6.140.160
Renteopbrengsten	41.600
Desinvesteringen	-2.500.000
Investeringen	-
Stand 31 december 2009	3.681.761

C Vorderingen

De gelden die wij op korte termijn nog zullen ontvangen, nemen we op de balans op onder 'Vorderingen'. De vorderingenpositie daalde in 2009 met 5 procent ten opzichte van 2008. Mensen kunnen (een deel van) een erfenis of een legaat doneren aan Greenpeace Nederland. Overlijdt iemand die voor zo'n nalatenschap heeft gekozen, dan wordt Greenpeace via de notaris op de hoogte gesteld van de omvang van de nalatenschap en de verwachte termijn van afhandeling. Op basis van deze informatie waarderen we de nalatenschappen op de balans als vordering. Eind 2009 waren deze verwachte nalatenschappen circa € 0,3 miljoen lager dan begin 2009. De overige vorderingen en overlopende activa hebben voornamelijk betrekking op de vooruitbetaalde huur voor 2010, de nog te ontvangen rente en waarborgsommen.

C Vorderingen

		31 december 2008	31 december 2009
C1	Debiteuren nalatenschappen	2.370.245	2.044.783
C2	Overige debiteuren	9.376	23.695
C3	Vorderingen op Greenpeace International	-	1.363
C4	Vorderingen op overige Greenpeace-kantoren	-	6.452
C5	Overige vorderingen en overlopende activa	628.613	776.633
	Totaal vorderingen	3.008.234	2.852.926

D Effecten

Op de balans staan de beleggingen in aandelen(fondsen) en obligaties onder 'effecten'. Een groot deel van onze continuïteitsreserve hebben we ondergebracht bij een extern vermogensbeheerder (de ASN Bank). Net als bij de langlopende deposito's belegt de ASN Bank onze gelden op een duurzame en risicomijdende wijze, die voldoet aan de strenge criteria die zijn vastgelegd in ons financieel statuut. Meer informatie over ons [vermogensbeleid](#) staat op pagina 107.

Sinds 2007 heeft Greenpeace Nederland € 8 miljoen ondergebracht bij ASN Vermogensbeheer. Deze vermogensbeheerder belegt de gelden conform onze voorwaarden in een optimale mix van aandelen, obligaties en contanten. Om het risico te beperken en toch op langere termijn een optimaal rendement te behalen, is het percentage aandelen ongeveer 15.

D Effecten

		Marktwaarde per 31 december 2008	Marktwaarde per 31 december 2009	Aanschaf- waarde
D1	Aandelen			
	Triodos Groenfondsen	121.068	121.485	101.820
	Royal Dutch Shell	750	845	1.722
	Unilever	17	22	21
	<i>Totaal</i>	<i>121.836</i>	<i>122.351</i>	<i>103.563</i>
D2	Effectenrekeningen			
	Aandelen in ASN-portefeuille	643.506	1.288.764	-
	Obligaties in ASN-portefeuille	7.260.263	7.489.066	-
	Liquiditeiten in ASN-portefeuille	209.571	32.134	8.000.000
	<i>Totaal</i>	<i>8.113.341</i>	<i>8.809.964</i>	<i>8.000.000</i>
	Totaal effecten	8.235.176	8.932.315	8.103.563

D Effecten (vervolg)

De waarde van deze effectenrekening was eind 2009 gestegen met ongeveer 8,5 procent ten opzichte van de waarde eind 2008. Deze koersstijging is inclusief uitgekeerde interest, dividend, couponrenten en gerealiseerde en ongerealiseerde koerswinsten (zie de staat van baten en lasten: A4 'Baten uit beleggingen').

In het kader van ons duurzaam beleggingsbeleid hebben wij aandelen in het Triodos Groenfonds. Het Triodos Groenfonds belegt in groene projecten die de ontwikkeling en het behoud van natuur, milieu en bos bevorderen.

Verloop effecten

	Nominale waarde
Stand per 1 januari 2009	8.235.176
Investerings	-
Dividend, rente, interest minus kosten	296.232
Desinvesteringen	-
(On)gerealiseerde winsten / verliezen	400.907
Stand per 31 december 2009	8.932.315

In het kader van haar doelstellingen heeft Greenpeace Nederland ook aandelen Shell en Unilever in bezit. Zo kunnen we aanwezig zijn op de algemene aandeelhoudersvergaderingen om daar het milieubeleid van deze ondernemingen aan de orde te stellen.

Alle aangehouden effecten zijn toegelaten tot de handel op de beurs, met uitzondering van het deel van de ASN-effectenrekening dat wordt aangehouden in liquide middelen.

E Liquide middelen

Om te kunnen voldoen aan onze betalingsverplichtingen op korte termijn moeten we middelen direct beschikbaar hebben. Deze middelen verantwoorden we op de balans onder 'Liquide middelen'. Hieronder vallen ook alle spaartegoeden en deposito's met een looptijd korter dan één jaar.

Ons kasbeleid is erop gericht om onze middelen tegen een optimaal rendement onder te brengen bij banken die een consequent duurzaam en maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid volgen. Voor de verschillende betalingsdoelinden houden wij rekeningen-courant aan bij Triodos Bank, Rabobank en ING (giro 44). Het saldo op deze rekeningen-courant willen wij tot een noodzakelijk minimum beperken.

E Liquide middelen

		31 december 2008	31 december 2009
E1	Saldi op spaarrekeningen	5.946.988	9.538.340
E2	Saldi op kortlopende deposito's	2.500.000	-
E3	Saldi op rekeningen-courant	1.326.067	925.809
E4	Saldi in kas	4.532	5.394
	Totaal liquide middelen	9.777.588	10.469.542

Onze spaartegoeden en kortlopende deposito's hebben wij, evenals de effecten en langlopende deposito's, sinds 2008 volledig duurzaam ondergebracht bij de ASN Bank en Triodos Bank. Net als bij de langlopende deposito's waren de rentestanden voor kortlopende deposito's in 2009 niet interessant. Daarom brachten we onze gelden voornamelijk onder op onze duurzame spaarrekeningen.

F Reserves en fondsen

Op onze balans maken we onderscheid tussen reserves en fondsen. Deze systematiek lichten we toe in onze grondslagen.

Na bestemming aan de reserves wordt het exploitatieresultaat eind 2009 toegevoegd aan de continuïteitsreserve. Per saldo dalen de reserves en fondsen ten opzichte van 2008.

Het bedrag van € 1 miljoen dat Greenpeace Nederland in 2008 van de Nationale Postcode Loterij ontving voor de *Rainbow Warrior III* is opgenomen in een bestemmingsfonds. In 2009 is dit project gestart en is het geld uit dit fonds onttrokken en aan Greenpeace International overgedragen voor de uitvoering.

De continuïteitsreserve steeg ten opzichte van eind 2008 met ruim 6 procent tot € 10,5 miljoen. Per 31 december 2009

bedroeg de continuïteitsreserve 0,95 keer de kosten van de werkorganisatie (op basis van de begroting voor 2010), tegen 0,88 keer in 2008. Dit past ruimschoots binnen de **gestelde normen**.

Jaarlijks stelt het bestuur de onttrekkingen en toevoegingen aan bestemmingsreserves vast. Hieronder en op de volgende pagina's gaan we hier verder op in.

(I) Internationale bijdrage aan nieuw Greenpeace-kantoor in Afrika

In 2006 en 2007 vormde het bestuur een reserve voor een bijdrage aan het nieuwe Greenpeace-kantoor in Afrika. Een deel van de geplande bijdrage betaalden we in 2008 en 2009 – dit brachten we ten laste van de bestemmingsreserve. De rest van deze reserve zullen we waarschijnlijk in 2010 besteden.

F Reserves en fondsen

		Eindstand 31 dec. 2008	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindstand 31 dec. 2009
F1	<i>Reserves</i>				
F11	Continuïteitsreserve	9.939.732	-	639.556	10.579.288
F12	Bestemmingsreserves	9.667.034	1.699.907	1.164.000	9.131.127
	<i>Totaal reserves</i>	<i>19.606.766</i>	<i>1.699.907</i>	<i>1.803.531</i>	<i>19.710.390</i>
F2	<i>Fondsen</i>	<i>1.000.000</i>	<i>1.000.000</i>	-	-
	Totaal reserves en fondsen	20.606.766	2.699.907	1.803.556	19.710.415

(2) Internationale bijdrage nieuw schip

In 2006 besloot het bestuur € 2.919.000 te reserveren als bijdrage van Greenpeace Nederland aan de ontwikkeling van de *Rainbow Warrior III*. In 2009 is de bouw gestart en hebben wij uit deze reserve € 260.261 bijgedragen aan dit nieuwe schip. Het restant wordt waarschijnlijk besteed in 2010 en 2011.

(3) GPN 30 jaar

Begin 2009 bestond Greenpeace Nederland 30 jaar. Dat vierden we begin maart met een groot evenement in Amsterdam. Om dit te bekostigen had het bestuur in 2007 en 2008 een bestemmingsreserve ingesteld van € 135.000. Die reserve is in 2009 volledig ingezet.

(4) IT-infrastructuur Greenpeace International

Het bestuur besloot in 2009 € 664.000 te reserveren voor een gezamenlijk IT-project van een groot aantal Greenpeace-kantoren. Eind 2009 werd duidelijk dat dit project in de geplande vorm niet door zou gaan. Het bestuur van Greenpeace Nederland heeft besloten de toegezegde bijdrage in te trekken en dit geld te reserveren voor andere, nog te bepalen internationale projecten (zie hieronder).

(5) Internationale projecten

Eind 2009 reserveerde Greenpeace Nederland € 1.164.000 voor nog nader te bepalen internationale projecten in 2010 en 2011. Dit is inclusief het bedrag dat vrijviel uit de hierboven genoemde bestemmingsreserve voor IT-infrastructuur.

F12 Bestemmingsreserves

		Eindstand 31 dec. 2008	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindstand 31 dec. 2009
1	Internationale bijdrage aan nieuw Greenpeace-kantoor in Afrika	829.000	437.000	-	392.000
2	Internationale bijdrage nieuw schip	2.919.000	260.261	-	2.658.739
3	GPN 30 jaar	105.432	105.432	-	-
4	IT-infrastructuur Greenpeace International	664.000	664.000	-	-
5	Internationale projecten	-	-	1.164.000	1.164.000
6	Internationale campagnes	4.108.000	23.300	-	4.084.700
7	Financiering activa bedrijfsvoering	900.203	199.447	-	700.756
8	Financiering activa doelstelling	141.399	10.466	-	130.932
	Totaal bestemmingsreserves	9.667.034	1.699.907	1.164.000	9.131.127

(6) Internationale campagnes

Onze bijdrage aan internationale campagnes in 2011 is deels gebaseerd op de baten die we in 2009 realiseerden. Anticiperend op deze verwachte kosten in 2011 besloot het bestuur in 2009 deze bestemmingsreserve te verlagen.

(7 & 8) Bestemmingsreserve financiering activa

Greenpeace Nederland houdt een reserve aan voor de financiering van activa. De hoogte van deze reserve wordt bepaald door de waarde van de materiële vaste activa op de balansdatum. Op 31 december 2009 was de waarde van de materiële activa, en daarmee deze reserve, € 831.688 (2008: € 1.041.602). Hiermee daalde de reserve ten opzichte van 2008 en kon circa € 210.000 vrijvallen ten gunste van de continuïteitsreserve.

G Voorzieningen

Voorzieningen worden getroffen voor verplichtingen waarvan we de omvang op betrouwbare wijze kunnen schatten.

Juridische claims

Eind 2008 stonden twee claims open. In 2009 zijn hier geen nieuwe claims aan toegevoegd. Het totaal van de voorziening was gelijk aan het risico dat wij inschatten voor beide claims.

Personele kosten

In 2009 is – naast de verplichting die Greenpeace Nederland nog had in verband met de reorganisatie in 2006 – een extra dotatie gedaan voor verwachte extra personele kosten in 2010.

G Voorzieningen

		Eindstand 31 dec. 2008	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindstand 31 dec. 2009
G1	Juridische claims	175.869	-	-	175.869
G2	Personele kosten	22.503	1.500	141.750	162.753
	Totaal voorzieningen	198.373	1.500	141.750	338.622

H Kortlopende schulden

Onder de kortlopende schulden verantwoord worden we ook de vooruit ontvangen donaties voor het volgende boekjaar.

Kortlopende schulden hebben een looptijd van minder dan één jaar.

Greenpeace Nederland ontvangt de jaardonaties van donateurs voor een groot deel al in december, hoewel ze zijn bedoeld voor onze activiteiten in het komende jaar. Administratief boeken we deze donaties als baten in het volgende boekjaar en daarom namen we ze in 2009 op als schuld op de balans.

De kortlopende schulden aan de Belastingdienst betreffen de nog af te dragen loonheffingen, sociale premies en btw. Bij de post 'Crediteuren' staan de leveranciers aan wie wij op de balansdatum nog geld verschuldigd zijn. Conform ons financiële beleid worden facturen binnen vier weken na factuurdatum betaald.

H Kortlopende schulden

		31 december 2008	31 december 2009
H1	Vooruit ontvangen donaties	5.271.670	5.255.746
H2	Schulden aan Belastingdienst	124.159	137.732
H3	Crediteuren	886.914	707.223
H4	Schulden aan Greenpeace International	541.792	-
H5	Schulden aan overige Greenpeace-kantoren	56.103	4.463
H6	Overige schulden en overlopende passiva	516.985	614.057
	Totaal kortlopende schulden	7.397.622	6.719.221

Eind 2009 waren vrijwel alle onderlinge verrekeningen tussen Greenpeace-kantoren voldaan. Hiermee daalde het saldo van de kortlopende schulden ten opzichte van 2008.

Eind 2009 waren de overige schulden en overlopende passiva circa 19 procent hoger dan eind 2008. Dit kwam vooral doordat Greenpeace Nederland begin 2010 een hoger aantal facturen voor 2009 ontving.

H6 Overige schulden & overlopende passiva

	31 dec. 2008	31 dec. 2009
Nog te betalen vakantiegeld en -dagen	344.902	353.418
Nog te ontvangen facturen	139.270	236.841
Vooruit ontvangen bedragen	32.813	23.798
Totaal overige schulden en overlopende passiva	516.985	614.057

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Op basis van eerder afgesloten contracten en afspraken kunnen situaties ontstaan waarbij wij een verplichting zijn aangegaan die (nog) niet uit de administratie te herleiden is. Diezelfde situatie kan ontstaan wanneer wij de ontvangende partij zijn, en er dus sprake is van rechten.

Huurverplichtingen

De huurverplichtingen die wij jaarlijks hebben, bedroegen eind 2009 € 798.000 (eind 2008: € 759.000). De huurverplichting voor het kantoor loopt tot en met 2013. De huurverplichting voor onze loods loopt tot en met 30 april 2011. De opzegtermijn voor beide huurovereenkomsten bedraagt twaalf maanden.

Leaseverplichtingen

In 2009 sloten we een nieuw contract af met onze printerleverancier. De leaseverplichtingen betreffen een print- en een kopieercontract, en bedroegen € 32.000 (eind 2008: € 123.000).

Overige aangegane verplichtingen

Eind december 2009 had Greenpeace Nederland voor een bedrag van € 202.000 aan verplichtingen met leveranciers ontstaan (eind 2008: € 72.000).

Vruchtgebruik nalatenschappen

Nalatenschappen waarop een vruchtgebruik rust, worden pas geteld als baten in het jaar waarin dat vruchtgebruik eindigt. Uit hoofde hiervan had Greenpeace Nederland eind 2009 een uitgesteld recht van € 433.000 (2008: € 335.000). Hiernaast

hebben wij voor een bedrag van € 180.000 een uitgesteld recht op een nalatenschap die grotendeels bestaat uit effecten. Vanwege de complexiteit en de onzekerheid over de uitkering hiervan wordt deze nalatenschap hier apart vermeld.

Btw-naheffing 2004-2008

Eind 2009 ontstond meer duidelijkheid over een mogelijke naheffing van verlegde btw over buitenlandse facturen. Het boekenonderzoek liep eind 2009 nog. Op basis van de ontvangen buitenlandse facturen in de periode 2004-2008 schatten wij het mogelijke risico in op circa € 22.500.

Bankgaranties

Ten behoeve van derden gaf Greenpeace Nederland bankgaranties af voor ongeveer € 169.000 (2008: € 169.000). Deze bankgaranties zijn als liquide middelen opgenomen op onze balans.

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Daarbij is de nieuwe Richtlijn Fondsenwervende Instellingen gevolgd. De jaarrekening is opgesteld in euro's. De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van 2008.

Algemene waardering activa en passiva

De waarde van de meeste activa en passiva is gebaseerd op de prijs die is betaald om deze activa en passiva te verkrijgen

of te vervaardigen (de waarderingsgrondslag). Waar we daarvan afwijken in dit verslag, staat er een specifieke waarderingsgrondslag bij.

Materiële vaste activa

De waarde van de 'materiële vaste activa' is gebaseerd op de prijs die is betaald voor het verkrijgen of vervaardigen van die activa. De afschrijvingen worden daarvan afgetrokken. Hoe hoog die afschrijvingen zijn, wordt bepaald door de aanschafwaarde en de geschatte economische levensduur. Als in een bepaald jaar onderhoud wordt gepleegd aan een actief, waardoor de marktwaarde daarvan wordt verhoogd, waarderen wij die meerwaarde als een investering in materiële vaste activa.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Op elke balansdatum beoordeelt Greenpeace Nederland of er aanwijzingen zijn dat de vaste activa onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering. Dat is het geval als de boekwaarde van een actief hoger is dan de opbrengstwaarde. Als dat zo is, krijgt het actief de opbrengstwaarde. Een verlies door zo'n bijzondere waardevermindering verwerken we direct als een last in de staat van baten en lasten.

Effecten

Onder effecten verstaan we beleggingen in aandelen(fondsen) en obligaties. De waarde van beleggingen in aandelenfondsen en obligaties wordt bepaald door de marktwaarde. Die marktwaarde kan verschillen van de aanschafwaarde. Koerswinsten en -verliezen worden opgenomen in de staat van baten en lasten.

Financiële vaste activa

Hieronder verantwoord worden wij onze langlopende deposito's. Dat zijn deposito's met een looptijd langer dan één jaar. De waarde van deposito's is gebaseerd op hun nominale waarde.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden.

Dividenden

Dividenden van effecten die we ontvangen, worden verantwoord zodra ze op de bankrekening van Greenpeace Nederland zijn bijgeschreven.

Vorderingen

Dit zijn nog te vorderen bedragen op debiteuren die voortkomen uit normale bedrijfsactiviteiten. Vorderingen worden opgenomen tegen de reële waarde van de

tegenprestatie, gewoonlijk de nominale waarde. Onder 'vorderingen' staan ook de toegezegde nalatenschappen waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Als dat noodzakelijk is, verminderen we vorderingen met een voorziening voor oninbaarheid.

Reserves en fondsen

Het bestuur van Greenpeace Nederland geeft door de benoeming van reserves aan hoe het de middelen wil gebruiken die tot zijn beschikking staan. Richtlijn 650 onderscheidt de volgende reserves (tussen haakjes staat het aantal reserves van Greenpeace Nederland):

- continuïteitsreserve (1)
- bestemmingsreserves (8)
- herwaarderingsreserves (0)
- overige reserves (0)

Bij een bestemmingsfonds wordt de bestemming bepaald door derden. Greenpeace Nederland heeft in 2009 één bestemmings-

fonds, dat per 31 december 2009 is afgesloten. De uitgaven uit dit fonds zijn gedaan in overeenstemming met de bestemming die de schenker daaraan had gegeven. Schenker was de Nationale Postcode Loterij, die haar bijdrage bestemde voor de bouw van het schip *Rainbow Warrior III*.

Continuïteitsreserve

Greenpeace Nederland houdt een continuïteitsreserve aan voor:

- het waarborgen van de eigen continuïteit
- het risico op toekomstige juridische claims

Deze reserve voldoet aan de eis in de richtlijn 'Reserves Goede Doelen' van de VFI: de continuïteitsreserve mag niet hoger zijn dan maximaal 1,5 maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie.

Voorzieningen

Greenpeace Nederland vormt voorzieningen voor verplichtingen die in rechte afdwingbaar zijn en voor feitelijke verplichtingen

die op de balansdatum bestaan. Het gaat om verplichtingen waarvoor waarschijnlijk een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan we de omvang op betrouwbare wijze kunnen schatten. De waardering van de voorzieningen is gebaseerd op de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

Resultaatbepaling

Het resultaat is het verschil tussen de totale baten en de totale lasten. We verantwoorden de baten in het jaar waarin ze zijn gerealiseerd en de lasten zodra ze te voorzien zijn. Bestedingen waarvoor een bestemmingsreserve of bestemmingsfonds is gevormd, verantwoorden we als last in de staat van baten en lasten.

Donaties

Donaties worden in dit verslag meegeteld op het moment dat Greenpeace Nederland

ze ontvangt. Een belangrijke uitzondering hierop vormen de jaardonaties. Aan het eind van het jaar wordt aan donateurs gevraagd of ze hun donatie voor het volgende kalenderjaar willen voldoen. Greenpeace Nederland ontvangt een groot deel van die donaties al voor het eind van het lopende boekjaar. Omdat ze bedoeld zijn voor het volgende boekjaar, worden ze daaraan toegerekend. De vooruitbetaalde donaties worden als 'schuld' opgenomen op de balans.

Nalatenschappen en giften

Giften worden in dit verslag meegeteld op het moment dat Greenpeace Nederland de geldopbrengsten ontvangt. Nalatenschappen vallen onder het boekjaar waarin de omvang van een nalatenschap betrouwbaar kan worden vastgesteld. Maar voorschotten daarop – als voorlopige uitbetalingen – worden gerekend als baten in het boekjaar waarin Greenpeace Nederland ze ontvangt.

Nalatenschappen waarop vruchtgebruik rust, worden pas geteld als baten in het jaar waarin dat vruchtgebruik eindigt.

Royalty's

Royalty's worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Rentebaten en rentelasten

De rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt. Daarbij houden we rekening met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva.

Indeling baten

Onze indeling van de baten is conform Richtlijn 650 en bestaat uit vijf verschillende onderdelen. Onder 'Overige baten' worden door Greenpeace Nederland de baten verantwoord die niet onder een van de andere onderdelen kunnen worden opgenomen.

Vreemde valuta

Transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers die geldt op het moment van de transactie. Maar Vorderingen en schulden in vreemde valuta worden aan het eind van het boekjaar omgerekend tegen de koers die geldt op de balansdatum. De koersresultaten worden verantwoord in de staat van baten en lasten, onder 'Beheer en administratie'.

Lasten

Lasten worden onderverdeeld in vier hoofdgroepen:

- B. Besteed aan doelstellingen
  - C. Kosten werving baten
  - D. Beheer en administratie
  - E. Flexibiliteit/onvoorzien
- (A is gereserveerd voor de baten)

Directe kosten

Greenpeace Nederland onderscheidt directe en indirecte kosten. Bij directe

kosten is de relatie tussen de geleverde prestatie en de behaalde doelstelling direct aanwijsbaar. De directe kosten rekenen we voor 100 procent toe aan de bijbehorende hoofdgroep. Conform de aanbeveling van de VFI rekenen we de kosten voor bestuur, directie, bedrijfsvoering en financiën voor 100 procent toe aan 'Beheer en administratie' (hoofdgroep D).

Indirecte kosten

Bij indirecte kosten is er geen directe relatie tussen de geleverde prestatie en de behaalde doelstelling. Voorbeelden van indirecte kosten zijn de kosten voor personeelszaken, huisvesting, ICT en facilitaire zaken. Deze indirecte kosten verdelen we over de verschillende hoofdgroepen op basis van een verdeelsleutel. Die verdeelsleutel is het gemiddelde aantal medewerkers dat gedurende het jaar is ingezet voor de activiteiten in een hoofdgroep. Daarbij gaan we in de begroting uit van de begrote

formatie en bij de realisatie van de werkelijke gemiddelde bezetting in het boekjaar. De exacte toerekening van de diverse kostensoorten aan de hoofdgroepen is terug te vinden in de [kostenverdeelstaat](#).

Personeelsbeloningen: pensioenen

De pensioenregeling is een toegezegde-bijdrageregeling. Hiervoor betaalt Greenpeace Nederland premies aan een verzekeringsmaatschappij. Behalve deze premiebetalingen zijn er geen verplichtingen uit hoofde van de pensioenregeling. We verantwoorden de premies als personeelskosten in de periode waarop ze betrekking hebben.

Gebeurtenissen na balansdatum

Na de balansdatum hebben zich geen gebeurtenissen voorgedaan met belangrijke financiële gevolgen voor Stichting Greenpeace Nederland.

Ondertekening

Amsterdam, 19 april 2010

Dien de Boer-Kruyt

Voorzitter

Ferdinand ter Heide

Penningmeester

Liesbeth van Tongeren

Directeur

Bijlagen

© GP/PERAWONGMETHA

Bijlage 1 Overige gegevens

Samenstelling directie

Greenpeace Nederland heeft één directeur, Liesbeth van Tongeren. Plaatsvervangend directeur is Geert Drieman, die tevens de internationale en juridische zaken behartigt.

Relevante nevenfuncties Liesbeth van Tongeren

- Bestuurslid European Unit van Greenpeace
- Bestuurslid Canonbury Villas LTD (beheert het pand van het Britse Greenpeace-kantoor)
- Bestuurslid Women on Top
- Lid van de Sociale Denktank Zeeburg

Het bestuur van Greenpeace Nederland oordeelt dat deze nevenfuncties niet leiden tot belangenconflicten met de functie van Liesbeth van Tongeren als directeur. De twee eerstgenoemde nevenfuncties dragen bij aan de internationale Greenpeace-organisatie. En de andere staan los van het directeurschap, maar zijn wel nuttig voor haar maatschappelijke netwerk.

Samenstelling bestuur

Per 31 december 2009 bestaat het bestuur van Greenpeace Nederland uit:

Greetje Lubbi, voorzitter en trustee

- Bestuurslid sinds 2004, voorzitter sinds 2006. Sinds juni 2005 trustee van Greenpeace Nederland in de algemene vergadering van Stichting Greenpeace Council ([zie hoofdstuk 5](#)). Treedt af op 1 januari 2010.
- Beroep: zelfstandig adviseur op het gebied van internationale vraagstukken.
- Relevante nevenfuncties: voorzitter Jubilee Nederland (tot 1 juli 2009); lid raad van commissarissen bij woningcorporatie De Alliantie (tot 1 juli 2009), woningcorporatie Vidomes en waterbedrijf Evides; voorzitter Nederlands Migratie Instituut; bestuurslid Vereniging van Toezichthouders in Woningcorporaties.

Dina Boonstra, vicevoorzitter

- Bestuurslid sinds 2005, vicevoorzitter sinds 23 juni 2008.
- Beroep: directeur/uitgever Noordhoff Uitgevers BV.
- Relevante nevenfuncties: lid raad van toezicht Tuberculosefonds (KNCV); bestuurslid Stichting Jetses.

Agnita Twigt, secretaris

- Bestuurslid en secretaris sinds 2004. Treedt af op 1 januari 2010.
- Beroep: zelfstandig organisatieadviseur.

Ferdinand ter Heide, penningmeester

- Bestuurslid en lid van de auditcommissie sinds 1 januari 2008, penningmeester sinds 23 juni 2008.
- Beroep: ondernemer.
- Relevante nevenfuncties: medeoprichter van Mastervolt, producent van systemen voor onder meer zonne-energie; medeoprichter van bedrijven voor duurzame energie en drinkwatervoorziening in zuidelijke landen.

Paul Bosch, bestuurslid

- Bestuurslid sinds 1 juli 2008.
- Beroep: advocaat, met als specialisatie arbeidsrecht en zeggenschapsverhoudingen (*corporate governance*).

René Jansen, bestuurslid

- Bestuurslid sinds 26 januari 2009.
- Beroep: arbeids- en organisatiesocioloog; tot 1 oktober 2009: lid raad van bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa).
- Relevante nevenfuncties: lid raad van toezicht van woningcorporatie AWV Eigen Haard in Velsen.

Bas Luten, bestuurslid

- Bestuurslid en lid van de auditcommissie sinds 26 januari 2009.
- Beroep: financieel directeur Groepslanden/CEE, Asia Pacific & CISNEA, CSM.
- Relevante nevenfuncties: bestuurslid Jenaplanschool 't Kockenest.

Marieke Rietbergen, bestuurslid

- Bestuurslid sinds 2007.
- Beroep: zelfstandige; Business Manager bij Office for Metropolitan Architecture (OMA).

Accountantsverklaring

Wij hebben de in dit verslag op 109 tot en met 147 opgenomen jaarrekening 2009 van Stichting Greenpeace Nederland te Amsterdam bestaande uit de balans per 31 december 2009 en de staat van baten en lasten over 2009 met de toelichting gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving 650 'Fondsenwervende Instellingen'. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de

effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de stichting. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van de stichting heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

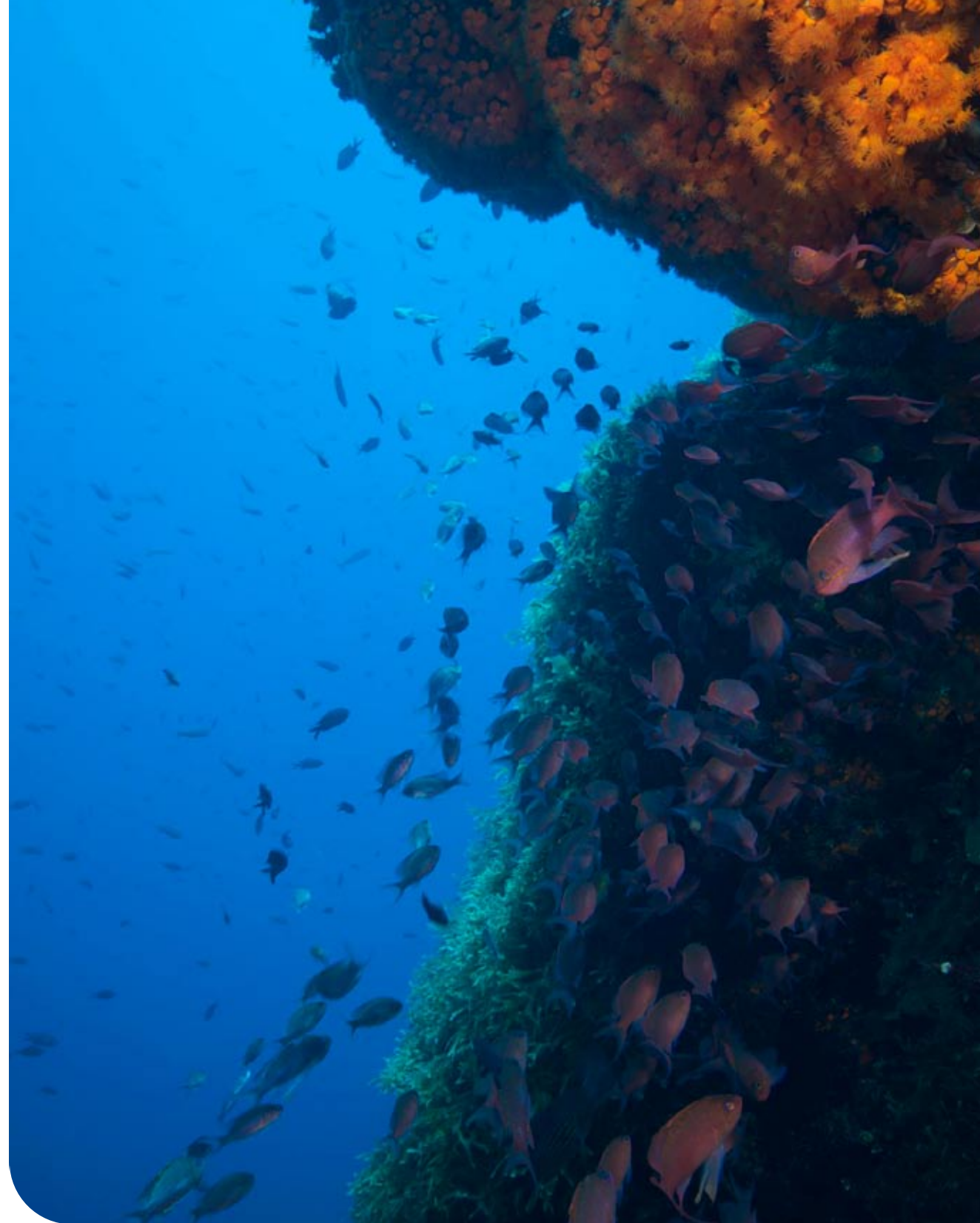
Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Greenpeace Nederland per 31 december 2009 en van het resultaat over 2009 in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving 650 'Fondsenwervende Instellingen'.

Tevens zijn wij nagegaan dat het jaarverslag (zoals opgenomen op pagina 7 tot en met 108) voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Amsterdam, 19 april 2010

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

drs. R.C. Fenne RA

© GP/PARSONS

Bijlage 2 Samenwerking

Greenpeace Nederland werkt in haar campagnes en andere activiteiten samen met tal van organisaties. Hieronder bieden we een kort overzicht. Meestal gaat het om een tijdelijke samenwerking die direct verband houdt met een van onze milieucampagnes. Structureel werken we samen in het verband van onze wereldwijde Greenpeace-organisatie.

- Amnesty International
- ANWB (Pieperpad)
- A SEED Europe
- Beat The Heat Now (Kopenhagen Coalitie)
- Biologica
- Both Ends
- Chemsec
- Cordaid
- Deep Sea Conservation Coalition
- Dierenbescherming
- European Federation for Transport and the Environment
- Fairfood
- Forest and the European Union Resource Network
- GoodElectronics Network
- Groene II
- HIER/Klimaatbureau
- ICCO
- International Fund for Animal Welfare
- IUCN NL
- Louis Bolk Instituut
- Milieudefensie
- MVO-Platform
- NCIV (Nederlands Centrum voor Inheemse Volken)
- NGO Platform on Shipbreaking
- Oxfam Novib
- Platform Duurzame Elektriciteitsvoorziening
- Species Survival Network
- Sportvisserij Nederland
- Stichting Natuur & Milieu
- Stichting De Noordzee
- Solidaridad
- Studium Generale TU Delft
- Vereniging Fondsenwervende Instellingen
- Waddenvereniging
- Wereld Natuur Fonds
- Wise
- World Society for the Protection of Animals

Greenpeace is een internationale milieuorganisatie die door onderzoek, overleg en actie werkt aan een duurzaam evenwicht tussen mens en milieu.

© 2010 Stichting Greenpeace Nederland **Coördinatie** Annemiek van Bentem, Radboud van Delft **Teksten** Radboud van Delft, John Eussen, Jacqueline Schuiling (eindredactie) **Beeldredactie** Gerda Horneman, Rita Borghardt **Vormgeving** The Ad Agency **M.m.v.** Meike Baretta, Femke Bartels, Herman van Bekkem, Elroy Bos, Jan Willem Dol, Yuri Gunther Moor, Mariëtta Harjono, Jikke Heermans, Annemarie van Hees, Edith Hertog, Jens Hooiveld, Pavel Klinckhamers, Simone Langley, Greetje Lubbi, Joyce van Nispen, Emile Poelman, Hester van Rijn, Kim Schoppink, Jan van de Staaij, Ellen van Stekelenburg, Hilde Stroot, Alex Struyker Boudier, Ike Teuling, Liesbeth van Tongeren, Harrie van der Weele, Laura Westendorp, Ruben Wix, Kees Zitman, Monique Zwiesereijn **Foto cover** GP/Zwaneveld

Greenpeace Nederland
Postbus 3946
1001 AS Amsterdam
0800 422 33 44
info@greenpeace.nl
www.greenpeace.nl

